Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 11. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 20-го СІЧНЯ 1956. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JANUARY 20, 1956. No. 11. VOL. LXIII.

ЗДА РЕДУКУЮТЬ ГРУПИ ВИЗВОЛЬНИХ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Вашингтон. — У висліді редукції скількости вояків в американській армії та в інших збройних силах ЗДА зменшено скількість вояків в елітарних американських військових формаціях — т. зв. корпусі визвольних збройних сил або „бійців за визволення". Десяту групу визвольних збройних сил, що розташована в південній Німеччині, зредуковано на дві третини і сімдесятьсьому групу цих же спеціяльних військових сил, яка розташована у Форт Брег, Норт Каролайна, зменшено на 25 відсотків. Більшість вояків у цих групах складається з колишніх втікачів з-поза залізної заслони і їх вишколювано, здебільша як парашутистів, для спеціяльних завдань в евентуальній партизанській боротьбі за залізною заслоною. Вони, між іншим, мали б організувати на випадок війни повстанські загони в країнах, окупованих совєтами. Вишкіл і діяльність цих груп є військовою таємницею. Як повідомляє американська преса, був плян зліквідувати взагалі цілу десяту групу спеціяльних збройних сил у Німеччині, але не зроблено цього тільки на інтервенцію шефа штабу американської армії ген. Тейлора. Вояки із зредукованих з'єднань будуть розміщені, як доповнення, по інших з'єднаннях американської армії. Командування армії, вважає, що ця редукція не матиме впливу на боєздатність і використання цих спеціяльних військових з'єднань в евентуальній боротьбі. Кожна група складається в пересічному з 2000 вояків, зорганізованих в дружини спеціяльного призначення: спеціялісти легкої і важкої зброї, радіооператорів, медичних техніків, спеціялістів воєнного руйнування і саботажу того. Всі вони проходять курси чужих мов і всіх їх вишколюють, як парашутистів. На випадок війни головним завданням цих спеціяльних збройних сил було б прискорення „мирного визволення" поневолених Совєтами народів, що про нього говорив президент Айзенгавер у своєму різдвяному посланні.

Ген. Ріджвей гостро атакує президента Айзенгавера

Вашингтон. — Генерал Метью Б. Ріджвей гостро заатакував президента Айзенгавера за те, що наказав зменшити наземну армію в користь збільшення атомової зброї і летунства. Бувший шеф штабу армії, який пішов на емеритуру 30 червня минулого року, заявив, що він був дуже здивований, коли президент Айзенгавер заявив був у своєму посланні про Стан Унії в 1954 році, що „урядову оборонну програму підтримують одноголосно Об'єднані Шефи Штабу". Ріджвей заявив, що він не погоджувався з іншими шефами штабу, як це видно з першої його статті, надрукованої в магазині „Ди Сатердей Івнінг Пост". Гадають, що ця стаття Ріджвея, надрукована в тому самому дні, коли Айзенгавер предложив новий бюджет, поглибить розходження в Конгресі в справі оборони країни. У зв'язку з виступом Ріджвея, демократичні сенатори і конгресмени плянують запросити його на спеціяльне переслухання в справі мілітарної політики уряду президента Айзенгавера, зокрема редукції людської сили в Армії. Секретар оборони Чарлз Е. Вилсон заявив, що ген. Ріджвей завжди вимагав збільшення військових збройних сил ЗДА і що за продовжувану тепер редукцію є відповідальний тільки він сам, як секретар оборони. Вилсон заперечив тільки, буцімто він чи хто небудь інший робив натиск на ген. Ріджвея, щоб він прийняв програму уряду в справі зменшення збройних сил. Стаття ген. Ріджвея була надрукована за попереднім узгідненням з Пентагоном.

Модернізацію автострад повинні фінансувати ті, які з них користають

Вашингтон. — Комісія в справах Економічного Розвитку вирішила, що на модернізацію автострад повинні давати фонди ті особи, які мають авта і їздять по цих автострадах. Тому і федеральний і стейтові уряди повинні ухвалити такі закони, які збільшували б податки на газоліну і пальне для моторів Дізля. Комісія в справах Економічного Розвитку — це неприбуткова економічно-дослідна організація, яка складається з визначних підприємців і виховників. Це було б несправедливо, заявляє ця комісія, щоб на модернізацію шляхів давали гроші ті люди, які зовсім з них не користають. Комісія передбачає — що через десять років, тобто в 1965 році, у ЗДА буде 100,000,000 авт (тепер є їх — 60,000,000), які проїдуть впродовж року 800,000,000,000 миль (тепер 500,000,000,000). Федеральне Бюро Публічних Шляхів оцінило, що на розбудову шляхів треба б видати впродовж найближчих десятьох років 100,000,000,000 долярів.

В АМЕРИЦІ

● **У Дуранго, Мехіко,** автобус впав у пропасть 1,500 стіп завглибшки. 11 пасажирів, які в ньому їхали, згинули.

● **З Канади** повідомляють, що ескімоси гратимуть важливу ролю в будові і обслуговуванні найдалі на північ висуненої радарової алярмової лінії.

● **Сенат прийняв** законопроєкт, згідно з яким закордонний пашпорт коштуватиме замість 10 долярів, 11. 9 долярів — за документ і 2 — на адміністраційні видатки.

● **Віце-президент** Ричард М. Ніксон заявив, що напади демократів на державного секретаря Доллеса не матимуть жадного наслідку, бо всі знають, що Труман і Ачесон дали Америці війну, а Айзенгавер і Доллес — мир в Кореї.

● **Демократичний журнал** „Ди Демократік Дайджест" оскаржує голову Комісії Атомової Енергії адмірала Луїса Стравса в тому, що він у цій комісії веде партійну політику, і внаслідок цього науковці не можуть спокійно працювати.

● **Уряд ЗДА повідомляє,** що від початку цього року, Формоза урядово називається не „Формоза", а „Тайван". Також Пескадорські острови на вимогу Національного Китаю називатимуться „Пенґгу".

● **Президент Айзенгавер** заявив, що побудова штучних сателітів землі коштуватиме не 10 мільйонів долярів, а 28, і тому треба буде збільшити видатки на цю ціль.

● **В цьому фінансовому році** видатки на контролю мехіканського кордону становили 12,342,500 долярів, а в найближчому році треба буде їх збільшити до 14,316,300 долярів, бо щораз більше мехіканських робітників старається „на чорно" перейти кордон.

● **Секретар скарбу** Джордж М. Гомфрі хоче заскаржити до суду губернатора стейту Ютаг, який заявив, що не платитиме федерального податку доти, поки ЗДА дають допомогу закордонові.

● **Віце-президент** Ричард М. Ніксон з похвалою висловився про американських скавтів, які своєю поведінкою вчать інших громадян, як вони мають працювати для добра країни. Ніксон припняв окрему відзнаку 12-річному Джеймсові Твейтові, — чотиримільйоновому скавтові.

Повітряна оборона дістає електронічні „мозки" для контролі літаків

Ню Йорк, Н. И. — Департамент оборони повідомляє, що повітряна оборона дістала електронічні „мозки", які керуватимуть літаками під час оборони проти ворожого налету. Ця нова система називається „Сейдж", і в ній летун грає підрядну ролю, бо в дійсності він тільки летить на літаку, яким кермують електронічними апаратами з землі. „Сейдж" (SAGE) — це скорочення англійських слів „напів-автоматичне земне оточення", і воно є новим кроком до автоматизації війни. В Пентаґоні в Вашингтоні називають ту нову систему „зреволюціонізуванням повітряної оборони". Науковці з Массачустського Технологічного Інституту, які винайшли цю нову систему, твердять, що це є „великий крок" в осягненні успішности протилетунської оборони. Крім цього „напів-автоматичного земного оточення" американське летунство має ще два інші „великі кроки" в протилетунській обороні і ділянці керованих ракет.

Сенатор Новленд проти допомоги невтральним країнам

Ню Йорк, Н. И. — Провідник республіканської меншости в Сенаті сенатор Вільям Ф. Новленд, промовляючи на прийнятті, влаштованому Економічним Клюбом у „Шератон-Астор" готелі в Ню Йорку, заявив, що ЗДА повинні переглянути справу допомоги так званим невтральним державам, поки вони не приступлять до протикомуністичного оборонного бльоку. Сенатор Новленд сказав, що коли уряд не зробить такого перегляду, то зроблять її за нього „головні вулиці" американських міст. „Чи зможе, запитував сенатор Новленд, наша економічна система на довшу мету видержати тягор розбудови збірної системи та системи невтралізму?" Каліфорнійський сенатор твертив, що якщо ЗДА допомагатимуть невтральним державам, то це заохочуватиме й інші держави „сидіти на плоті" і не почуватися до жадних зобов'язань.

Організується Крайовий Комітет для перевибору Айзенгавера

Ню Йорк, Н. И. — Громадянський Комітет для вибору Айзенгавера на президента, який діяв перед виборами в 1952 році, вирішив відновити свою діяльність на крайовій базі, щоб допомогти до перевибору Президента в цьому році. Вже діє організаційний комітет, який вислав листи до 40,000 бувших прихильників Айзенгавера з 1952 року. Цей лист підписали такі особи: бувший генерал — Люшіюс Д. Клей, бувша секретарка здоров'я, виховання і добродійности Овіта К. Гоббі та бувший містоголова Ради Воєнної Продукції — С. Дж. Вейнберґ. В цьому листі пишеться, що ця організація (Громадяни за перевибір Айзенгавера) зовсім не задумує натискати на Айзенгавера, щоб він знову кандидував.

Фордові акції в першому дні підскочили на шість долярів

Ню Йорк, Н. И. — Фордова Фундація випустила на публічний ринок свої акції в числі 10,200,000. Згідно з умовою з посередниками їх мали продавати по 64.50 доляра, з того Фундація мала дістати за кожну акцію по 63 доляри, а по 1.50 доляра мали заробити посередники. Але ще перед дозволом Біржевої Комісії почали продавати ті акції в Торонті і Монтреалі в Канаді по ціні 66.50 доляра, а при кінці першого дня їх продавали вже по 69.50 доляра. В Ню Йорку ці акції почали продавати по 68.50 доляра, а при кінці першого дня їх ціна становила 70.50 доляра.

Сенатор Ланґер викриває „зрадника" в Сенатській Комісії Закордонних Справ

Вашингтон. — Республіканський сенатор Вільям Ланґер заявив у Сенаті, що є „зрадник" в Сенатській Комісії Закордонних Справ, який виявляє чужим особам секретні відомості. Цей „зрадник" мав дати відомості про те, що говорив державний секретар Джан Фостер Доллес під час свого звіту на цій комісії минулого тижня. Сенатор Ланґер має поставити резолюцію, щоб у подібних засіданнях цієї комісії брали участь тільки певні й достовірні сенатори. Сенатор Ланґер не назвав прізвища того сенатора, який зрадив таємниці засідання домісії якомусь журналістові. Ланґер називає того сенатора не тільки „зрадником" але і „шпигуном", і заявив, що якби мав право то „вирізав би йому язик".

Стівенсон домагається відкликання заяви Доллеса або його звільнення

Ст. Пол, Міннесота. — Бувший демократичний кандидат на президента і теперішній змагун на демократичного кандидата домагається, щоб президент Айзенгавер відкликав заяву державного секретаря Джана Фостера Доллеса, а як ні, то щоб звільнив його з того становища. Стівенсон має на думці ту заяву Доллеса, в якій державний секретар заявив був, що ЗДА погразою загальної війни і вжиття атомової зброї три рази не допустили до нової світової війни, яка могла б була початися в Кореї, Індо-Китаї або на Формозі. Стівенсон сказав, що „мовчанка Президента в цій справі не може бути доказом на те, що Айзенгавер погоджується з цією заявою". Стівенсон твердить, що ця заява Доллеса має шкідливий вплив на американських союзників. Бувший демократичний кандидат склав заяву на пресовій конференції після того, як особисто підписав свою згоду на участь в правиборах в стейті Міннесота, складаючи присягу на вірність конституції цього стейту.

З нагоди 250-річчя народин Бенджаміна Франкліна американська пошта видала оцю поштову марку з портретом Франкліна з 1760 р.

Марокко хоче окремої умови з ЗДА щодо летунських баз

Париж. — Марокканський уряд звернеться до ЗДА в справі переведення окремих переговорів щодо американських баз на терені Марокко. Заявив це член автономного марокканського уряду Мохаммед Черкауй, один із членів марокканської делеґації, яка переведе переговори з новим французьким урядом, що сформується після відкриття нового парляменту. Арабський діяч звернув увагу, що три американські летунські бази, збудовані на території Марокко, постали там виключно лише на основі згоди Франції та що це недопускальна річ, щоб одна держава давала другій право до не своєї території. Франція, мовляв, не мала права вирішувати це односторонньо на підставі виконування над Марокко протекторату за умовою з 1936 року, що її тепер Марокко хоче зревідувати. Зрештою, марокканський діяч підкреслив, що Марокко вважає Америку своїм союзником і що це тільки справа формально-правного оформлення, бо Марокко не буде робити перешкод Америці в зберіганні надалі на північному березі країни летунських баз.

Індія хоче зректись американської допомоги

Ню Делі. — Індійський уряд призадумується над проєктом, щоб зректись дальшої допомоги від ЗДА та не прийняти її від жадної комуністичної країни, а зате старатися з Америці за довготермінові кредити при закупі потрібних важких машин та при готівкових позичках. З такою концепцією вийшов голова Індійської Ліґи в Америці И. И. Сінґ, який від 30 років живе в ЗДА й активно працює для збереження американсько-індійської приязни. Він твердить, що фінансова поміч збоку Америки не позбавляє Індії всіх її фінансових клопотів, зате викликує злу кров в американців, які відносять враження, що Індія невдячна і що видано гроші задарма. Індія потребуватиме впродовж її найближчого п'ятирічного господарського пляну 1,700,000,000 долярів з-закордону. Тим часом ЗДА можуть дати на це впродовж 5-ти років 300,000,000. Ця квота, мовляв, не вплине на успіх ані на невдачу індійського господарського пляну. Неру мав заявити Сінґові, що він прихильний плянові зректися американської допомоги в її дотеперішній формі, але боїться, щоб воно не було прийняте в Америці, як ворожий й образливий для Америки акт.

Сирія домагається від Америки припинити допомогу Ізраїлеві

Об'єднані Нації. — В ході дебат на Раді Безпеки ОН над скаргою Сирії проти Ізраїлю за наїзд цього останнього на територію Сирії в дні 11-го грудня м. р., представник Сирії Ахмед Шукайрі заявив, що коли Америка осуджує поведення Ізраїлю в Раді Безпеки та водночас продовжує давати Ізраїлеві матеріяльну допомогу, то одно другому суперечить. Сирія, мовляв, домагається, щоб ЗДА припинили помагати Ізраїлеві своїми фондами, а дальшу таку допомогу вважатиме супроти себе „неприязним актом". Сирійський делеґат твердить, що ЗДА дали Ізраїлеві від 1948 року півтори більйона долярів доставами, позичками й дарунками. За коментарями преси, ця сума охоплює також приватні збірки для Ізраїлю з приватних жидівських джерел в ЗДА. Атака сирійського делеґата проти уділювання Ізраїлеві фінансової допомоги, як відсталій країні, стояла у зв'язку з первісним внеском Сирії, щоб виключити Ізраїль з членів ОН та накласти на нього господарські санкції. В совєтському внеску, що був складений за внеском Сирії, вправді нема таких вимог, зате говориться про фінансове відшкодування збоку Ізраїлю для сирійських арабів. Сирійський делеґат покликається на Хрущова, як на того, що стверджував аґресивний характер ізраїльської держави. Рада Безпеки все ще цієї дебати не закінчила. Тепер югославський делеґат старається так вистилізувати резолюцію Ради Безпеки з осудом Ізраїлю, щоб за нею голосували одноголосно всі члене Ради, включно з трьома західніми великодержавами і Совєтським Союзом.

Німеччина стурбована коштами творення нової армії

Бонн. — Західньо - німецький уряд дістав повідомлення від американського уряду, що Америка не зможе покрити цілого дефіциту, що його матиме Західня Німеччина у зв'язку з творенням нової армії. До цього часу німці загально були переконані, що Америка покриє львину частину видатків на нову німецьку армію та що німецьке народне господарство не відчує тягарів з цього приводу. На засіданні Ради НАТО в грудні м. р. західньо - німецький міністер фінансів Фріц Шефер подав до відома, що кошти здвигнення нової армії впродовж трьох років обраховані приблизно на 37 більйонів німецьких марок, але що сама Німеччина не всилі видати більше, як по 9 більйонів марок, річно, себто 27 більйонів взагалі. Таким чином залишився б дефіцит на 10 більйонів марок, чи пак 2,381,000,000 долярів. Д-р Шефер твердить, що Західня Німеччина не всилі видати більше на армію, бо це захитало б її господаркою, знову ж американські державні чинники заявили німецькому урядові, що ЗДА не можуть дати більшої допомоги в цій ділянці, як важка й легка зброя для перших кадрів нової армії та що блискучий стан західньо-німецьких фінансів дозволяє на покриття коштв армії власними фондами.

„Навтілюс" проплив за перший рік понад 26,000 миль, не наповнюючи пального

Гротон, Коннектикат. — 17 січня цього року минув рік, як перший у світі атомовий підводний човен „Навтілюс" спущено на воду. За той час човен проплив 26,231.3 морської милі, не наповнюючи пального. За той час він проплив під водою 13,140.7 морської милі і відвідав шість портів від Портсмуту до Ст. Томаса на Дівичих островах. Під час одної вправи „Навтілюс" плив під водою впродовж 89 годин і 14 хвилин — 3 дні, 17 годин і 14 хвилин, — не випливаючи на поверхню моря. Про інші подробиці цього атомового човна не можна публічно говорити з огляду на безпеку країни. Його досі оглянули 4,913 осіб, включаючи цілу клясу вихованців Морської Академії.

ПОВІДОМЛЕННЯ

З уваги на українське свято Богоявлення Господнього 19-го січня, це число „Свободи", друковане в середу 18-го січня, появляється у подвійному об'ємі з датою п'ятниці, 20-го січня. Чергове число вийде нормально з датою 21-го січня.

ДЖ. Ф. ДОЛЛЕС ГОТОВ РИСКУВАТИ ВІЙНОЮ В ОБОРОНІ МИРУ

Державний секретар Доллес обороняє своє становище в справі „риску війни" в обороні миру.

Вашингтон. — Державний секретар Джан Фостер Доллес підтримав в основному голосну статтю в „Лайфі", потвердивши, що хоч американська закордонна політика мусить брати під увагу „кожний чесний спосіб" для збереження миру, проте вона мусить бути також приготована на „пляновий риск щодо миру", коли в гру входять основні моральні вартості й життьові інтереси. Зрештою, державний секретар оспорив, наче б стаття у „Лайфі" говорила про щось нове: ці речі, мовляв, були дуже часто публічно проголошувані й обмірковувані також у статтях. Державний секретар Доллес склав свою заяву на пресовій конференції, яка відбулась в останній вівторок 17 ц. м., а доказом зацікавлення, що його викликала стаття в „Лайфі", була вщерть повна заля, де відбувалась пресова конференція. Впродовж перших 23-х хвилин пресова конференція оберталась виключно довкола тієї справи, аж врешті сам державний секретар просив перейти до інших справ. Він ствердив у своїй вступній заяві, що він ані не писав, ані не цензурував чи кореґував тієї статті та що навіть він не знав, що розмови, ведені з ним редактором „Лайфу", будуть схоплені в окрему статтю. Він прочитав її нарівні з усіми, щойно після появи журналу. Проте він, прочитавши її, уповажнив свого пресового референта до заяви, що в отій статті нема нічого, що вимагало б спеціяльної коректури. Зате Дж. Ф. Доллес звернув увагу, що деякі місця з тієї статті, вихоплені з контексту, можуть викликати неправильне враження та що стаття ставить натиск на деякі моменти, як він, державний секретар, може був би цього натиску не клав. Ця заввага державного секретаря торкалася місця, в якому говорилось про ведення закордонної політики аж до самої грані воєнного риску. Доллес підкреслив, що це не було інтенцією американської політики доводити до грані воєнного риску, тільки, навпаки, це совєтська політика викликувала в останніх роках небезпеку війни. Доллес боронив тезу, що найкраще оминути війну, якщо виразно попередиться і перестережеться противника, щоб він не зважувався на такі аґресивні дії, які викличуть збройну реакцію. Така політика, мовляв, це не є персональна ,ані партійна політика, тільки загальнодержавна і її стосовано від років, бо в ім'я цієї політики підписано з 42 державами союзні договори про взаємну допомогу, а Конґрес ще окремо прийняв постанову про оборону Формози й Пескадорів. Коли одна журналістка настоювала, щоб дістати ясну відповідь, чи острови в протоці Формози Матсу і Квімой, на випадок їх заатакування комуністами, дістануть поміч від Америки, Дж. Ф. Доллес заявив, що ця справа є тепер в тій самій стадії, як була вона в хвилині згаданої постанови Конґресу і залежить від рішення самого Президента, проте, мовляв, китайські комуністи не мають сумніву, яким буде це рішення. Мовляв, заатакування названих островів буде очевидно невідлучною частиною пляну заатакування самої Формози. — З інших справ заторкнено на пресовій конференції справу допомоги менше розвиненим країнам і справу нової совєтської „п'ятирічки". Державний секретар підкреслив, що Совєти дійшли до свого промислового розвитку „жорстокими способами", користуючись визиском населення і невільничою працею, проте таки осягнули свою ціль і тепер використовують свої господарські осяги для політичних цілей на терені малорозвинених країн.

Совєти не хочуть торгувати з Канадою

Оттава. — Міністер торгівлі Кларенс Д. Гав заявив у Палаті Послів, що канадійський уряд не дістав відповіді на висланий ще восени минулого року до Москви проєкт торговельного договору. Цей проєкт складено після того, як канадійський міністер закордонних справ Лестер Б. Пірсон вернувся з СССР, де обговорював із совєтськими політиками можливість торгівлі. Міністер Гав повідомив також, що Канада запросила була торговельну совєтську делеґацію до Оттави, щоб укласти торговельний договір між обома країнами.

В СВІТІ

● **В Йорданії скасовано** „поліційну годину", яка — після минулотижневих великих вуличних заворушень в Аммані й йорданській частині Єрусалиму — обмежувала право появи людей на вулицях до третьої години пополудні. Скасовано також інші поліційні заборони, хоч школи ще закриті. Шкода, спричинена демонстрантами, становить 520,000 дол. На мешканців міста Айлюн уряд наклав контрибуцію за спалення двох будинків місії Баптистів.

● **Генерала Нґуєна Ван Ві,** який рік тому командував збунтованими військами в громадянській війні у Південному В'єтнамі, а також 4 інших високих старшин із „приватних" армій релігійних сект, ворожих урядові Нґо Дінг Дієма, засуджено позаочно на смерть. Один із них є в Камбоджі, а 4 інші у Франції. Уряд здушив бунтівничий рух і розпорошив, чи обеззброїв і включив до реґулярної армії збунтованих вояків, знаряддя амбітних генералів.

● **На Формозі,** поруч із комунізмом — найбільшим ворогом є щурі. Офіційна статистика уряду охорони здоров'я говорить про 30 мільйонів щурів на тому острові. Зменшення числа котів і собак-ловців зменшує можливості успішного поборювання щурячого наступу.

● **У південній Італії,** у м. Веноза, хліборобському осередку з 14,000 мешканців відбулись бурхливі демонстрації безробітних сільсько - господарських робітників, які домагалися праці або соціяльного забезпечення. Демонстранти, ведені комуністами, заатакували поліцію, яка розпочала стрілянину. Одного вбито, кільканадцятьох ранено. Ці околиці південної Італії належать до найбідніших і найбільш занедбаних.

● **Совєтський уряд** подав список 31 особи, як „безсумнівних колишніх совєтських громадян, насильно затримуваних у Західній Німеччині". Виявилося, що всі без вийнятку ці особи — кримінальні злочинці, які відсиджують довготермінову кару по західньо - німецьких в'язницях. Ясно, що вони радо поїхали б на „родіну".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НА ГРАНІ ВІЙНИ

Ще далеко не затихла буря, викликана статтею в тижневику „Лайф", автор якої Джеймс Шеплі з'ясував в найосновніших рисах американську закордонну політику, опершись на своїх чотирьох розмовах з державним секретарем Джаном Фостером Доллесом. Різні демократичні сенатори й конґресмени, із спікером демократичної більшости в Конґресі, Сеймом Рейберном у проводі, закинули державному секретареві недискрецію з уваги на тайність засідань Сенатської комісії закордонних справ, де була мова про ті минулі історичні події та „жонґлювання" життям громадян в дипломатичній грі і захитування приязни Америки з союзними країнами. Всі ці закиди стосуються головно двох найважливіших пунктів у тій статті, а саме, що 1) американська закордонна політика оминула три загрози війни на азійському чи пак далекосхідньому терені, перестерігши впору комуністів, що на випадок дальшої комуністичної аґресії ЗДА кинуть у протинаступ всю свою силу включно з атомовою зброєю і що 2) майстерність американської дипломатії полягала в тому, що доводжено її „на грань війни, не вступивши в саму війну". Хто, мовляв, не володіє мистецтвом сміливо наближатись до небезпечного пункту, який ділить мир від війни, але того пункту не переступити і мир таки зберегти, той програє дипломатичну битву.

Судячи з реакції закордонної, особливо англійської та голляндської преси, стаття в „Лайфі" безумовно поставила в трохи незручну ситуацію англійську дипломатію, бо зі статті можна було виводити висновок, що, коли б Женевська конференція в 1954 році в справі Індо-Китаю скінчилася невдало, то Англія евентуально взяла б участь у „спільній акції" трьох західніх великодержав, в якій ужито б проти комуністів атомову зброю з приготовлених вже для цього американських літаконосців. Говорити ж узагалі про те, що вжито б у недавньому минулому чи вживеться в майбутньому атомові бомби — неприємно і в шумі співіснувальних декламацій незручно. І тому й англійський уряд заявив, що він не зобов'язувався ні до якої спільної акції проти комуністів в Індо-Китаї, і всі інші „принципові" противники атомової зброї у широкому світі накинулись на ту заяву Доллеса. Очевидно, що всі ті закордонні чинники, яким не сподобалась стаття в „Лайфі", мають на увазі свою сяк-так примирливу політику у відношенні до Кремлю й Пейпінґу, і бояться, що таке ставлення точок над „і", навіть про обмірковуванні давно минулих подій, може пошкодити цій „співіснувальній" атмосфері і ще глибше закопати „духа Женеви". Знову ж — теж без ніякого сумніву — внутрішньо-американські критики Доллеса у зв'язку з статтею в „Лайфі" безумовно керуються, як не цілком, то у великій мірі, арґументами партійної розгри у президентських виборах, що відбудуться восени цього року.

Тим часом сама справа куди серйозніша, як тонкощі дипломатичної тактики супроти большевиків, які самі не визнають ніяких тонкощів, а атакують і підривають Захід найбрутальнішими методами. Ця справа куди серйозніша від міжпартійної виборчої конкуренції і використовування будь-яких нагод для дискредитування існуючого режиму. Справа в тому, щоб дійсно вести політику не блефу, а такої рішучости, щоб не цуратися найдальших консеквенцій, якщо вони були б спровоковані комуністами. Як ствердив сам Дж. Ф. Доллес, а за ним віце-президент Ніксон і сен. Смит та авторитетні американські журналісти, — Доллес нічого не перекрутив і пригадав правдиві факти з правдивого минулого. Ці факти зводились до того, що тричі в минулих трьох роках ЗДА були готові вдарити на китайських комуністів, якщо вони продовжували б свою аґресію в Кореї, в Індо-Китаї чи в Формозькій протоці. Це був не блеф, а дійсна політика. Дейвід Лоренс, один із найчільніших американських політичних коментаторів, покликаючись на свої особисті розмови з керівними державними діячами, включно з Чу Ен-Лаєм, цілком потверджує тези Доллеса. Він запевняє, що Чу Ен-Лай тільки тому зрікся завоювання цілого Індо-Китаю, що був під враженням інформації, одержаної від тодішнього англійського міністра закордонних справ Антоні Ідена, що Америка напевне вдарить, якщо китайці продовжуватимуть аґресію. І Лоренс виправдує Дж. Ф. Доллеса, що він мав право пригадати ці факти власне тепер, коли бувший державний секретар Ачесон закинув республіканській адміністрації політику блефування. Але ще більшу вартість має пригадка, що Америка не тільки в минулому була б ужила всієї своєї могутньої збройної сили, але зробить це і в будучому, якщо тільки комуністи зважаться атакувати вільний світ.

Питання відкрите: чи вдасться врятувати мир у світі тривко самими погрозами й пересторогами? Чи не спонукують вони комуністів тільки до скріплювання себе — таки для походу проти вільного світу? Як довго людство може жити на грані війни?

РОСІЙСЬКА ЗАГРОЗА

Лондон. — В англійській пресі часто повторюють відому цитату з Маркса, в якій автор описував царську імперію як загрозу для західньої цивілізації, бо в історії Московщини одно завоювання йшло за другим. Маркс пророкував, що прийде час, коли границя між Російською імперією та вільними країнами Заходу буде проходити між Штеттіном на півночі і Трієстом на півдні.

Одначе, між царською Росією і державою комуністичною є основна різниця: царський імперіялізм ставив собі обмежені цілі (напр., „визволення слов'ян", чи окупацію певних територій в Азії, як було з Туркестаном і Манджурією), з царським урядом можна було договоритися.

Зовсім інакший імперіялізм комуністичний: йому нема меж. Ще недавно була війна в Кореї, яку ледве вдалося погасити, а вже совєтські руки почали діяти в арабських країнах, в Індії та в Афганістані. Москва створила величезний арсенал зброї в країнах совєтського бльоку, під командою совєтських генералів стоять мільйонові армії, готові йти туди, куди їм скажуть.

Але не сама військова сила рішає в спорі між Сходом і Заходом. Ми живемо в добі „ідеологічної війни", коли є можливість зручною пропаґандою прищепити народам нові ідеї і зменшити їх відпорність в обороні своєї батьківщини. Це робить з успіхом большевицька пропаґанда в країнах Азії і Африки.

Російська революція показала вже вже в 1917-18 роках, що в російському суспільстві основи західньо-европейської політичної культури не були міцні. В основі демократичної культури є пошана до людської гідности (dignité personnelle, як писав Прудон). В демократії громадянин має свої невіддільні права, він не є безборонний супроти державної бюрократії. Большевикам удалося в Росії знищити виховану на европейський лад інтеліґенцію (тепер це нищення відбувається в країнах-сателітах). Зробивши цю „операцію", комуністична партія могла створити свою тоталістичну державу, де людина є ніщо перед всесильною бюрократією.

Чи вдасться це большевикам і в тих країнах Азії, що були недавно колоніями Англії? Можна сказати, що ми наближаємось до рішальної доби в світовій історії. Якщо Індія, Пакістан та інші країни Азії підуть слідом за Китаєм, то це буде страшним ударом для всієї західньої цивілізації: більшість населення землі опиниться під комуністичною диктатурою. І тому дуже багато залежить від тої інтеліґенції в азійських країнах, яка має західню політичну культуру. Досі ця інтеліґенція уміла, хоч і в примітивних обставинах, створити державний лад у своїх країнах на основах демократичних (Індія, Пакістан, Цейльон). Однак, комуністична пропаґанда і обітниці всякого роду допомоги впливають і на цю інтеліґенцію, яка знала колоніялізм західній і не уявляє собі який є колоніялізм совєтський.

На пропаґанду большевицьких ідей світової революції Захід може дати відповідь не словами, а ділами: це — економічна допомога відсталим країнам. Господарський і культурний розвиток відсталих країн, з допомогою демократичних держав, — це забезпека народів проти дальшого поширення комунізму і російського імперіялізму. Демократичні держави, як показує історія, уміють зробити поступки поневоленим народам і дають їм незалежність. Але диктаторська Москва міцно тримає в своїх кігтях усе, що захопила. Якщо цієї загрози не оцінять належно народи Азії, то їх доля буде не менше гірка як усіх інших підсовєтських націй.

П. А.

Ярослав Курдидик

ФРАНЦУЗЬКІ ВИБОРИ НАБЛИЗИЛИ ВІЙНУ

Виграш комуністів у французьких виборах — це, так би мовити, справа не чисто внутрішньої політичної перетасовки цієї країни. О, ні. Останні вибори у Франції слід розглядати не тільки, як хворобливе й загрозливе явище, що розхитує не віднині цю колишню імперію, по якій, як так далі піде, — будуть хіба міражі, а в історичних анналах реєструватимуть милеві кроки її колишньої величі та — ще більше — невміння керувати своїми внутрішніми малими політичними справами. Вибори ці мають ще й другий вимір — тим більше прикрий, що позначиться він дуже від'ємно, якщо не фатально у найближчому часі на всій оборонній системі Европи, в яку Захід вгатив стільки грошей, а ще більше труду й зусилля, щоб її розбудувати. І тому дуже цікаво буде проаналізувати хоч би дуже побіжно, що саме криється за кулісами цих виборів і які наслідки передбачають з того приводу різні воєнно-політичні коментатори.

Отже, основний заміт, який включає загальне твердження — це факт, що матеріяльна допомога Заходу, а точніше ЗДА, в сумі біля десяти мільярдів долярів, які пішли в першу чергу на розбудову й піднесення французької збройної сили, не то, що не осягнула наміченої мети, але з перспективи десяти років показала, що сучасна Франція є не тільки духово й політично виснаженою, але що вона стоїть напередодні мілітарного банкрутства.

Аджеж це факт, що комуністи будуть діймаючо впливати на дальший від'ємний балянс і так дуже сумнівної мілітарної потенції, якою розпоряджає нині Франція. У першу ж чергу французькі комуністи будуть намагатися вдержати цю країну в якнайбільшій ізоляції від того, що є під сучасну пору основним і вітальним для політики Заходу. Вони намагатимуться вносити заколот у цілу структуру НАТО і, де тільки зможуть, паралізуватимуть його стратегічні задуми й почини.

Особливо загрожені цими виборами будуть Німеччина та Італія. У найближчому вже часі Німеччина опиниться під страшною пресією, скерованою на те, щоб вона погодилася на уніфікацію з комуністичною Східньою Німеччиною, очевидно коштом невтральности та припинення розбудови своєї армії. В Італії це готово заохотити Толіятті знову добиватися якнайбільших впливів у кермуванні державою і робити все можливе, щоб ця країна не організувала такої мілітарної сили, яка є необхідною для НАТО в цьому середземноморському обширі.

І тому на тлі таких „грядучих можливостей" треба вважати зовсім оправданим недавній виступ сенатора Річарда Рассела, який, м. ін. заявив: „Забудьмо про те, що можемо купити за гроші льояльність, чесність і відданість якогось чужого й заприязненого з нами народу. Замість роздавати велетенські суми з такою непоплатністю, як це показують нам деякі останні приклади — краще видати ці гроші на американську зброю. Коли вибухне війна, ми будемо вдячні самі собі за те, що вложили більше грошей у розбудову Стратеґічного Повітряного Командування ген. Лі Мея, ракетні стрільна і радарову оборону, замість давати їх Франції чи якомусь іншому не дуже політично стійкому народові".

Для політичної констеляції Заходу це є прескладна й жахлива проблема, що комуністи виграли у Франції першу велику баталію у теперішній холодній війні, не вклавши в неї дослівно ніякого зусилля. Аджеж це не жарти, що четверта частина французького населення голосувала за комуністів. Отже, як же ж тоді можна розцінювати мілітарну силу НАТО, наріжним каменем якої є французькі дивізії, коли четвертина з них, якщо не прямо, то посередньо пов'язана з комунізмом.

А хіба краще буде з різного роду парляментарними комісіями, які будуть ділитися з комуністами вістками про зброю, що прибуває із ЗДА, і про основні військові бази? Чи можна буде втаємничувати їх у пересовування та льокацію військових з'єднань, про американські склади, де приміщена атомова зброя, і про бойове летунство, яке мало б цю зброю вжити? А далі ще ціла мережа різних секретних плянів, від переведення яких залежить доля вільного світу. Для прикладу слід пригадати, що ще й досьогодні не виявлено повністю, якою дорогою діставалися під час корейської війни вісті зі спільного альянтського командування до Північної Кореї, але діставалися з такою точністю, що комуністи докладно знали про деякі заплановані наступи і заздалегідь підготовляли протиудари.

І тому зовсім слушно завважують деякі американські воєнні коментатори, що останні вибори у Франції не то що послабили стратегічно-політичне становище Заходу в Европі, але створили такий мілітарний вакуум, який відкриває комуністам повну можливість пенетрації з непередбаченими від'ємними наслідками. Ніхто не сумнівається в тому, що Захід і не схоче і не зможе наявній ситуації байдуже приглядатися. І ось це і є якраз той основний прецеденс, що наближає можливість війни.

Д-р Ярослав Коропей

АМЕРИКАНЦІ — ПО-УКРАЇНСЬКОМУ

Коли навесні минулого року покликано мене до військової служби й по закінченні вишколу призначено до Форт Орду в Каліфорнії, навіть на гадку не приходило мені, що Різдво в 1956 р. доведеться святкувати в таких незвичайних і милих обставинах.

Форт Орд це — станиця Шостої Піхотної Дивізії на півострові Монтерей, за 120 миль на південь від Сан-Франціско. Місто Монтерей розкинене на горбах, звідки відкривається чудовий вид на безмежні, блакитні простори Тихого океану. Побіч лежить містечко Кармель, засноване 1904-го року виключно як вакаційна оселя для артистів і письменників. Сюди з'їжджаються майже з усього світу малярі та письменники і тут знаходять потрібні їм мотиви для своєї праці. Кармель, це, мабуть, одиноке у З'єдинених Державах місто, де людина, яка говорить ламаною англійською мовою, втішається більшою популярністю, повагою і прихильністю місцевого населення, ніж той, хто говорить нормальною в Америці англійською мовою. Португалець на еспанській службі Хуан Радріґоз Де-Карбілло перший з-поміж білих людей 1542 року ступив на Монтерейський півострів. 28 років пізніше створено тут еспанську військову станицю, яка перетривала період еспанського панування і встоялася до сьогодні. Тепер тут приміщення штабу шостої дивізії, або інакше „Президіо".

Саме тут і приміщується Військова Школа Мов (Арми Ленґвидж Скул), де кілька сот учителів викладають коло тридцять чужих мов, як от західньо-европейські, азійські, балтійські чи північно-африканські. Щодо слов'янських, то зустрінете тут студентів, з якими можна порозумітися чеською, польською, болгарською, сербською, словінською та російською мовами. Мабуть, щойно внаслідок зростання ваги української проблеми, в серпні 1955 року запроваджено навчання також української мови.

Величезне признання належить тим кільком учителям, які з невимовним самозреченням, не досипляючи по ночах, з незмірною витривалістю продовжують свою таку дуже відповідальну й корисну працю. Підібрання відповідної лектури своїм учням, приготування програм лекцій, зладження підручників, — це речі, які змушують їх працювати днями й ночами. Хто ж вони, що піднялися цього обов'язку, і чи вив'язуються вони зі своїх завдань? Це одні з тих, яким пощастило вирватися з московсько-комуністичного пекла та дістатися до Америки. В абетковому порядку наводжу їхні імена: п. Борис Александровський, директор українського відділу, п. Василь Гришко (автор кількох політичних розвідок), д-р Яр Славутич (автор кількох книг поезій та праць із ділянки літературознавства), п. Семен Старів (журналіст) і п. Микола Степаненко (колишній член Політичної Ради УККА). А чи вив'язуються — хай відповіддю на це питання послужить образ, якому я мав нагоду приглянутися під час останнього нашого Різдва. 7-го січня на Різдво, о шостій годині вечора український відділ влаштовує вечерю в одній з найкращих заль військового гарнізону у Форт Орді. Мета цього вечора — познайомити американських вояків, які студіюють українську мову, з нашими різдвяними звичаями, колядками та українською різдвяною традицією. При цьому наладнати зв'язок з американською публікою. На запрошення з'являються старшини, підстаршини й рядові вояки в товаристві своїх жінок.

При вході до залі молодий чоловік із приємною усмішкою на обличчі вітає мене словами: „Добрий вечір! Я — капітан Картер. Прошу, заходьте!" Так і видно, що вимова того слова, яке має в собі букву „Х", справляє йому не абияку трудність, але він тим не переймається. Знайомлюся з іншими вояками-студентами. Та всі вони немов би забули по-англійському. Зі самої цікавости заговорюю до одного по-англійському і дістаю відповідь: „Це — українські свята, американські вже минули. Отже говорімо по-українському. Якщо конечно хочете говорити по-англійському, тоді прошу говоріть до моєї дружини". Прямо повірити тяжко, що заледве чотири місяці тому ці люди не то що не чули українського слова, але були одними з тих, які ототожнювали слово „Украінієн" з „Литуенієн". Біля фортепіяну зібралася їх жменька, і в супроводі музики співають... молитву з „Запорожця за Дунаєм". Немов колись на пробі хору в домівці студентського товариства „Січ" у Відні чи в Ґрацу. По якомусь часі просять сідати до вечері. Тут уже в усій своїй величі зарепрезентувалися наші пані — жінки вчителів — і мабуть раз назавжди здобули прихильність учасників до українського кулінарного мистецтва. Короткі пояснення нашого обряду та святочних звичаїв, подане директором відділу, перекладає на англійську мову один із студентів, чим полегшує невигідне становище тих гостей, які не знають по-українському. Наступають привіти учнів українською мовою, що зараз же перекладаються на англійську мову. Наводжу закінчення одного з них, виголошеного поправною літературною мовою з ледве помітним чужинецьким акцентом: „Ми, вояки американської армії, пізнаємо щойно тепер Україну, яка перша впала жертвою в боротьбі з комунізмом. Ми, що стоїмо на сторожі збереження людських вольностей, здаємо собі вповні справу з того, як тяжко страждає Україна в кайданах неволі. Рівночасно ми знаємо, як геройчно бореться український народ за свою свободу. Ми твердо віримо в успіх тієї боротьби. В цей великий день свята Різдва Христового ми бажаємо з глибини наших сердець прискорення того моменту, коли український народ заживе вільним самостійним життям."

Ну і чим же не так само воно звучить як традиційне закінчення промов, що їх чуємо на наших академіях? Різниця тільки в тому, що це говорить молодий 18-літній американець, який почув про Україну щойно чотири місяці тому, а не політичний еміґрант. Як звичайно водиться серед українців, людина, що заспокоїть голод і спрагу, відчуває вдоволення і співає. Видно, що й ті наші неофіти цілковито вживаються не тільки в наші звичаї, але й набирають українскої духової структури. Стали півколом і на взірець бандуристів без дириґента співають: „Бог Предвічний", „У Вифлеємі", „Нова радість стала" та інші колядки. Стрічка за стрічкою, виразно й гармонійно на два голоси. Співають усі: вісімнадцятилітні і сорокп'ятилітні, рядові й старшини, всі із сяючими очима й радісними обличчями, нагадуючи наших колядників, що бувало ходили від хати до хати і звеселяли людей колядою. І мимоволі забувається, що чоловік у Каліфорнії, де серед чудової зелені цвітуть рожі, де красуються розлогі кипариси, а ввижається рідна хата, завіяна снігом, і вчуваються звуки „Бог Предвічний народився".

На третій день після святкування появилася стаття в місцевому щоденнику „Монтерей Пенінсула Геральд", де в подробицях описано цей вечір і подано інформації про Україну, її тисячолітнє християнство, св. Володимира Великого, два мільйони українців на Західній півкулі тощо. „Цей вечір залишиться незабутнім спомином для всіх присутніх" — такі були слова кореспондента, присутнього на вечорі.

На закінчення хотілося б додати: доволі часто доводилося слухати мені нарікання наших людей, мовляв, їхні сини не знають української мови, відстають від своїх батьків, стають їм чужими. Моя порада: коли тих синів покличуть до військової служби, порадьте їм зголоситися на курс української мови в Армі Ленґвідж Скул. Ручуся, що їх там навчать!

Ірина Ш. Шуварська

РІЗДВЯНЕ

Подивишся у світло
[свічки;
оповідань різдвяних трепет,
шепоче теплий блиск,
[стихає...
В гілках смереки мир
і медом сон.

Далеко світ.
Далеко залишились:
розбитий дзвін,
скрипки хрестами
і пісня, що тебе втішала.

Ти слухаєш... із черепків
солодкости наллється
до краю ночі, до небес;
і пісня не смуткує,
в висотах мріє хай!
[Святі хрести,
де сонцем дозріва пшениця.

Шепоче блиск...

В гілках смереки мир
і сніг сльозами...
У вечір найсвятіший ти
[зо мною;
далеко світ.

А. Височенко

ЛОЖКИ ДНІПРЕЛЬСТАНУ

(Розділ з книги „На генеральній лінії")

(2)

Заходами Будного Стася потрапила в справжній казан соціялізму. Тут його варили і, як готову страву, готувалися ось-ось подати до столу „на тарілці з голубою опаскою". Студентку призначили контролером партійного комітету в справі відкриття „надпотужної" фабрики-кухні. Завдання нового підприємства день і ніч у величезній кількості випускати дві страви, з часом на додаток. Ті страви мають негайно ж поїдатися щасливими громадянами незрівняної сталінської ери.

Нема чого й казати, що надхненником проєкту і душею побудови фабрики-кухні був другий секретар партійного комітету, Будний. Старий, досвідчений інженер Роберт обмежився лише обов'язками виконавця чужого задуму.

Коли Стасю призначили контролером, фабрика-кухня переходила саме пусковий період. Докладно перевіряли кожний її відділ, направляли різні недоліки та устійнювали процеси праці. Як і обіцяв Будний, незабаром надійшов день відкриття.

Зранку, над величезною спорудою, вивісили довге простирало-плякат: „Добро пожалувати в соціялістичну дійсність!" Біля вхідних дверей зібрався тисячний натовп охочих попоїсти. Міліціонери розставляли людей у три черги. З цілим штабом відповідальних працівників приїхав Будний. Виголосивши до присутніх коротку промову, він розірвав ножицями стрічку і з піднесенням вигукнув:

Відкриваю перед вами двері в новий світ!

І ось тут почався соціялізм.

Не зважаючи на встановлені черги, люди кинулися навввипередки до входу, боячись, що на всіх не стане їжі. Втрутилися міліціонери. Енерґійними стусанами в плечі та попід боки, вони доволі швидко збитий докупи натовп знову поділили на три черги, спрямувавши кожну з них до окремого столу.

Стася, як відповідальний контролер, мала змогу докладно обізнатися з першим паростком соціялістичної дійсности, що про неї досі говорено лише в теоретичній площині.

Передусім впадав в очі шалений темп загального руху. Людина, із заздалегідь наготованими сорока копійками, підходила до столу. За подані гроші негайно діставала три різної форми бляшанки і ложку. Тримаючи все те напоготові, ніби зброю перед атакою, вступала до великої залі. Тут відразу натрапляла на тарілку з „брандахлистом". Ця страва, як відомо, складається з води, кількох шматків грубо покраяної капусти, кусника білого кормового буряка й перерізаної надвоє картоплини. Відносно заправки сказати було неможливо. В усякому разі, сала, масла чи олії в страві не відчувалось.

Контролер секції „брандахлисту" буквально з рук виривав одну бляшанку й підштовхував відвідувача до тарілки. Той розгублено роздивлявся навколо, але ніде не бачив ні стільців, ні лавок. Та вже справжнім чудом видавалось йому те, що тарілка... не стояла на місці. Вона... повільно рухалась. Всі тарілки, встановлені на довгому пасові-транспортері, неквапливо пливуть у далечінь. Людина рідку гарячу страву мусіла споживати на ходу. Незвичайність обставин діяла приголомшуючо, а тому на перших порах панувала мертва тиша.

— „Ніколи не втрачати темп доби!" — захоплено міркувала Стася, уважно приглядаючись, як треба їсти по-новому.

Пас-транспортер підходив до широкого вікна і в ньому зникав разом з випорожненими тарілками. На цьому місці інший контролер, вже секції „шрапнелі", тобто вівсянки, виривав другу бляшанку, знову трохи підштовхував відвідувача до тарілки, що тепер прямувала у протилежний бік. На цій тарілці парували вівсяні крупи, политі бо-зна-чим. „Шрапнель" на ходу споживати легше, ніж „брандахлист", та й люди вже встигли трохи призвичаїтись до умов фабрики-кухні, тому в цій секції скрізь лунали доволі добродушні матюки.

— „Пережитки капіталізму!" — зауважила собі з приводу матюків студентка комсомолка, посуваючись вздовж транспортеру з кашею до іншого широкого вікна. В ньому теж зникали порожні тарілки. Тут третій контролер виривав у кожного відвідувача останню бляшанку, знову підштовхував його до транспортеру з рухливим часм. В цій секції все відбувалося вже зовсім інакше, ніж в обох попередніх. Людина перевертала в руці ложку, держаком її швидко мішала уявний цукор у чаї, потім хапала в кулак склянку, але прожогом ставила її назад, бо обпікалася. Тоді лаялась і на ходу дмухала на підсолоджений окріп. Та ось знову виринало широке вікно, і в ньому фатально зникала ледве надпита склянка чаю. Тут у потерпілого окремий наглядач відбирав ложку й випускав його на вулицю.

За якусь годину на фабриці-кухні зайшли істотні зміни. Від перших, хто побував у ній, незчисленна черга діставала найдокладніші відомості, і згідно ж з ними запрацювала невсипуща людська думка.

Тепер кожний, що входив до фабрики-кухні, негайно націлявся не на одну, а зразу на дві, а то й на три тарілки „брандахлисту". Якщо встигав, з'їдав усе на ходу, крокуючи за транспортером, а якщо ні, то перед самим вікном знімав тарілку з паса і вже стоячи, спокійно досьорбував. Те саме відбувалося в секції „шрапнелі". З часом робили ще простіше — кожний відвідувач хапав кілька склянок, ставив їх на цементову підлогу, присідав біля них навпочепки і вже тоді поволі приступав до пиття...

Стася зателефонувала Будному:

— Цілковитий провал! Люди, замість п'ятнадцяти хвилин, перебувають в їдальні понад годину. Пропускна спроможність фабрики-кухні дуже знизилась. Крім того, їдять утроє більше, ніж передбачено. Держава терпить збитки!

За кілька хвилин приїхав секретар партійного комітету. Пересвідчившись у провалі свого геніяльного задуму, він наказав фабрику-кухню тимчасово закрити.

Знову покликали інженера Ротерта з робітниками. З приміщення винесли транспортери, а натомість поставили довгі столи з лавками. Найняли офіціянтів.

Десь за тиждень Стася вдруге йшла на контролю. Перед самими дверима раптом зустріла ставного юнака, який, сміючись, перегородив їй рукою дорогу...

— Зупинися, серденько, не тікай від долі!

Сніжно блищать мармурові, рівні зуби, фіялково грають очі, золоте пасмо крученого волосся кільцем випнулося з-під насуненої до брів кепки.

— Коля! Яким чином?

— Приїхав по соціялізм. Його ж тут хоч лопатами збирай, правда?

— Побачиш, — нерішуче відповіла Стася, і взялася чомусь поправляти кашне на шиї юнака.

Той миттю круглим підборіддям жартівливо притиснув кілька її пальців.

— Не заважай! — ніби невдоволено промовила Стася, але руки не прийняла.

Зустріч для комсомолки видалася направду цікавою. Перед нею стояв випадково незакінчений „роман", він же український комсомольський поет, Микола Нагнибіда.

— Де ж твоє гніздечко, крихітко?

— Я маю окрему кімнату.

— О, то до тебе можна прийти погрітися? — радісно запитав поет.

(Продовження буде)

КНИЖКА Й ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ В ДОМІ КОЖНОЇ КУЛЬТУРНОЇ ЛЮДИНИ

ЛІТЕРАТУРА МИСТЕЦТВО РОЗВАГА

ПИСЬМЕННИК ІЛЛЯ КИРІЯК

(Посмертна згадка).

В середу 28-го грудня 1955 р. блискавкою вістка облетіла Едмонтон, а згодом і всю Канаду, що не стало в живих Іллі Киріяка — неповторного співця життя-буття перших українських піонерів в Канаді. Цілком несподівано, за кілька хвилин після напруженої праці над закінченням нової повісти, перестало битися палке серце, що безперервно служило своєму народові. Українці оплакують зразкового громадянина, високоблагородну людину, щирого жертводавця на національні цілі, а передусім неперевершеного письменника українсько-канадійської літератури.

Бл. п. Ілля Киріяк залишив свою обширну автобіографію-рукопис в адв. П. Лазаровича і за дозволом останнього я подаю нижче короткий витяг із неї: Ілля Киріяк народився 29-го травня 1888 р. в селі Завалля, Снятинського повіту, в Галичині, як молодший з двох синів незаможних селян Івана й Теклі Ірини. Коли йому сповнилося 12 років, взяв його за свого Юзь Гук, один із далеких вуйків. Ілля скінчив 6 народних кляс у Заваллі. Він виїхав до Канади з кузином 20-го грудня 1906 р. і приїхав до Вінніпеґу 21-го січня 1907 р., як він пише „з твердою постановою бути тут щонайдовше три роки, а головно заробити не менше, як дві тисячі долярів і вернутися назад до мого краю."

Ілля отримав роботу в лісі коло Кенори, Онтаріо, пізніше в кам'яновугільній копальні, далі при будові залізниці і „на секції". В грудні 1908 р. Ілля з іншими двома хлопцями перебрався до ЗДА й опинився в Гренд Форкс, Миш„ і працював при будові залізниці й лісозаготівлі в західній частині ЗДА. Зазнавши безробіття і злиднів, Ілля вернувся до Канади, де працював в Брит. Колюмбії в кам'яновугільних копальнях. Велике значення для нього мало перебування в Кровс Нест, а пізніше в Госмер, Б. К. Ось що пише Ілля Киріяк у своїй автобіографії (рукопис ст. 42): „Там я доцивілізувався національно й політично. Там було велике товариство... руських хлопців, радикалів, із яких я вийшов. Півтора року я був його діловим секретарем. Бібліотека була велика. Майже всі видання Наукового Товариства ім. Шевченка, Діла, Просвіти, радикальні й соціялістичні... Заложили Братство Тверезости... Госмер був тоді можливо найживішим осередком українського життя в Канаді. Поза закраскою соціялізмом воно було наскрізь національне..."

Взимі 1911 р. Ілля поїхав до Скаро відвідати рідних, а потім працював в копальнях в Едмонтоні й копав також рови („дічі") на 96-ій вулиці. Черговим зайняттям Іллі була праця у друкарні Ів. Солянича, а потім у „Новинах" Крамаря. В 1912 р., за порадою Якова Гавриляка з Ванилова, Буковина, Ілля вписався до школи т. зв. „форінерки" в Веґревіл. В 1919 р. він скінчив учительську семінарію у Кемровз, Алберта, що дало йому змогу вчителювати в Спрінґ Крік та інших школах Алберти до 1936 р. Він був секретарем СУС і пізніше ректором Інституту ім. М. Грушевського до 1942 р. Потім Ілля працював в американців під час війни, а від 1948 р. постійним урядовцем при залізниці Нортерн Алберта Рейлвейс. Від 1953 р., коли Ілля осягнув 65 років життя, він працював уже тільки принагідно.

Ілля Киріяк, як письменник, займає передове місце в українсько - канадійській літературі й одночасно визначне місце між письменниками Канади. Його „Сини землі", що появилися в трьох томах (1939, 1943 і 1945 рр.) — це дійсна суспільно - побутова поема і хроніка перших українців-піонерів в Канаді. Вона відзначається в першу чергу мистецьким реалізмом, умінням спостерігати життьові явища й постаті, закінченими портретами піонерів, глибоким знанням і розумінням народного життя і психіки перших поселенців та їхніх дітей. Ілля Киріяк заговорив своєю власною покутською мовою і стилем, що так вдатно віддзеркалює мову тих перших поселенців. Сім'ї Воркунів, Дубів, Солов'їв, Поштарів, Вакарів, о. Димитрій та інші постаті його монументальної повісти — це живі люди, що діють згідно з їхніми душевними й моральними властивостями. Їхня глибока любов до рідного краю й рідної землі, перенесена на канадійський ґрунт — пускає згодом нове коріння в нову землю. Червоною ниткою в'ється через цілу повість тривкий культ народних і релігійних традицій, обрядів та звичаїв. Одночасно ввесь твір насичений ліричними висловами, приповідками та іншим народним фольклорним багатством, що захоплюють милозвучністю слова. Деякі уступи повісти „Сини землі" пригадують нам стиль і мову „співця селянської недолі" В. Стефаника, або „ліричні голосіння", побудовані на народній поетичній символіці, Марка Черемшини. Одначе, повість Іллі Киріяка „Сини землі" — це цілком оригінальний твір, що пригадує нам місцями вищенаведених письменників тільки постатями й мовою тієї ж етнографічної території.

Першу авторитетну критику першого тому „Синів землі" дав проф. О. І. Бочковський з Праги, що особисто познайомився з автором 1936 р. в Канаді. В „Українськім Голосі", ч. 30, у статті „Епопея українських піонерів в Канаді'," проф. Бочковський написав про документальну й літературну вартість цього твору. Дуже прихильну рецензію про цю повість написав проф. Ватсон Кірконелл у „Летерс ін Канада" за 1943 р. (передрук з „Юніверсіті оф Торонто Квотерлі за 1939 р.").

В 1948 р. появилася ширша аналіза й оцінка твору в першім числі католицького журналу „Життя і Слово" в Ботефорд, Онтаріо. Іншу цікаву й цінну оцінку твору дав проф. д-р К. Г. Андрусишин, голова слов'янського департаменту в Саскачеванськім Університеті, в „Юкреніен Ір Бук" за рр. 1951-52, видання Ф. А. Мекруч у Вінніпеґу. Одначе, найповнішу й всебічну критику повісти „Сини землі" написав б. п. проф. Л. Білецький, що появилася в „Українському Голосі", ч. 40-41-43 за 1951 р.

Вищенаведену бібліографію критичних оглядів повісти „Сини землі" зібрав адв. П. Лазарович з Едмонтону й подав її у своїй промові під час вечері на честь Іллі Киріяка, що відбулася в Вінніпеґу на Ювілейному З'їзді СУС, в липні 1952 р.

Сподіваємося, що цього року появиться повість „Сини землі" англійською мовою, в перекладі п. Лучковича. Це допоможе широкому кругові любителів канадійської літератури познайомитися з цим цінним твором і прийняти його до літературної скарбниці цієї країни.

Багато рукописного матеріялу находиться в адв. П. Лазаровича, і згодом можна буде дати всебічну оцінку всієї літературної спадщини цього визначного українського письменника, що гідно і щиро служив своєму народові.

∴

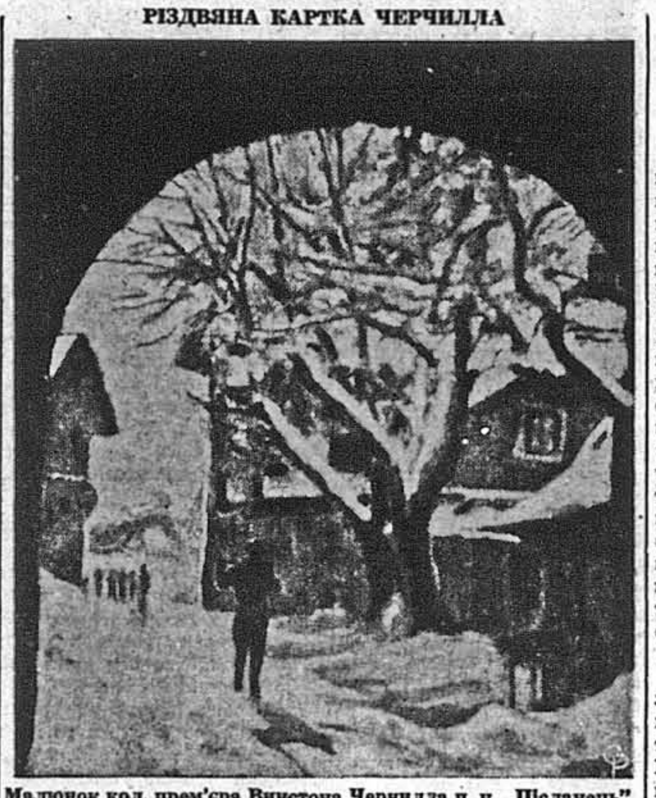
В п'ятницю увечорі 30-го грудня відбулася Служба Божа в Українській Православній Церкві св. Івана в Едмонтоні за спокій душі бл. п. Іллі Киріяка. Церкву наповнили друзі і знайомі письменника. На труні був жалібний вінок від товариств, організацій і установ, до яких належав письменник — Української Православної Громади св. Івана в Едмонтоні, Української Вільної Академії Наук, Колеґії св. Андрея в Вінніпеґу, Інституту св. Івана в Едмонтоні, Т-ва Українських Самостійників, Т-ва Українських Піонерів, Т-ва Взаємної Помочі — Відділ 15.

В суботу 31-го грудня рано відбувся похорон Покійного при співучасті чотирьох священиків, церковного хору й з участю маси народу з Едмонтону й околиці. Всеч. о. прот. Грицина виголосив глибокозмістовну прощальну промову, в якій підкреслив головні заслуги бл. п. Іллі Киріяка. Між іншими о. Грицина відмітив, що покійний не мав близьких рідних у Канаді і своє скромне майно передав у завіщанні Українській Колеґії св. Андрея в Вінніпеґу й Інститутові св. Івана в Едмонтоні.

Після похорону відбувся обід-тризна в залі під Правосл. Церквою св. Івана, що його приготовило Жіноче Товариство. Під час обіду промовляли: адв. П. Лазарович, близький друг бл. п. Іллі Киріяка; проф. О. Старчук від УВАН, до якої належав письменник, як дійсний член мистецької кляси; всч. о. В. Синишин від Колеґії св. Андрея й Інституту св. Івана.

О. Старчук.

РІЗДВЯНА КАРТКА ЧЕРЧИЛЛА

Малюнок кол. прем'єра Винстона Черчилла п. н. „Післанець", що його репродукцію подано на одній з британських різдвяних карток 1955-го року.

Антін Малюца

МИСТЕЦЬКА ВИСТАВКА Л. МОРОЗОВОЇ ТА С. ЛИТВИНЕНКА

Дня 8 січня 1956 р. в залях нюйоркського ЛМКлюбу відкрито індивідуальну виставку картин Людмили Морозової та скульптур Сергія Литвиненка. Все більша кількість індивідуальних виступів поєдинчих мистців, поміж традиційними вже щорічними збірними виставками доступними для кожного мистця, але з обмеженою скількістю праць, визначає збільшену нормалізацію та поглиблення мистецького та культурного життя на іміґрації. Для цілости культурного життя та процесів з ним зв'язаних, вони повинні бути „хлібом насущним", а збірні виставки святочною трапезою. Зате для самих мистців навпаки — це не звичайна участь в загальному житті мистецтва, а підсумок багатьох виступів, багатьох літ праці, завершення пройдених етапів та програма на майбутнє.

Індивідуальна виставка допомагає не лише скласти собі погляд на творчість мистця в порівнянні з іншими, як це може бути на збірних виставках, але й уточнити та поглибити свій погляд, порівнюючи його твори між собою. Спонукує бачити, розрізняти та судити самі твори одного мистця, отже дуже наближає культурного глядача до джерел творчости. Порівнюючи невелика, але зате справді добірна громада постійних відвідувачів виставок Об'єднання Мистців Українців в Америці заслуговує тієї уваги та труду, що його жертвують мистці, уряджуючи такі виставки. Крім чисто мистецької насолоди, кожна така виставка має ще свою специфічну проблематику, що повинна бути завважена, обговорена та в якійсь мірі утривалена в друку. Дозволю собі схопити кілька таких моментів.

Людмила Морозова малярка, киянка, учениця Федора Григоровича Кричевського. Вступила до Художнього Інституту разом із 44 прийнятими талантами, число досить таки мале як на таке місто як Київ, та ще й столицю великої країни, де високих мистецьких шкіл не так то багато. По році відстала, чи там „зникла" невідомо куди і як половина учнів, згодом лишилося 11, далі 7. Правда, студії мистецтва все і всюди дуже селективні, але, знаючи з досвіду талановитість та здібність до науки української молоді, що горнеться до мистецьких шкіл, мушу ствердити, що таке спадання числа не виглядає нормально. Закінчило Інститут четверо, отже 10%. З того половина так і пропала для мистецтва, бо один пішов робити кар'єру „по партійній лінії" в іншій ділянці. другий закінчив самогубством. З двох мистців Людмила Морозова опинилася на еміґрації, здобуваючи можливість пізнавати, бачити та розвиватися.

Ми мали нагоду бачити й порівнювати характер праць Морозової та інших мистців, що опинилися 1943 у Львові, з працями її дещо старших колеґ із школи, що побували у Львові три-чотири роки та помітно змінили характер свого малярства за той час. Порівнювати з мистцями, вихованими у Львові, Кракові, Варшаві, Празі, Парижі.

В Німеччині Л. Морозова присилала на українські виставки праці переважно з українською тематикою, але в речах, так сказати б, „німецьких" помічалося нові нотки в звучанні кольориту та в підході до картини. Те саме можна сказати про її „американські" речі. На виставці заступлені в якійсь мірі всі ті етапи її життя й творчости, отже ж переглянувши їх, можна буде докладніше сформулювати еволюцію її як мистця. Це дуже важливо ще й тому, що вона для нас не лише ще один мистець, але теж у великій мірі репрезентант, один з небагатьох, що промовляв за тих, які пропали і тих, що залишилися. Тому підпадання чи не підпадання під впливи стають особливо вимовні.

Ще одна риса, що характеристична для цілого покоління, вихованого під совєтами: це велика пошана до своєї професії, намагання безкомпромісово працювати за своїм фахом. Мистці західнього виховання часто проявляють схильність працювати в попримистецькій або зовсім немистецькій ділянці на прожиток, а для мистецької праці залишати вільні хвилини. Це в'яжеться в якійсь мірі з проблемою т. зв. платної професійности і т. зв. ідейної просвітянщини, має свої добрі і злі сторінки, але важливе тому що сьогодні, на ділі, не має на Україні іншого виховання.

Скульптор Сергій Литвиненко народжений на Полтавщині, мистецтво студіював в Кракові й Парижі, але як мистець належить до Львова і Галичини, хоч би як себе на словах їм протиставив. Львину частину мистецько - культурного життя Львова виповнюють придніпрянці як Литвиненко і Магалевський, Ковжун і Холодний, Новаківський, Долинський і багато інших в останніх десятиліттях. Щось так, як без галичанина Бойчука не можна собі уявити цілого руху і напряму монументалістів двадцятих років на Україні.

Европейська західня культура з часів ренесансу була пронизана почуттям, що люди, народи, держави проминають, але мистецтво залишається тривкою вартістю. Наше двадцяте століття ренесанс вбило на наших таки очах. Уряди та т. зв. ідеології висаджують в повітря нелюбі їм мистецькі пам'ятки, вимазують імена мистців з книжок. Тому теж Литвиненко, що працював найбільше в ділянці монументальної скульптури, не може показати мистецького доробку своїх львівських часів. Скульптури — це речі важкі та об'ємисті, невигідні для перевозу, і мистець мусить обмежитися новим, вже американським, доробком. Та цей брак, треба сподіватися, буде вирівняний в якійсь мірі появою монографії про мистця, що саме тепер має появитися, пера д-ра Гоція, проф. Січинського, М. Островерхи, під ред. мистця Гординського.

Литвиненко, як мистець, давно вже повинен був мати індивідуальну виставку, і то не одну, як теж і монографію. Та він не одинокий, що так запізнився і то без власної вини. До того ж він не лише мистець, але й організатор мистецького життя. Його прикмети, як організатора, варто порівняти з тими мистцями організаторами, що попали в аннали історії мистецтва, як Труш та Ковжун або із сучасників Дмитренко. Литвиненко, крім громадського змислу, має найбільше об'єктивного зрозуміння для всіх мистців та напрямків. А це дуже не легко, треба ставати понад самим собою, своїм смаком й уподобаннями. При розміщуванні праць на виставці, як господареві, доводиться поступатися кращими місцями другим колегам. Цього не сприймають з вдячністю, а в найкращім випадку думають що так воно й треба... Організатора начеб „з уряду" відсувається при розгляданні нагород, а то й при писанні рецензій до преси.

Прихильність не задовольняє одних, а об'єктивність інших. Бувають кандидати не [illegible] партикулярні [illegible] ті то діло [illegible] що збагатять вони загальний образ культурного життя українців в ЗДА не руйнуванням, а будуванням. А всі ті, що здають собі справу з вкладу Литвиненка в мистецьке та культурне життя українців Ню Йорку і Метрополітальної округи, в ЗДА і у Львові колись, мають найкращу нагоду відвідати виставку і заманіфестувати своє признання.

Ярослав Курдидик

КОЛЯДА

Як засвітять свічки в наших рідних хатах,
Задзвенять серця наші, як струни —
И попливе коляда по широких степах,
Якась дивна... свята... і бурунна...

Херувими дзвоніть, щоб дзвін землю потряс
Про те чудо Дитини-Святої...
І Вітчизні скажіть, хай чекає на нас,
Бо ми прийдемо в гості при зброї!..

Прихиліться, Брати — горить зірка свята
З-над Дніпра, з-за Карпат і з-над Дону,
Хай почує ввесь світ, як гримить коляда —
Із грудей сорок п'ять міліонів!..

Ярослав Гриневич

ТРИ ПОРТРЕТИ

Знову поплили, немов хвилі морського припливу й відпливу, нові дні, нові ночі — і я, пірваний крутіжем життя, його темпом і формою та змістом, кольористикою оточення й різних мов, шукаю у пам'яті те, що у минулому було змістом життя, — згадую події, зустрічі і постаті. І тоді, у сірому кутку моєї кімнати на давнтавні, вечірньою годиною, забуваю на хвилину про хмародери, гук фабричних машин, мої будні і творю собі ілюзію, начебто я знову у Львові, у давні часи.

...У кімнаті карпатський орел розгорнув пишно свої крила мов у леті, на стінах картини І. Труша: Дніпро під Києвом, італійські пінії й інші. Тут і там барвисті килими й ліжники гуцульські. Похилена над рукописом „Шестикрильця" сидить біля стола моя мати.

Хтось стукоче у двері. — Відхиляю їх і дивлюся: на порозі мешкання стоїть високий, поставний мужчина, старшого віку, у футрі зі сивим смушковим коміром і в такій же шапці. Високе чоло, під густими бровами, очі лагідні, навіяні меляхолією, над устами ріжок вусів. У руках: огорнутий у білу бібулку вазонок, з якого виглядає кілька фіолетних цвітів і зелених листків альпійської фіялки.

— Тут живе Катря Гриневичева? — питає.

— Прошу увійти. З ким...

— Я — Микола Вороний. Сьогодні, 7 грудня, ім'яннини авторки „Непоборних".

За хвилину мати вітає гостя. Його квітка опинилася на столі, а він, сидячи біля стола, починає оповідати:

— Ось, як бачите, пані Катре, причимчикував я у Львів. Спасибі, що дістав помешкання у св. Юрі, у партері. З вікон видно митрополичий сад, дві кімнати маю. Кажуть, що у них жив переді мною якийсь самітник, прелат. Мої пляни на майбутнє? Хотілося б мені зорганізувати у Львові школу драматичного мистецтва й у ній вчити молодь. Хотів би я теж зібрати наших мистців й об'єднати у товаристві, і назвати його клюбом „Пантарейців". Та все те пляни, а поки мушу налагнувати щоденне життя, його буденні клопоти, — а не хотілося б ними докучати Митрополитові.

Микола Вороний бував у нас часто. Я старався у дечому йому допомогти, і звідсіля він прозвав мене „вірним Ібрагімом" (це — кажуть — моя фізіоґномія дещо неґритянського подобія).

Драматична школа Вороного і клюб „Пантарейців" стали дійсністю. Примістилися у Музичнім Інституті ім. Лисенка. Бували теж зібрання мистців і в мешканні Миколи Вороного. Був М. Вороний поетом не лише у своїй творчості, але і в щоденному житті. Бо коли одного дня, на свої ім'янини він урядив багате прийняття, то другого дня не було у нього що їсти. На мої докори із цієї причини він відповів: „Між нами основна різниця у тому, що ви, наддністрянці, красте сир малими пластинками, а ми, наддніпрянці, великими".

Незабаром Микола Вороний покинув Львів і виїхав. За Збруч. Сов. влада наказала згодом йому, перекладачеві пролетарського гимну на українську мову, поселитися у... Воронежі. Там він мабуть і закінчив своє життя.

Вазонок з альпійською фіялкою у моїй кімнаті пригадав мені сьогодні картину, як сивовусий Микола Вороний стояв на порозі нашого мешкання з такою самою квіткою. Він — поет краси, що говорив: „Мій друже, я красу люблю і кожної хвилини я із краси собі роблю — ілюзії дробину".

∴

Чи не у Львові, при вул. Крижовій, ч. 14, переіменованій по атентаті Січинського на вулицю Потоцького, мешкав довгі роки Іван Франко? Мабуть чи не з цієї причини не призадумувалася пізніше власниця тієї кам'яниці, українка пані Софія Матковська над тим, щоб на пам'ятку тієї події прикріпити на стіні дому пам'яткову таблицю. Добряча наша патріотична міщанка пані Матковська мабуть цей плян і залишила, бо й так польська влада була б не дозволила. Сьогодні вул. Потоцького певно перейменована прізвищем якогось большевика, і кам'яниця, якщо існує, соціялізована.

Давно це було, як загорнений у довгу, теплу пелерину проходив вулицями Львова Іван Франко. Руде, кучеряве волосся вкривало його голову з високим чолом, вітер розбурхував чуприну й розвівав згортки пелерини. Про що він мислив, йдучи хідниками міста — чи може скандував гекзаметри, якоїсь своєї поеми, чи може думав про свої щоденні турботи? Хтось із молоді пізнав його, і за хвилину біля письменника йшов у набожній пошані гурт студентів, що слухали його мови. Так, мабуть, колись у старовині супроводжали золотоустого Плятона в гаях академії — його учні.

Бувало, Франко заходив у наше мешкання при вул. Головацького. Він був хворий і йому треба було подавати їжу, як малій дитині. У моїй пам'яті утривалився його портрет, як людини скупченої, задуманої, що живе в окремому світі.

Востаннє я зустрів цього великого нашого письменника у його віллі у Львові при вул. Понінського весною 1916 р. Хоч у Захисті УСС ставилися до нього незвичайно дбайливо — він захотів мешкати у своїй віллі. Чи передбачував він вже тоді свою близьку смерть і шукав для останніх своїх днів самоти, тишини, потрібних для контемпляції, щоб приготовитись до відходу за води Лети? Тим то й зустрічі з ним в останніх днях його життя людей „з тамтого світу" були трудні і його мова була терпка.

Обстановка кімнати, у якій він тоді жив, була більш чим скромною. Біля вікна, що виходило на огород, стояв стіл, при нім відро, під стіною ліжко, а далі вішак на речі й шафа. На столі лежав кіт. Там же кілька книжок і рукописів. У кімнаті було холодно.

Як ішла розмова про Гуцульщину, про Криворівню, про цілюще „джуркальце", у яке він клав викривлені пальці — я відчував, що то не той самий Іван Франко, що у минулих роках відвідував нас, але людина, якої дух незабаром визволиться із наболілого стражданнями тіла.

І тоді, коли він на прощання поклав у мої руки покорчені пальці своєї долоні, я бачив, яким малим і немічним є супроти Божого маєстату людський Геній.

Ми перейшли через незамешкалі, опустілі кімнати його віллі й із полегшою зачинили за собою залізні двері огороду, що разом з оточенням сусідніх домів нагадував картину Арнольда Бекліна: „Острів померлих".

∴

Хтось стукоче у двері. Дівчина зі села, що шукає служби? Така перша думка в мене. Моя мати вітає з цілою увагою цю жінку у ґуральській ноші: крізь її плече барвиста хустка у цвіти, рожева блюзка і спідничка у багатих брижах. Поверх блюзки чорний оксамитний кубрачок, на ногах міські черевички. Це — дружина нашого великого мистця Олекси Новаківського. Вона принесла зі собою невелику картину. Просить помогти знайти покупця. Обличчя гості дрібне, ніжне, у-духовлене. Його можна бачити на образах мистця, що мають назву: „Моя Муза".

Тоді, як у Кракові польські поети і письменники Виспянський, Тетмаєр, Ридель одружилися з ґуральськими дівчатами і везли їх в уквітчаних хлопських возах у Краків, пізнав свою дружину Олекса Новаківський, що студіював тоді у Кракові в академії малярства. На виставці його образів у Львові, у віллі Стиків, де він мешкав, була картина „Христос і Маргарита ля Кок". Волосся у Христа, наче огненне полум'я — у стіп Христа стоїть навколішках молитовно Маргарита. Образ нагадує стародавню візантійську ікону. За нього одержав Новаківський тоді у Кракові золоту медалю. А в дальших кімнатах виставки: святий Юр, один, другий, третій, далі цвіти, красвиди Гуцульщини, Черемош, а там портрет львівського патриція радника Барвінського.

Окремим пережиттям була поява самого мистця, що його вигляд нагадував постать давніх часів: Леонарда да Вінчі. Мав мистець свою таємницю виробу фарб, якими малював образи, про що мені згадував. Чи залишив цю таємницю котромусь із своїх учнів — невідомо. Його різьби не мали для нього особливого значення.

Олекса Новаківський не любив розставатися зо своїми образами і продавав їх тільки з конечности, однак ніколи оригінал, а тільки копію. І на копію клав високу ціну сотень долярів чи фунтів стерлінгів — так, що купити могла тільки дуже заможна особа або установа.

Тимто у його хаті не завжди було тепло й сито і його дружина мусіла не раз шукати помочі у знайомих. А по смерті дружини і про цю поміч не було легко. „Зір мій слабне, вже кілька днів не їв я кусника м'яса — так, що мушу накладати на очі подвійні очиці" — говорив він раз. Я мимоволі глянув тоді на ті скарби, його образи. „Я не Труш — відповів він, — що малює багато образів на прожиток своєї родини. Моїх образів небагато, і всі вони творять частину моєї душі, мого „я", — і тому не можу їх продавати. Що іншого — копію".

Хоч було чимало осіб, приятелів мистця, які опікувалися ним і його дітьми, особливо по смерті його дружини, все таки залишилась для мене незрозумілою така подія: одного разу зайшов я до О. Новаківського мабуть в справі прийняття якогось учня на науку. Двері мешкання були відхилені. Я зайшов у кімнату ліворуч і застав професора хворим: перестуда чи грипа. Він був самітний. У нього була висока гарячка. У кімнаті було холодно. Мистець був вкритий легким коцом. Коли я поправив накриття, я запримітив тоді з острахом, що професор лежить не на матраці чи сіннику, але на ... малярській

(Закінчення на стор. 4-тій)

В. Січинський

ЙОСИП СТАРЧЕНКО

Український архітект доби Мазепи

Золотий вік розвитку українського мистецтва кінця XVII і початку XVIII століття, широко відомий під назвою Українського барокко, найбільш яскраво виявився в добу гетьмана І. Мазепи. Меценатство Великого гетьмана в галузі мистецтва було закросне на велику скалю і було переведене з широко задуманим пляном. Гетьман старався скупчити на Україні кращі мистецькі сили свої і чужинецькі. При дворі гетьмана працював визначний архітект і військовий інженер Адам Зерніков (1652-1691), що дістав свою освіту в Єні, Англії і Франції. Інший визначний архітект Іван Баптиста (вмер в 1700 р.), закликаний з Вільна, працював на Чернігівщині. Крім того, при гетьманському дворі працювали італійські майстри, згадувані французьким дипломатом Ж. Балюзом, який був у гетьмана в 1704 році.

Так само, були в той час численні українські майстри високої кваліфікації — архітекти, інженери, малярі, гравери, друкарі, механіки, майстри прикладного мистецтва, яких широко використовували на Московщині. Про це ми маємо численні документальні вістки, з усіх ділянок техніки і мистецтва.

Гетьман І Мазепа притягав до Києва і взагалі на Україну також тих визначних українських мистців, які примушені були працювати поза межами своєї батьківщини, як, наприклад, Олександер Тарасевич, найвизначніший український гравер XVII століття, що прибув до Києва в 1688 році і працював у Печерській Лаврі в Києві до 1720 року.

Кращі архітекти-українці доби Мазепи були Мартин Томашівський, будівничий Мгарського і Густинського монастирів, Йосип і Федір Старченки. Зв'язані з освіченністю доби Мазепи, також такі видатні українські архітекти 1-ої пол. XVIII стол., як Степан Ковнір — будівничий Лаврських корпусів у Києві та Іван Зарудний (вмер в 1726 р.) — будівничий визначних архітектурних пам'яток в Москві, технік і мистець великого стилю, що приніс до Москви і Петербургу українську умілість і мистецтво.

Про архітекта Йосипа Старченка віддавна ведеться спір поміж українськими і російськими мистецтвознавцями, відносно його походження. В московських документах відоме ім'я „Іосыф Старцев", як визначний архітект доби Петра І, що працював у Москві в кінці 80-их років XVII століття. Відомо також, що гетьман І. Мазепа жадав у Петра І прислати цього архітекта до Києва, в 90-их роках XVII стол., але Петро І відтягав цю справу. На цій підставі російські автори (однаково царських і совєтських часів) вважали, що Й. Старцев був мсковської національности. Натомість українські автори, як Ф. Ернст, К. Широцький, Д. Антонович та інші твердили, що Й. Старцев походив з України, був використовуваний Петром для архітектурних праць в Москві, а гетьман І. Мазепа домагався, щоб йому повернути українського архітекта для праць у Києві.

Нам відомі численні факти як це ми зазначили вище, що українських майстрів використовували на Московщині яка в XVII і навіть у XVIII стол. не мала своїх освічених техніків і майстрів. Відомо також, що імена тих українських майстрів XVII-XVIII стол. „перехрещували" в Москві на московських лад. І так, наприклад, визначний гравер Стекловський, став „Стеклов", інший першорядний гравер Григорій Павлович Тепчегорський, був перероблений на „Павлова", маляр Саблучок, називався в петербурзькій Академії Мистецтв „Саблуков". Коли не можна було українське прізвище переробити на „ов", то тоді бодай міняли одну літеру, щоб звучало ім'я все таки по-московському. Наприклад архітект Зарудний звався в Москві „Зарудной". Тому нема нічого дивного, що Старченка називали в Москві „Старцев". Але перейдемо до фактів з життя і діяльности самого архітекта Йосипа Старченка.

Найновіші досліди в Москві, виявили більш докладно працю Старченка чи то Старцева в Москві. Є. Михайловський в статті „О зодчем трапезной палаты Симонова монастиря ок. Москви" („Архитектура СССР", Москва 1954, № 7, ст. 38) подає, за писаними документами цього монастиря, що Трапезну палату Симонового монастиря в Москві почав будувати московський майстер Парфеній Петров, що походив з Ярославського повіту (коло Москви). Він розпочав будову зі своєю „артелью" в 1680 році. Одначе „не справился с своей задачей" і, як кажуть монастирські документи, „Каменного дѣла (майстри) на срокъ не сдѣлали и трапезный сводъ обвалился и погребнцѣ своды обломили". В 1683 році було наново розпочато будову Трапезної палати Йосипом Старцевим, який був також будівничим Крутицького „терема" в Москві. На закінчення статті, згаданий автор, Є. Михайловський, пише такий свій висновок: „На домагання Мазепи він (Старцев) згодом був спрямований Петром І, як визначний архітект Москви, для будов у Києві".

Тепер додамо від себе інші, теж документальні, відомості, що відносяться до самого будування Симонового монастиря в Москві та наслідки тої праці. Отже, під час будування Трапезної палати монастиря, архимандритом Симонового монастиря був українець Гавриїл Домецький, що закінчив Київську Академію. Власне за цю перебудову монастиря, Г. Домецький став у неласці московського уряду. Г. Домецькому московський уряд ставив у тяжку провину, що він „Симоновъ монастыръ переломалъ и перестроилъ по своему, пышно и бойко испестрилъ его латинскими штуками", а також, що Домецький „Кіевъ паче мѣры хвалилъ". Тому Г. Домецького, як прихильника „латинской части" (с. т. західньо-европейського напряму!), московський уряд заслав на далеку північ до Тверського монастиря („Русскій Библіограф. Словарь", літ. Г. ст. 38)

Чи не пригадує це нам подібні факти з „модерних" часів большевицької системи, наприклад, історію з віршем Сосюри „Любіть Україну" та багато інших випадків обвинувачення українських письменників та громадських діячів за їх любов до Батьківщини, коли вони „паче міри" хвалили Україну і Київ. І цікаво, що та сама московська „міра" існує безперервно в царських і совєтських часах!

Згадані вгорі факти і документи пророчисто свідчать, що московські будівничі XVII стол. були нездалі, коли вже під час будування палати завалилися склепіння самої палати і пошкодили склепіння підвалля. Архимандрит монастиря, українець Г. Домецький, бачачи таке „майстерство" московського архітекта, мусів запросити українського архітекта з Києва — Й. Старченка, тим більше, що Домецький був великий ентузіяст української культури і мистецтва, чи як кажуть московські документи „Кіевъ паче мѣры хвалилъ"! Зрозуміло також, що московський архітект не міг прикрашати монастир „латинськими штуками" і що це виконав саме український архітект з Києва, де вже давно процвітало українське барокко, як стиль, що витворився під впливом західньої чи то південної Европи — отже прихильники „латинской части". За це саме, за оцей західньо-европейський напрям освічености і мистецтва — Г. Домецький постраждав і мусів покутувати останні дні свого життя в засланні на далекій півночі Московщини.

Аналізуючи саму пам'ятку Симонового монастиря в Москві, що зберіглася ще і досі і не розібрана большевицькою адміністрацією так, як будови того самого архітекта в Києві, переконуємося про таке: Архітектурна композиція і деталі Трапезної палати Симонового монастиря в Москві мають дуже характеристичні для українського барокко композиційні засоби і форми. Зокрема високий, в трьох кондиґнаціях, фронтон, подвійні вікна, їх обрамовання, колонки, профільовання ґзимсів, фронтони тощо Симонового монастиря яскраво нагадують такі самі форми і деталі Покровської соборної церкви в Харкові 1686 року, Мазепинського будинку (військові канцелярії) в Чернігові, церкви Всіх Святих Печерської лаври 1696 р. та інших будов фундації Мазепи.

В Києві архітект Й. Старченко побудував два найбільші храми гетьмана І. Мазепи: Миколаївську соборну церкву на Печерську і Братську Богоявленську церкву на Подолі — обидві знищені і розібрані большевицькою адміністрацією в 1937 році. Пляни-заложення цих будов майже однакового розміру і характеру, належать до того типу українських храмів, де в більшій мірі, виявилися західньо-европейські впливи так званих базилікальних будов і, звичайно, не дають ніяких, навіть натяків, впливів московського будівництва.

Микалаївська церква на Печерську, будована в 1690—1696 роках Й. Старченком і виведена в монументальних формах, вражала гармонією окремих частин та архітектурних мас, з рухом прямовисних ліній, що стремліли вгору, в просторінь. Церква мала 5 бань, з яких дві передні були на двох могутніх вежах при вході. Багатий фронтон західньої фасади, з пишною різьбою і розкішними кованими дверима, належав до найкращих деталів українського барокко, до того ще збережений (до часів знесення) напричуд добре. А це тому, що храм стояв на відкритій площі, збоку від головних вулиць, нікому в нічому не перешкоджав Був символом української незалежности! Тому, після Полтавської трагедії, російська царська влада здерла з фронтону, так само як і з інших мазепиних церков — герб Мазепи. Чорносотенна Денікінська армія „неподільної" Росії в 1920 р. пошкодила будову гарматними кулями, а російська червона влада храм зовсім розібрала!

Братська церква Богоявлення, на Подолі в Києві, служила храмом для студентів Київської Академії. Була побудована в роках 1690—1693, теж, правдоподібно, архітектом Й. Старченком. Будова була подібна до Миколаївської церкви своїм заложенням і загальними масами. Так само з західнього причілку тут виступали дві могутні вежі з банями, де поруч із середнім причілком було головне місце своєрідних ліплених прикрас. Всередині храму був цінний іконостас 1825 р. визначного українського архітекта Андрія Меленського, з образами теж київського мистця Івана Квітковського. Храм мав багато історичних пам'яток з часів заснування Академії, гетьмана Сагайдачного та його спадкоємців. Тут було поховано гетьмана, а навколо будови інших визначних українських достойників, професорів та інших славних людей, що мали відношення до Академії. Був це немов би український Пантеон науки і освіти. Отже, в 1937 році, після висадження пам'ятки динамітом, цілу площу з цвинтарем зрівняно з землею...

Цікаво відмітити, що досі в усіх підручниках і більших розвідках „Історії русского іскусства", як царських так і совєтських часів, згадані вище храми в Києві, зазначалися, як зразки оригінального стилю українського барокко. Але найновіша „найпрогресивніша наука" приписує ці будови „московському" архітектові. Одначе, на підставі достовірних вищезгаданих документів, фактів та порівнюючої аналізи архітектурних форм, залишається безсумнівним, що київський архітект Йосип Старченко був українцем і являється визначною постатю — як прикраса і гордість українського мистецтва і культури XVII століття.

Ще треба відмітити, що в Києві був відомий інший визначний архітект Федір Старченко. Його діяльність припадає на початок XVIII століття. Йому належала перебудова головної церкви Києво-печерської лаври, в роках 1722-1728 рр., з винятково оригінальними ліпленими прикрасами і деталями, великої мистецької вартости, де ужито типово-українських мотивів рушників та улюблених на Україні рослин, цвітів і овочів, своєрідно стилізованих. Творець їх — український архітект не був у Москві і залишався без змін таки „енком"! Спорідненість архітектурних форм і стилістичних ознак у творах двох архітектів — Йосипа і Федора Старченків, також доводять, що вони якщо не були брати чи кревні, то у всякому разі походили з одної мистецької школи, виховані в світлих традиціях українського барокко.

ТРИ ПОРТРЕТИ — (Закінчення зі стор. 3)

тектурі. Мені стало соромно за себе й за нашу суспільність. Перший раз став я лютий на професора, що, призначаючи свої образи до нашого музею, не продав кількох з них, щоб полегшити долю собі й дітям. Я побіг до аптеки, купив якісь ліки і, стрінувши по дорозі одного з учнів Новаківського, просив, щоб учні заопікувалися своїм професором, і передав йому ліки.

Знайти покупця на образ О. Новаківського. Тому пан ка справа. Бо копія його образу була властиво новим оригіналом і ціна була висока.

Був тоді у Львові, серед наших міщан-ремісників, член Міщанського Братства, майстер шевський Ілля Ярема. Не швець чи полатайко, але мистець у своєму фаху. Мав він робітню при вул. Фредри і його клієнтами була довколишня аристократія. Він доробився за короткий час великої триповерхової кам'яниці. Швець-мистець був одночасно малярем. Вправді його речі були „кічі", а копії образів невдатні, але біля тих його „кічів" висіли на стінах його мешкання оригінальні образи Ів. Труша і з чужих Аксентовича, Сіхульського, Коссака, Яроцького і ін. Не було тільки у нього образу Новаківського. Тому теж пан швець - мистець і маляр-мистець у одній особі вислухав моєї пропозиції, щоб купити від О. Новаківського образ. Означеного дня я представив зворушеного майстра Олексі Новаківському. Незабаром я побачив у професора високі, виложені футром чоботи, а в нашого міщанина, пана Іллі Яреми, на стіні його мешкання біля образів Труша — картину Черемошу пензля О. Новаківського. Очевидно, що ціна за цю копію була чимала, а чоботи — це був тільки додаток.

З тієї трансакції були усі задоволені — зокрема я — тим, що професор не мерзне у кімнатах своєї робітні.

Отаке мені згадалося, коли перед кількома днями зайшов я до нашого літературно-мистецького клюбу у Ню Йорку на 2-гій евню і там побачив кілька знайомих образів пок. Олекси Новаківського, передусім великий портрет його дружини, тієї „Музи" великого нашого мистця, як вона стоїть біля чудового, наче живого, куща рож...

* *

Час біжить нестримно вперед. Годинник-Клепсидра пересипує пісок... Сиджу у кутку моєї кімнати на давнтавні і, мов на чотках, пересуваю побожно спомини давніх літ...

Осип Залеський

В. А. МОЦАРТ

(1756—1956)

В січні цього року починаються у музичному світі ювілейні святкування з нагоди двохсотих роковин з дня народження В. А. Моцарта. Нема мабуть культурної людини у світі, якій невідоме було б прізвище цього геніяльного композитора, який, хоч помер перед 165-ти роками, живе до сьогодні у пам'яті всіх, що так чи інакше цікавляться музикою. Геніяльна дитина, або як кажуть німці „вундеркінд", шостирічним хлопчиком здобув перші вінки слави як піяніст, у шістнадцятому році життя одержав титул папського лицаря золотої остроги і членство Академії Філгармонії у Больонії (Італія), концертував по столичних містах і дворах пануючих Европи, здобуваючи не тільки признання, але й захоплення зачарованих його слухачів, а помер на 35 році життя у недостатках і був похоронений у могилі для вбогих. Справді, химерна доля, така питома не одному генієві. І мимоволі насувається аналогія до життя нашого музики Максима Березовського, сучасника і товариша студій Моцарта в Італії, який також здобув славу як композитор на чужині в Італії, а помер самовбивником, розчарований, правда не своїми земляками - українцями, тільки „старшим братом" з півночі, для якого мусів працювати.

Вольфґанґ Амадеус Моцарт народився 27 січня 1756 року в Зальцбурґу в Австрії. Батько, родом з міста Авґсбурґ в Баварії, був спочатку юристом, але посвятився музиці і став капельником архиєпископської оркестри у Зальцбурґу і широко відомим композитором, скрипаком і добрим музичним педагогом. Він був учителем своїх дітей (Вольфґанґа і старшої на п'ять років Марії, Анни), яким дав прекрасну музичну освіту і водночас був товаришем і дорадником своїх дітей у їхніх мистецьких подорожах.

Молодий Вольфґанґ вже на п'ятому році життя пробує своїх творчих сил, компонуючи фортепіяновий концерт. В цьому віці він грає вже і на скрипці. Як шостилітній піяніст зачаровує слухачів на концертах у Відні і Мюнхені. Біографи Моцарта підносять як незвичайну прикмету малого Вольфґанґа те, що він, не зважаючи на свою ґеніяльність, не втратив характеру дитини, хоч звичайно такі ґеніяльні діти стають передчасно зрілими, чи там передчасно старіються. З Мюнхену їде він зі сестрою і батьком у Франкфурт, Париж і Лондон, здобуває у цих містах славу піяніста, познайомлюється з тогочасними славними композиторами, а в Франкфурті пізнає молодого Ґете. Це була перша з черги мистецька подорож, яка робить його, дитину, славним на заході Европи. Повернувшися у Зальцбурґ, творить він, маючи десять років, першу оперу „Аполлон і Гіякинт" та ораторію „Перша Заповідь", а на замовлення австрійського цісаря оперу „Ля фінта семпліче" (наївна дівчина). Під час наступної подорожі по Італії в році 1769 дістає в Римі папське відзначення „лицаря золотої остроги". В Больонії починає науку контрапункту у славного тоді теоретика музики і вчителя монаха - францісканина Дж. Мартіні, відомого під прізвищем Падре Мартіні (1706—1784), у якого вчилися також наші композитори Бортнянський і Березовський. По складенні іспиту з контрапункту приймають Моцарта в члени Академії Філгармонії. Тут пише він (маючи чотирнадцять років життя) для театру в Мілянo оперу „Мітридат король Понту" і свій перший смичковий квартет. Вернувшися на батьківщину, творить оркестральні симфонії, концерти (циклічні твори у формі сонати), пише музику до св. Літурґії, а для театру у Мюнхені першу довершену оперу — буффо „Ля фінта джардінєра" (дівчина садівничка) і для Зальцбурґу оперу „Іль ре пасторе" (король пастух). Опера буффо, це був тип комічних опер, модних у 18 сторіччі. В часі наступної мистецької подорожі у Париж вмирає його мати. Моцарт вертається у Мюнхен на виставу своєї опери „Ідоменео" і пише оперу „Викрадення з сералю". Це доба найобильнішої творчости Моцарта, в якій крім названих опер написав він 13 окрестральних симфоній, 13 фортепіянових сонат, 6 форт. концертів, усі скрипкові концерти, 11 Месс (музика до св. Літурґії), 6 смичкових квартелів, 7 скрипкових сонат та інші менші музичні твори. В році 1781 поселюється у Відні і крім композиторської творчости працює, як учитель фортепіянової гри і композиції. В році 1782 одружується з Констанцією Вебер, своячкою композитора К. М. Вебера. В наступних роках постають його дальші опери: „Весілля Фіґаро", „Дон Джованні" (для театру в Празі), „Козі фан тутте" (так роблять усі жінки), „Ля клеменца ді Тіто" (Лагідність Тіта), „Чарівна флейта" й останній незакінчений твір „Реквієм". Захворівши на туберкульозу, впадає у тяжкі матеріяльні злидні, втрачає скоро життьові сили, вичерпані й так надмірною умовою працею, і п'ятого грудня 1791 року помирає. Похоронили його у могилі для вбогих, місце якої з часом забулося і ніхто не міг її розшукати. Заце згодом поставили йому на центральному кладовищі у Відні, на почесному місці — величавий мармуровий пам'ятник. Так проминає слава цього світу, яка щойно згодом вертається, коли люди усвідомлять собі велич і значення покійника.

З Моцартового подружжя було шестверо дітей, а з них тільки два сини дожили зрілого віку. Молодший, що мав імена батька Вольфґанґ Амадеус, (1791-1844) був визначним композитором, піяністом і вчителем музики, проживав деякий час у Львові і вів засноване ним музичне товариство ім. св. Цецилії. Згодом перенісся до Відня, де продовжував свою мистецьку працю.

Музична спадщина Моцарта незвичайно велика, бо хоч жив він тільки тридцят п'ять років і помер у віці, в якому звичайно щойно розвивається у мистців творчість, та за це почав він творити дуже скоро у ранній молодості. Вичисляти його твори у часописній статті недоцільно, а то й неможливо. Повний список його творів зладив австрійський музичний письменник Людвік Кехель і на основі цього списка означаються твори Моцарта. Для цікавости читачів подам тільки числові дані його творів: 15 св. Літурґій, крім цього інші твори церковної музики як вечірні, оферторії, ораторії, кантати. Важливіші сценічні твори (опери) подані вже попередньо. Світська вокальна музика: Арії для сопрана, альта, тенора, баса, дуети, терцети, квартети, пісні і канони. Оркестральні твори: 40 симфоній, серенади, танки, марші. Концерти: 8 скрипкових, 25 фортепіянових. Сім смичкових квінтетів, 26 квартелів та інші твори камерної музики. Сонати для скрипки, фортепіяна, фантазії та інші твори для фортепіяна й органів. Як бачимо не було ні одної ділянки в тогочасній музичній творчості, в якій Моцарт не виявив би своєї геніяльности.

Його опери, хоч творені за італійськими операми, перетоплені ним у його власному вогні, як висловлюється історик музики Айнштайн. Його опери відзначаються прегарною гармонією глибокої драматичної правди і характеристики, його оркестра, багата звуково, виказує ніжні психологічні моменти, рухливість і красу. Його останні опери, як „Викрадення з сералю" чи „Чарівна флейта" вже не є операми чистого італійського стилю, модного і всевладного у тому часі, а операми німецького стилю, започаткованого Моцартом і розвиненого пізніше німецькими композиторами - романтиками. Він дав початок новій формі симфонії і сонаті, він випровадив форму пісні на нові шляхи. Хоч сам віртуоз-піяніст, не послуговується у своїх творах модною тоді віртуозністю, а дає місце красі і силі мелодії, драматичним моментам і ґрації. Моцарт — це одно звено з великої трійці Бах — Моцарт — Бетговен. Тому музика Моцарта не втратила своєї сили вислову і до сьогодні і ми, слухаючи її, хоча б з радіоприймача, сприймаємо її як бальзам, що злагіднює тверду реалістично - матеріяльну сучасність, зціляє душу та злагіднює впливи сучасної „гіпермодерної" музики, яку незавсіди можна назвати правдивим мистецтвом, а радше музичною спекуляцією, яка має заступити талан і Боже надхнення, яким відзначаються правдиві творчі генії.

УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ В ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОМУ ВЕЧОРІ

З нагоди свята Різдва Христового діти вчителів української мови у Військовій Школі Мов у Монтереї (там запроваджено виклади нашої мови в серпні 1955 р), взяли активну участь у великому інтернаціональному вечорі.

Для українців була відведена окрема частина, що складалася з патріотичних поезій. Вірш „Любіть Україну" (три строфи) В. Сосюри виконав Богдан Славутич (6 років). Наталка Гришко (4 роки) продеклямувала „Українка я маленька", а її сестра Лариса (9 років) — інший вірш „Батьківщина". Юрій Степаненко (9 років) виконав вірш „Пригода" Л. Полтави.

Вечір, зокрема українська частина, пройшов з успіхом. Більшість малих виконавців була зодягнена в національні строї.

Н. Н.

НАШЕ ЖИТТЯ НА КІНОПЛІВЦІ

Про кіностудію „СУМ-ФІЛЬМ"

Давно вже затихли колись такі гарячі дискусії на тему: чи є кіно мистецтвом? Тепер навряд чи знайдеться поважний опонент, який заперечував би це. Після того, як Великий Німий заговорив на повний голос, а ще більше після того, як убрався він у всі природні барви — кіно, коли говорити про духову поживу, стало направду хлібом насущним для всіх народів цивілізованого світу. Несамовитий розвиток технічних наук, а враз із тим і кінематографії створив шедеври кіномистецтва, які покриваються щораз новими шедеврами в міру того, як розвиваються і вдосконалюються технічні засоби кінематографії.

Звичайно, зарано було б говорити про створення хоча б і в багатій Америці української мистецької кінопродукції, яка могла б конкурувати бодай з пересічними фільмамими ЗДА та Европи. Це — справа, зв'язана з величезними грошовими інвестиціями, з колосальним вкладом праці, з наявністю висококваліфікованих кінорежисерів, кінооператорів та фахових кіноартистів. Дотеперішні жертвенні спроби Василя Авраменка чи Солука, хоч як солідно переведені, свідчать про те що український мистецький фільм з українською тематикою може здобути собі прихильність переважно українського глядача, наставленого до нього з сантиментом і відповідною „знижкою" у вимогах.

А проте, коли тепер так легко кожному аматорові придбати в Америці кіноапаратуру, непрощенним гріхом було б занедбати цю ділянку „найпопулярнішого роду мистецтва", власне для української справи. Адже не тільки мистецьким фільмом, що вимагає так багато праці і грошей, обмежується кінопродукція. Сотні тисяч американців мають портативні кіноапарати, якими в тісному родинному колі насвітлюють короткометражні фільми власного виробу. Це — немовби зафіксовані на кіноплівці спогади цих родин про приємно переведені „вікенди", це — дорогі й живі образи близьких людей, це — законсервоване для нинішнього 5 чи 7-річного хлопчини його „золоте дитинство", на яке з такою радістю дивитиметься він через 30-40 років. А недавно в одному з американських кіножурналів читали ми про фармера, який здобув собі славу й гроші, виготовивши на своїй фармі, з участю своїх синів і дочок, як „артистів", мистецький кінофільм.

У другій світовій війні ми дуже багато втратили надзвичайної ваги документів, зокрема фотографій. У нас забрали й вивезли до Москви празький музей Визвольної Боротьби, у нас пограбували паризьку бібліотеку ім. Петлюри з усім її багатющим архівом. Загнані в робітничі бараки Німеччини, ми під час війни позбавлені були спромоги вести будь-яку документально-архівну справу.

Найконкретніший, найпевніший історичний документ, коли він увічнений на кіноплівці. Це зрозуміли давно в усьому світі. Нині вже жадна подія в громадському, політичному, церковному житті у жадній цивілізованій країні не відбувається без участи кіноапарата. А кіно в сполуці з телевізією розносить уже образ цієї події не тільки по всіх містах та селах, де є кінотеатри, але й у кожний дім, де є телевізор.

Окремих ентузіястів української кінематографії ми вже маємо. Крім згаданих вище Василя Авраменка, що саме тепер підготовляє документальний кінофільм „Тріюмф українського танку", і Солука, відомого вже українському загалові кількома свого виробу фільмами, бачили ми гарно і дбайливо випродуковані фільми Софрона Федева (ЗДА), зокрема його „Союзівку" та інші документальні фільми, чуємо про успіхи кінорежисера Євгена Деслава у Франції, про кіноорганізацію „Орбітфільм" у Канаді, про активну працю в ділянці українського кіна І. Гультая, Б. Дніпрового, Л. Полтави, Мокляка та ін.

Недавно прийшлося нам побувати на громадському перегляді продукції наймолодшої в Америці кіностудії „СУМ-Фільм", що її зорганізував два роки тому при СУМ-і п. В. Коваль. Хочемо дещо спинитися над працею цієї кіностудії.

Головною своєю ціллю „СУМ-Фільм" поставив фільмування кінохроніки українського життя в Америці. Дотепер ця студія накрутила 20,000 стіп кіноплівки і випродукувала 4 випуски кінохроніки, які насвітлює по різних українських осередках. З побіжного перегляду самих лише назв окремих короткометражних кінофільмів уже видно, якого широкого діяпазону сягає її продукція: „Демонстрація українців біля ОН (1954) проти участи в цій організації совєтської делеґації", „Здвиг в Бавнд-Бруку з нагоди 25-ліття ОУН", „3-й Всеамериканський Здвиг Спілки Української Молоді Америки", „Маніфестація українців у Ню Йорку з нагоди 300-ліття Переяславської угоди", кінофільм, присвячений історії СУМ-у п. н. „Честь України — готов боронити!", хроніка змагань українських спортових дружин, „Сумівці у Вашинґтоні", „Дім СУМА в Боффало", фрагменти з 4-го Конґресу УККА.

Свою продукцію почав „СУМ - Фільм з кінофільмів німих і чорно-білих. За два роки, переборюючи технічні й фінансові труднощі, він перейшов уже виключно до продукування фільмів звукокольорових. На останньому перегляді його продукції можна було ствердити значний поступ. Звичайно, озвучення, при тій не найдорожчій апаратурі, якою він користується, не є досконалим. Не все ще гаразд із технічними дрібницями в процесах фільмування та насвітлювання. Фахівець знайшов би й інші недотягнення. Але ж ця студія, власне, розгортає свою працю.

В четвертому випуску демонстровано на громадському перегляді такі фільми: „6-та зустріч українців ЗДА і Канади в Торонті", „4-й Здвиг СУМА". „Маніфестація біля ОН (1955) з нагоди відкриття 10-ої Генеральної Асамблеї" і „32-га Міжнародна Жіноча Виставка в Ню Йорку". Окремий фільм присвячений новопридбаній Оселі СУМА, де цього року відбувся табір юних сумівців.

Треба сказати, що для створення короткометражних мистецьких фільмів студія „СУМ-Фільм" має особливо сприятливі умовини, бо має масовиків - статистів, готових працювати без голлівудських гонорарів, має мальовничу оселю, оточену лісами і горами, з усіма догідними для фільмування атрибутами. З огляду на це, „СУМ-Фільм" плянує вкоротці спробувати своїх сил у накручуванні також мистецького фільму на тему визвольної боротьби українського народу.

Приклад „СУМ - Фільму" вартий уваги. Можливості й користі систематичного ведення української кінохроніки величезні. Передусім треба відзначити її, як виховний чинник для молоді, що приходить на зміну старшому поколінню і перебирає, сказати б, його культурно-громадський доробок. Самозрозуміле значення її як джерела наочної і точної інформації довколишнього світу про життя і змагання українців, розсіяних на всіх континентах. А вже найбільше значення матимуть зібрані у фільмотеках кінострічки, як історичні документи для визволеного нашого народу в Україні. Це буде направду той збірний нефальшивий пашпорт з усіма на ньому штемпелями за всі роки, — пашпорт, який пред'явить політична еміґрація своєму народові.

В. С-ко.

ДО АВТОРІВ І ВИДАВНИЦТВ!

У зв'язку з запровадженням (у серпні 1955 р.) української мови в Арми Ленґвидж Скул, дослідницька бібліотека зорганізувала в себе український відділ для вояків і офіцерів. З огляду на теперішнє обмеження федеральних коштів, закуплено лише яких два десятки книжок по одному примірнику. Цього аж ніяк не досить. Тому звертаємося до вас із проханням подарувати кілька примірників ваших цінних видань.

Книжки надсилати на адресу:

ARMY LANGUAGE SCHOOL
Research Library
Presidio of Monterey, California.

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ДОПОМОГУ ЗАЛИШЕНЦЯМ! ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФІЛАДЕЛФІЇ

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

Д-р Кость Кисілевський

НОВИЙ КАЛЕНДАР „СВОБОДИ" ТА ЙОГО ПРИГАДКИ

Кожного року Український Народний Союз зустрічає громадян своїм дорогоцінним засівом, щоб читачі в здоров'ї й добрі згадували його щоденно та пам'ятали про громадські обов'язки, вчились історії минулого та думали про краще майбутнє. Це замітна виховна сторінка календаря „Свободи". За його корисну науку можна легко віддячитись, замовляючи собі заздалегідь добре й відповідне місце в чарівній „Союзівці" на час відпочинку, або зголошуючи свою участь у запланованих Союзом практичних мистецьких, научних і веселих його імпрезах.

Але цього року Союз приходить до нас з чимсь більшим. Він пригадує нам, що 1956 рік — це ювілейний рік, бо рівно сто років минає від дня народження великого західньоукраїнського каменяра, Івана Франка, і шістьдесят років від дня його смерти. Союз кличе до нас: „Пам'ятайте вшанувати найбільшого сина Західньої України!"

А на це святкування Наукове Товариства ім. Шевченка в Ню Йорку призначило дні 12 і 13 травня 1956. До того реченця треба приготовитись як слід. Треба вивчити бодай ці винятки із творчости Івана Франка, що їх поміщено в календарі, треба зазнайомитись з цікавими статтями д-ра Луки Луцева, Василя Мудрого, Володимира Дорошенка. Крім того, маємо тут гарні вірші О. Тарнавського, Ол. Гай-Головка, В. Бобинського, М. Рильського, Л. Дмитерка, Б. І. Антонича, які тематично пов'язані з життям і духовістю Франка. Треба впродовж цього ювілейного року набути якусь книжку з його найкращими творами й пізнати їх зміст, ідеї, засіяні на рідній ниві, яку вичищував він з бур'янів та як добрий господар і геніяльний віщун мріяв про її майбутнє у своїм „Мойсеї":

„Та прийде час, і ти огнистим [видом
Засяєш у народів вольних [колі,
Труснеш Кавказ, впережешся [Бескидом,
Покотиш Чорним морем гомін [волі
І глянеш, як хазяїн домовитий,
По своїй хаті і по своїм полі."

В ім'я цього пророцтва треба нам усім об'єднатись та забути прикрі слова й їдку сатиру, що їх часто в розпачі вживав великий учитель Іван Франко. В світлі сторіччя його творчі думки набирають всенаціонального значення та стають власністю і добром цілого народу, без огляду на партії чи кляси суспільства. Вибираймо з його думок найкращі перлини та бережім їх в нашій душі як скарби.

Календар „Свободи" помістив також згадку про великого свого редактора — д-ра Луку Мишугу, зразкового громадянина, політика, науковця, дипломата, людину з чистим характером і великою культурою, а при тому скромного патріота, що на жертовнику України поклав свою молодість. Тут теж є стаття А. Драгана про „Душу мистця", що ним був стрий Луки, Олександер Мишуга, світової слави тенор та професор співу в консерваторії у Варшаві і Києві. Автор наводить низку його листів до Варвари Літинської, вчительки семінарії у Львові, що захоплювалася талантом найбільшого нашого мистця - співака, який очаровував своїм голосом своїх і чужих, а при тому був скромний і дуже жертвенний.

Надзвичайно цінна збірка поезій різних авторів, що її зробив Богдан Кравців та помістив у розділі „Землею Українською": С. Гординський, М. Рильський, Б. І. Антонич, Є. Маланюк, Ю. Лила, Д. Фальківський, Л. Українка, Олекса Ющенко, В. Свідзінський, Є. Фомін, Ю. Дараган, Олекса Влизько, Володимир Сосюра, Ярослав Курдидик, Терень Мосенко, Н. Щербина заступлені тут найкращими віршами. Від ріки Лябірця та лемківських кичер до Кавказу переходять у цій збірці, наче фільмові світлини, дорогі кожному українцеві, околиці, зеліяні великими нашими, а то й замученими поетами; при них красвиди на знімках.

Дві цікаві статті на тему зв'язку духового з Україною написані Дмитром Галичином і д-ром Ярославом Падохом, низка популярно - наукових статтей, як „Острозька Академія" проф. Володимира Січинського, написана з нагоди 375-річного її ювілею, „Шкільництво на Україні в 16—17 ст." Михайла Палія, „Стрілецькі пісні і труби", стаття передрукована з „Діла" за березень 1916, що має форму розмови композитора Михайла Гайворонського з членом Бойової Управи УСС-ів, Іваном Боберським, „Таємниці успіхів і розвою УНСоюзу" Степана Куропася і гарний спомин редактора Івана Кедрина - Рудницького „Мої шефи - редактори", що може бути зразком, як треба писати спомини, щоб цікавити читача та не розминатись з історичною правдою в нарисах характеру й дій; „Забутий театр" В. Запаринюка описує діяльність „Розваги" в 1945 р. в Новому Ульмі н. Дунаєм, „Останнє турне по Рідній Землі" Я. Климовського подає цікаву історію злуки „Заграви" і Театру ім. Тобілевича в 1938 р. та важкі хвилини спільної праці під час переслідування поляками. „Свята Атонська гора" Вс. Вальченка, „Над Міюсом" І. Р. Костюка, „Перед капітуляцією" Ф. Мелешка доповняють цей відділ описів і споминів з минулого. Потім іде повчально-виховний твір нашого гумориста й сатирика Ікера „Сучок в оці ближнього", спертий на правдивій події. Аникдоти, відомості із спортових гор, природних явищ, гумору та науки, дев'ять сторінок англійських із статтями проф. К. Меннінга, И. Гібайло Гібсонс, М. Міляновічівни та винятки з повісти І. Багряного „Тигролови". На переді календаріюм з поезіями до кожного місяця та з пригадками, з виказом слов'янських імен і урядових свят тощо. Гарна обкладинка М. Бутовича.

Накінці треба з прикрістю підкреслити, що нема тут згадки про сучасний розвиток нових установ, зокрема про шкільництво, мистецтво, науку, музей, бібліотеку, як нема теж хоч би основного адресара. Бракує тут відомостей з життя найближчого оточення, а живемо, як писав недавно д-р Лука Луців, серед тут народжених українців, що придбали за пів сторіччя багато вартісних установ культурного характеру. Чому ж тоді не писати про цю зразкову працю на народній ниві? Для опису ЗДА можна б було використати бодай те, що написала Д. Гуменна в своїм творі „Багато неба".

Папір календаря — зогляду на високий наклад газетний; не утривалить він скарбів поезії, розсіяної в ньому з такою замітною дбайливістю, не збереже мудрих пригадок так, як зберегли їх наші староукраїнські полинялі календарі та збірники. Зате ціна дуже приступна, що уможливлює кожному набути його!

В. Дорошенко

НОВІ ВИДАННЯ НТШ

(Енциклопедія Українознавства, частина словникова, зошит 1; „Життя Т. Шевченка" П. Зайцева; Збірка українських новель).

Сьогорічний літературно-видавничий сезон, що його все доводиться розпочинати від осени, після тихого „огіркового" періоду, може похвалитися парою гарних новинок. Тут на першому місці треба поставити Наукове Товариство ім. Шевченка. Після знаменитого видання УВАН „Свята Софія", може й НТШ похвалитися гарними осягами, зокрема: І-им випуском словникової частини „Енциклопедії Українознавства", що оце появився заходами видавництва „Молоде Життя" в Мюнхені: вел. 8-ка, ст. 80 у дві шпальти. Це є дуже добрий додаток до виданої кілька років тому тритомової ЕУ, що подавала огляди українознавства в вигляді окремих розвідок-нарисів. Обидві частини — нарисова й ця словникова — це вікопомне придбання української науки в екзилі. Це доказ живучости нашої нації, що її вільного духа не скують кайдани, того духа революціонера, що його так гарно оспівав Іван Франко тому 75 років.

Заразом це виклик гнобителям України — червоним москалям, які не допускають на наших рідних землях появитися подібного до ЕУ твору, хоч би й у червоній шаті. Це доказ, що так звана „самостійна" Українська Соц. Сов. Республіка — тільки московська маріонетка, щоб дурити вільний світ.

Тут не місце розписуватися ширше про випущений щойно 1-ий зошит словникової ЕУ. Досить зазначити, що видано його на гарному папері й прикрашено численними ілюстраціями. Можна тільки подякувати НТШ в особі головного редактора ЕУ, проф. Вол. Кубійовича, за таке цінне видання, бо це саме заслуга проф. Кубійовича, що воно появилося, заслуга його невичерпної енергії. Доводиться просто дивуватися, що такий монументальний твір появився закордоном поза архівами й бібліотеками рідного краю.

Само собою розуміється, що умови, в яких появляється ЕУ, мимоволі несприятливо відбиваються на ній, але — підкреслю — в дуже мінімальному ступні, а саме: при багатьох біографіях наших і чужих діячів, що працювали чи працюють на підсовєтській Україні годі було подати їхні дати. Для цього потрібні були б довідки з місця, але добути їх з-поза „залізної заслони" було для редакції ЕУ так само неможливо як колись для першої Української Загальної Енциклопедії (УЗЕ), тритомової „Книги Знання", що вийшла у Львові 20 років тому завдяки енергії видавця — п. Василя Микитчука й редакційного комітету, очолюваного покійним головою НТШ, проф. Ів. Раковським.

Не всі й портрети могла редакція ЕУ роздобути, але все ж деякі таки можна було розшукати і поза СССР та його сателітами. Так, при побіжному перегляді, впав мені в очі брак портрету нашого румунського приятеля, Замфіра Арбере, співробітника Союзу Визволення України". Гарний портрет його є в архіві СВУ, як і портрети багатьох інших діячів СВУ.

Друга надзвичайно цінна праця, що появилася недавно накладом НТШ — це „Життя Т. Шевченка", пера його досконалого знавця, проф. Павла Зайцева.

Читачі „Свободи" знають про цю працю та її визначні прикмети з рецензії ред. Василя Мудрого. Тому я й не буду спинятися над згаданим твором, цілком приєднюючись до оцінки її, поданої моїм шановним колегою. Сподіваюся пізніше, при нагоді докинути дещо й від себе до його рецензій. Натомість трохи ширше спинюся на третій гарній новинці, що вийшла цими днями заходом американського відділу НТШ, а саме на книжці: „Збірка українських новель", Ню Йорк 1955, 80, ст. 351+3 непаґ.

Після видання поезій репресованих українських письменників „Обірвані Струни", про які я свого часу згадував у „Свободі", слід було сподіватися подібної ж збірки прози. Але чомусь замість такого вибору, появилася згадана вище загальна збірка, в якій пропущено багато творів саме репресованих письменників. На мій погляд це прогріх супроти пам'яти загинулих.

Видано збірку, як і інші книжки, що виходять за допомогою Схітньо - Европейського Фонду, чепурно, на гарному папері і в гарній обкладинці роботи відомого мистця Якова Гніздовського. Маємо в ній 32 новелі 28 письменників, від Ольги Кобилянської почавши й на Івані Керницькому скінчивши. Відкриває збірку вступна стаття проф. М. Глобенка, який обговорює принцип, за яким її складено, й спиняючися на розвитку української модерної новелі, характеризує творчість авторів, поміщених у збірці оповідань. На жаль ні єдиним словом не згадано, хто ж добирав до книжки новелі, чи автор передмови, чи хто інший.

У своїй характеристиці нового етапу в розвитку української новелі проф. Глобенко виходить від характеристики, поданої Іваном Франком у його нарисі „З останніх десятиліть XIX в.", друкованому в 1901 р. в „Літ. Наук. Вістнику", а опісля передрукованому в збірці „Молода Україна".

Етап цей характеризується новими мистецькими засобами, відмінними від засобів письменників попереднього періоду, так званого „народницького", творці якого реалістично малювали головно зовнішній бік селянського життя, доходячи до крайностей етнографічного опису. „Модерністи" орудують й іншими засобами й змістом. Вони відмовляються від методи „об'єктивного" малювання з його увагою до зовнішнього опису: на перше місце виступає у них „психологія", суб'єктивний світ автора або героя твору.

Але при виборі новель до збірки неназваний упорядник не додержав згаданих вище засад і вмістив теж твори, що не підходять до цих засад. І мав рацію, бо нова течія не була відірвана від життя й нераз перегукувалася з своїми попередниками. „Модерністи" частогусто користувалися тією самою тематикою, що й „старі", тільки іншими засобами її змальовуючи. А не в одного з них при новій тематиці бачимо старі ще засоби. Дуже часто нове переплітається з старим. Візьмім хоча б Івана Франка, твори якого охоплювали різні сторони галицької дійсности і вже самою тематикою відрізнялися від творчости письменників народницького табору. І засоби малювання переживань людей у Франка вже інакші, отже упорядник, що взяв до збірки новелі О. Маковея й Б. Лепкого, що йшли Франковою стежкою, повинен був властиво на чолі збірки поставити саме творчість великого каменяра Західньої України. Вона властиво відкриває нову добу українського красного письменства, отже й новелі. Тому й годі дивуватися, що в збірці бачимо новелі, зовсім не в новому дусі складені, як от, хоча б найновішу річ Остапа Вишні, що нагадує Стороженка, а навіть Расвського, і, навпаки, бракує деяких модерністів, як напр. М. Яцкова.

Деякі пропуски просто не можна зрозуміти. Де, напр., дівся Винниченко — той Винниченко, що такою енергійною, барвистою, імпульсивною течією влився в українську літературу, той Винниченко, про якого, захоплений його творчістю, гукнув Іван Франко: „І де він такий узявся?" Це тим дивніше, що в збірці маємо новелі Винниченкових епіґонів.

На мій погляд, слід було, відзначивши те нове, що різнить новелю народницького періоду від періоду „Молодої України" й наступних, подати вибір, взагалі визначніших зразків творчости письменників новішого часу, 20-го віку, коли народницько - етнографічна школа вже відіграла свою ролю.

Адже ж письменники, що почали були йти народницьким слідом, вийшли вкінці на інший шлях, бо чим же не модерні і щодо теми і щодо її обробки напр. нариси Мих. Грушевського, що їх він почав був друкувати перед 1-ою світовою війною в „Літ. Наук. Вістнику" під ініціяціями свого псевдоніму — М. З. (Мих. Заволока). Вони вийшли в 1928 р. у Києві окремою книжкою „Під зорями", у вид. „Рух"-у й повинні бути відомі й проф. Глобенкові й упорядникові.

Запевняю, що збірка від поміщення якогось із оповідань Грушевського тільки б виграла. Чимало й інших письменників поминув упорядник збірки, як от напр. Гн. Хоткевича, А. Крушельницького (варта було взяти гарне оповідання останнього про Свят-Вечір українських вояків із ворожих армій — російської й австрійської, вміщений у „Вістнику" Союзу Визволення України в 1915 чи 1916 р.), А. Тесленка, Галини Журби, навіть Км. Поліщука або старого Модеста Левицького (гарні оповідання у „ЛНВістнику" за ред. Д. Донцова), та молодшої ґенерації — Ю. Косача (хоча б його чудові оповідання „Чарівна Україно"), Василя Кархута (котресь із оповідань однієї з його збірок „Пшеничні петрі", Краків-Львів 1941 або „Цупке життя", Прага, 1942, які напевне можна було знайти десь на еміґрації).

Взагалі попропускано здебільшого авторів західньо-українських та еміґрантських. Нема напр. ні новель, ні навіть згадки в передмові проф. Глобенка таких письменників, як Р. Купчинський, Василь Софронів-Левицький, Ірина Вільде, Жиґмунт Процишин, то що, а з молодших О. Данський.

Годило ся б упорядникові взяти котресь із оповідань, поміщених у „Літ. Наук. Вістнику" скитальської доби, як от напр. Павла Корінька „Височинший онук" (кн. 1), або М. Гмирі „Тайна" чи Ольги Кміть „Із оповідань Ганни Коноплич" (кн. 2). Зміст цих новель — підсовєтська дійсність.

Не все доречний і добір поміщених у збірці новель. Упорядник може, правда, покликатися на те, що закордоном він багато чого не годен був роздобути й джерела його часом були надто припадкові (пор. напр. ст. 83, 135, 179, 323). Але, напр. таке джерело, як „Літ. Наук. Вістник" зперед 1-ої світової війни і з пізнішого часу, коли його редаґував д-р Д. Донцов, роздобути було не тяжко, а там неодне можна було б вишукати, що надавалося б до збірки. Звідти б можна було б узяти котрусь із пізніших новель М. Черемшини, а то упорядник обмежився лише початковими творами славного письменника. Це вже прогріх неабиякий. Очевидно кожний редактор має право бути суб'єктивним і вибирати відповідно до свого смаку, та все ж таки годилося б керуватися принципом доцільности, якщо якесь оповідання даного автора є вже в збірці, яку легко дістати, то треба було пошукати річ, менше відому й доступну теперішньому читачеві. Так, напр., я замість „Кубанської козачки" Ф. Дудка зі збірки, виданої на еміґрації в Авґсбурзі, яку можна купити в кожній українській книгарні в ЗДА і деінде, взяв би його „Прожектор" із Календаря-Альманаха „Дніпра" на рік 1935. Деякі поміщені в збірці новелі, безперечно слабші від інших творів їх авторів, слід було пошукати замість них кращі речі. Маю на думиці новелі В Русальського й И. Позичанюка. В останнього були речі безумовно кращі. Так само можна було б узяти й якесь інше оповідання О. Маковея, хоча б із його збірки „Примруженим оком". Оповідання О. Вишні вміщене в збірці, зовсім розминається з засадою, прийнятою упорядником, нагадуючи своїм тоном надто старі вже часи. Це раз, а два — воно таки далеко слабше за колишні гуморески Вишні, ще з-перед його заслання. Тож упорядникові слід було, коли вже він хотів дати щось із творів Вишні, пошукати давніших його збірок. Їх напевне можна розшукати десь у ЗДА або Канаді.

Взагалі упорядник не може закриватися тим, що він не міг мати всього того матеріялу, що був потрібний для складання збірки. Але це жадне оправдання й на нього можна відповісти словами св. Письма: Шукайте і знайдете!

Шкода, що упорядник цілком поминув нашу заокеанську літературу. З неї можна було б узяти хоча б котресь із оповідань Аполінарія Новака, що оце недавно (30 жовтня ц. р.) помер у Вінніпеґу. Його оповідання радо містив Іван Франко в „Літ. Наук. Вістнику" 1906 р., щиро вітаючи заокеанського земляка. Того ж таки року одна з Новакових новельок була надрукована в київській „Новій Громаді", що її видавав Євген Чикаленко. Свої новелі друкував Новак під псевдонімом А. Невада. В 1910 р. видав він їх у Вінніпеґу окремою збіркою під наголовком „Канадійські Оповідання".

Упорядник був обмежений розмірами книжки й не міг, за кількома винятками (О. Кобилянська, В. Стефаник, М. Черемшина й Ст. Винниченко) дати з кожного автора більш, як одне оповідання.

Це, розуміється, причина поважна, та хоч вона не дала проф. Глобенкові змоги схарактеризувати творчість даного письменника так, як належить, вина тут не його. Краще було б, як би Видавництво розложило було вибір новель на три томи й дала нам зразки новель як народницького періоду, так і модерністичного, і не по одному, а щонайменше по два оповідання, не пропускаючи так багато авторів, як це має місце в розгляданій збірці. Проф. М. Глобенко вичисляє в своїй передмові чимало поширених у збірці авторів, (пор. ст. 32), а цей реєстр, як ми бачили, можна багато доповнити.

Але, не зважаючи на зазначені мною недоліки, я вітаю збірку й гаряче рекомендую її читачам — вона може служити гарною лектурою у школі і вдома. Пересічному громадянинові в наших умовах просто неможливо відшукати хоч щось із виданих колись творів, а в збірці він знайде цілий букет здебільшого визначних творів наших мистців пера, а до того ще дуже цікаву й цінну передмову проф. М. Глобенка.

Добре було б, якби Видавництво не обмежилося тільки цією збіркою, а видало б іще хоч одну збірку, де б знайшли місце й Куліш, Марко Вовчок, Ганна Барвінок, Нечуй Левицький, Мирний, Франко, Дм. Маркович, Л. Яновська, Гр. Григоренко, Т. Бордуляк із старшого покоління й ті з новіших новелістів, що їх у даній збірці бракує.

Леонид Полтава

МОЯ УКРАЇНА

— відповідь М. Рильському на його вимушений вірш про Україну —

„Моя Батьківщина — це Леніна клич. Це Сталіна голос"
М. Рильський

Не гладенькі вітри, не блакить тополина,
Не смутні вітряки, що ґекають вітрів,
І не сонне блаженство глухих хуторів, —
Ні, сьогодні моя не така Україна.

Ти виходиш твердою, важкою ходою
Потайними стежками лісів і лугів,
І змиваєш сліди ріґковою водою,
І вкриваєшся сіном з промерзлих стогів.

Ти підносиш обріз і рахуєш патрони,
Ти із кулями — серце вкладаєш в обріз,
Щоб злітав не один — а сотні ешелонів,
Щоб летіли не сльози — а шмаття коліс;

Ти приносиш пісок, щоб сипнути в машини,
Ти стоїш на безсонних повстанських постах...
Ні, на щастя — сьогодні, моя Україно,
Ти уже не така шараварно-проста!

Наґе домна, кипиш і клекоґеш зловісно,
Домна та, що у ній — не метал, не руда,
А усе: незалежність, і щастя, і пісня,
Навіть мова твоя, і любов, і хода.

Так не можна умерти. Такі не вмирають.
Хай скоріш тужавіє жадане лиття,
Щоб усі наші муки оплатились докраю,
Щоб усі наші смерті — були для життя;

Щоб кордонів багнетні розсунулись стіни
І у рідне гніздо — вся злетілась сім'я...
Я щасливий за Тебе таку, Україно,
Воскресаюча мати моя!

Париж.

ВИКОНАЛИ СВІЙ ОБОВ'ЯЗОК

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою пожертву на фонд дитячого журналу „Веселка".

СПИСОК Ч. 39

С. Паньків, Клівленд	$ 10	М. Хероїм, Шикаґо	1
І. М. Коробій, Клівленд	5	А. К. Кобрин, Боффало	1
Відд. 414 УНС в Ню Гейвен	5	П. Хабаль, Честер	1
Відд. 290 УНС, Куртіс Бей	5	Д. Суфлер, Фила.	1
Д. Витвицька, Ню Йорк	5	П. Н. Зінковський, Віл. Бері	1
І. Гаврилко, Асторія	5	С. Гутович, Бруклин	1
В. Бук, Дітройт	5	И. Ковальчук, Шикаґо	1
Д-р І. Козій, Шикаґо	5	Г. Зелений, Ню Йорк	1
М. Поточняк, Бр. Колюмбія	5	І. Кучмак, Гемстед	1
О. Лободоцький, Дітройт	4	Л. Доманяк, Фила.	1
І. Гулей, Бруклин	4	Ґ. Міхалюк, Фила.	1
К. Полатайко, Піттсбурґ	4	В. Зима, Ютика	1
П. Кухарський, Фила.	4	Т. Фраціян, Сиракюз	1
Ю. Г. Чередніченко, Клівленд	4	Н. Жирий, Асторія	1
А. Білецький, Плейнфілд	4	Я. Маланчук, Фила.	1
Д. Турило, Пономa	3	В. Кух, Джерзі Ситі	1
І. Соломаха, Бабилон	3	Д. Бобеляк, Нюарк	1
П. Біленький, Торонто	3	І. Рибак, Шикаґо	1
М. Нагорняк, Шикаґо	3	Я. Яворський, Шикаґо	1
Д. Петрів, Едмонтон	3	М. Заліський, Боффало	1
І. Марак, Маршфілд	2:50	С. Вернівський, Боффало	1
П. Лукомський, Едмонтон	2	В. Пристайло, Боффало	1
А. Роїк, Едмонтон	2	Г. Дідуник, Дітройт	1
А. Бабич, Пассейк	2	П. Гурський, Фила.	1
М. Мороз, Ню Йорк	2	Ю. Чорняк, Шикаґо	1
О. Навалковський, Фила	2	А. Федан, Шикаґо	1
Н. Стешин, Бруклин	2	Т. Долішний, Йонкерс	1
І. Карпин, Коплей	2	В. Трач, Честер	1
М. Стахура, Кемпбел	2	Т. Крениця, Йонкерс	1
С. Патрик, Рачестер	2	В. Андрус, Нортгемптон	1
Я. Гусар, Метачен	2	П. Телевяк, Гілсайд	1
І. Ямрозик, Ню Йорк	2	Ф. Закревський, Елизабет	1
П. Наболотний, Фила.	2	М. Іванок, Балтімор	1
Р. Киш, Фила.	2	Г. Бовкун, Сиракюз	1
М. Скрильник, Рачестер	2	П. Стецюк, Торонто	1
М. Гриценко, Еверет	2	А. Кобис, Шикаґо	1
П. Віслоцький, Піттсбурґ	2	М. Сус, Шикаґо	1
В. Бурко, Голійок	2	Н. Марунцак, Шикаґо	1
А. Гришко, Верона	2	М. Соханчук, Фила	1
В. Ганчар, Джерзі Ситі	2	М. Франко, Бронкс	1
М. Ванкевич, Шикаґо	2	Б. Хомяк, Рачестер	1
М. Цебак, Фила.	2	В. Богун, Шикаґо	1
К. Шпікула, Фила.	2	І. Федчик, Толідо	1
О. Лужецький, Честер	2	П. Гузва, Честер	1
М. Стуй, Нюарк	2	И. Шабат, Акрон	1
А. Тур, Асторія	2	В. Ґудз, Рачестер	1
Е. Сенко, Джерзі Ситі	2	Д. Кішанук, Гіксвіл	1
М. Фецак, Фила.	2	М. Турко, Шикаґо	1
В. Яцишин, Клівленд	2	І. Коїль, Ню Йорк	1
М. Пастушенко, Джемейка	2	Т. Кузенка, Вудбрідж	1
Р. Колодій, Трой	2	Д-р Ю. Мачук, Фила.	1
А. Білоус, Бронкс	2	П. Купчак, Честер	1
В. Кравчук, Нюарк	2	И. Марцінюк, Парма	1
І. Палій, Йонкерс	2	Н. Ґеречка, Сомервіл	1
С. Терентюк, Клівленд	2	І. Тарчанин, Боффало	1
Н. Берків, Вудсайд	2	Е. Мінчак, Честер	1
І. Сліпець, Клівленд	2	Г. Двигало, Асторія	1
Л. Вахнянин, Торонто	2	С. Дубіль, Фила.	1
М. Топоринська, Озон Парк	2	А. Кедринський, Джерзі Ситі	1
Ю. Баран, Фила.	2	Н. Періг, Йонкерс	1
С. Михайлишин, Балтімор	2	О. Жулинський, Нюарк	1
Пашкович, Нюбурґ	2	І. Прядка, Пассейк	1
І. Ґродзінський, Бріджпорт	2	М. Стецура, Джерзі Ситі	1
М. Борис, Бруклин	2	В. Жеребецький, Ню Йорк	1
І. Павлюк, Шикаґо	2	І. Ляскевич, Дорчестер	1
Г. Олеччук, Клівленд	2	М. Гречкосій, Сиракюз	1
о. В. Чекалюк, Ютика	2	И. Коршовський, Ріґо Парк	1
К. Малий, Шикаґо	2	Б. Губка, Рачестер	1
М. Степась, Перт Амбой	2	М. Валко, Вілкс Бері	1
А. Ґаламаґа, Фила.	2	Л. Яницький, Фила.	1
І. Шевчук, Бруклин	2	М. Вовкович, Рачестер	1
С. Балишак, Авбурн	2	М. Стиселович, Ню Йорк	1
А. Моцьо, Шикаґо	2	Н. В. Савченко	1
І. Процишин, Монтреал	2	В. Михалович, Честер	1
М. Фічко, Торонто	2	І. Мелешкова, Ню Йорк	1
М. Гаррис, Шикаґо	1.80	А. Мелешко, Ню Йорк	1
А. Круна, Торонто	1.75	М. Старавський, Морісвіл	1
В. Струтинський, Фила.	1.55	П. Бих, Бруклин	1
П. Бич, Дітройт	1.50	Т. Вовканич, І. Петерсон	1
Г. Пимбала, Джерзі Ситі	1.25	М. Клапко, Джерзі Ситі	1
Д. Ґой, Елмвуд Парк	1	Ґ. Ґоваль, Фила.	1
Т. Матраль, Ню Йорк	1	М. Шиян, Клівленд	1
М. Демянівський, Фила.	1	Дрібними	0,50
Л. Дума, Джерзі Ситі	1		
С. Марченко, Шикаґо	1	Разом	$ 298.85
М. Макар, Клівленд	1		
С. Бемко, Бабилон	1	Раніше проголошено	$ 7,269.81
І. Малко, Бруклин	1		
Л. Ґавдзин, Байон	1	Разом	$ 7,568.66

Ірина Ш. Шуварська

ЗАПІЗНО

Чоловічий голос просив увійти. Марта ввійшла. У півтемряві побачила силюету високого мужчини. Він стояв посередині кімнати. Однією рукою спирався на палицю, другою держав великого пса.

— Хто там? — запитав по-англійськи.

— Я прийшла від фірми „Френд"...

—Що можу зробити для вас?

— Маю тут віддати замовлену в нас суконочку для донечки панства Леер...

— Вони мешкають на другому поверсі.

— Вибачте, в коридорі темно, я не могла прочитати прізвища. Мені прикро, що я вам перешкодила.

— Мені приємно... Тільки чому ми не говоримо по-українськи?

— Звідки ви знаєте, що я українка?

—Мені ваш голос знайомий...

— Але ж ми ніколи не бачились!

— Я сліпий...

— Ви ніколи не бачили світу?

— Бачив...

— Чи не ви, ще донедавна, щовечора грали на фортепіяні?

—Так; я.

— Чому ви більше не граєте?

— Не знаю... Але не стіймо, сідайте! — Нараз Марті видалось, що і вона не вперше його голос чує.

— Дякую, не хочу забирати вам часу! (Де ж я цей голос чула?) Хочу вам тільки висловити своє захоплення вашою грою. Ідучи з праці, я задержувалась перед вашими вікнами і слухала... Останнім разом ви почали грати один з словацьких танків Дворжака. Ви його не скінчили. Урвали, загравши ледве кілька тактів... І до сьогодні з ваших вікон не чути музики.

—Продовжуйте!

— (Де ж я його голос чула?) Мій чоловік, день перед тим, як ішов на війну, на тому самому місці перервав цю мелодію... він тоді востаннє грав...

— Що сталось з ним? — запитав захрипло.

—Він згинув під Бродами.

—Дійсно згинув?!

—Його товариші бачили його вмираючого; раненого в голову і в ноги...

—Ви, здавалось мені, на-в'язуєте якусь думку до гри на фортепіяні вашого чоловіка і моєї. — Сліпий нерівномірно віддихав і слова в нього немов ламались.

— (Чого він хвилюється?) Я не могла позбутись думки, що цій людині, яка перервала мелодію на тому самому місці, де й мій чоловік, щось не добре сталось, що може вона захворіла...

— Коли б ви мене застали дійсно хворим, чи б ви хотіли помогти мені?

— Так, може...

Мовчали... Аж:

— Вибачте, я забуваю, що іншим людям світла треба.

Тепле світло впало на руку, яка натискала на ґудзик невеликої столової лямпи. Ця рука була біла з тонко закінченими пальцями. На середньому пальці був перстень зі зеленим камінчиком. Марті нараз пригадалось, де його голос чула.

— Пане, я мушу іти! — крикнула в розпуці.

— Я хворий!...

—Хай вам Бог помагає! — Поклала руку на клямку. Пес загарчав.

— Стійте!

—Господи, це сон, це не правда, це привид! — гнали думки головою жінки. Вона тремтіла.

— Чого ви боїтесь? Заспокійтесь! — Його рука поклалась на її руку. Опустила голову... Ось, ось торкнеться устами тонкої білої руки.

— Ти моя жінка.

— Ні! — скрикнула і підвела голову. Вирвала від нього руку. Він пошкандибав до фортепіяна. Взявши з нього знімку в золотій рямці, обернувся до Марти. Був блідий.

— Вибачте, я вас налякав. Але все, що ви оповідали, подібне до моїх переживань. І голос ваш подібний до голосу моєї дружини!

Марта зібрала останні сили. Він передав їй отографію.

—Це моя жінка з донечкою... Мабуть вона вже велика дівчинка. Ця знімка ще з дому.

Марта дивилась на свою фотографію.

— Як ви прибули до Америки?

— Мене родичі спровадили за кавцією.

—Чому ви по війні не шукали за жінкою і дитиною?

—Не мав відваги у такому вигляді...

—Думаю, що ви не мали рації!

— Може. Але мені здається, що я таки не мав і не маю права нагадувати жінці про себе. Я їй нічого не можу дати.

—Мушу іти. На мене чекають чоловік і синок. Я їх без пам'яти люблю!

—Ви маєте тільки сина?

— Так, доня померла.

Він мовчки нахилився над її рукою. Вийшовши на вулицю, Марта заплакала.

„Місячна соната" Бетговена поплила з вікон засмученого батька.

Залунали кроки. Марта підвела голову. Їй назустріч ішли дві постаті — велика і дуже маленька. Вони дійшли до ліхтарні і в світлі її пізнала Марта чоловіка і сина. Стурбовані тим, що її так пізно не має дома, вийшли вони їй на зустріч.

УВАГА! УКРАЇНСЬКІ МУЗИЧНІ ШКОЛИ!

НОТИ НА ФОРТЕПІЯН

Літо — Мініятури — народні та пластові пісні — І. Соневицький $1.50
Коляди і щедрівки — І. Соневицький 1.00
Весніки — І. Соневицький 1.00
Цвіркунець — збірка на основі укр. нар. мелодій для початкової гри, 63 вар. 1.50
Українські нар. пісні на фортепіян — В. Барвінський 1.00
Прелюдії — В. Барвінський .... .70
Твори на фортепіян — пісня — серенада — імпровізація — В. Барвінський .... .75
Українська шумка — В. Зситарський .... .50
Стрілецький похід — М. Гайворонський .... .50
Козак — (Стоїть явір над водою) фортепіянове сольо — С. Монюшко .... .75
Сонце низенько — три мелодії укр. пісні — В. Заремба .75
Засвистали козаченьки — марш з оперети „Чорноморці" — М. Лисенко .... .50
Дівча в сінях 2) Ой за гаєм — збір. М. Едельман .... .35
201 пісень — збірник найкращих укр. пісень 2.00

Замовляти:

"SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

2-ий том „Білої Книги" і 5-річчя ДОБРУС-у й ОДУМ-у

Саме, коли 2-ий том „Білої Книги про чорні діла Кремлю" готовий до розсилки, видавець цієї книги ДОБРУС й Об'єднання Демократичної Української Молоді, святкують своє п'ятиріччя. Дітройтські філії цих Об'єднань відзначили свої роковини всегромадським вечором 18-го грудня мин. року у великій залі Українсько-Американського Осередку. Почався вечір молитвою і вечерею, а закінчився вокальними виступами ансамблю Бандуристів, солістки Г. Кравченко (супровід п-на Цюра) і соліста А. Валюха (супровід на бандурі П. Китастого). Довга середина вечора виповнена була промовами і привітами осіб та організацій, як теж роздаччю грамот жертводавцям на Білу Книгу.

Голова філії ДОБРУС-у п. Трепет, як перший бесідник, по привітанні приявних, зокрема голови Світової Федерації Політв'язнів, п. Підгайного і після віддачі пошани закатованим політв'язням, заявив, що ініціятори хотіли поділитися радощами і смутками за 5 років і тому влаштовано цей вечір. Ми пішли на еміґрацію, — сказав він м. ін., — щоб усі сили віддати Батьківщині, коли з'явилась можливість зорганізування, щоб бодай морально помогти їй. Ми бодай частково протиділаємо совєтській брехливій пропаґанді, видаючи „Білу Книгу" та інші матеріяли.

Голова вирахував поодинокі прояви діяльности ДОБРУС-у в Дітройті, які засвідчили, як міцно й активно включалась філія в громадське життя.

В дальшому п-на Люба Худяк представила етапи 5-річного шляху ОДУМ-у, цієї рухливої молодечої організації, що, дармащо не така то численна, виявляє широкий діяпазон зацікавлення і через те скрізь її видно.

Далі промовляли: п. Донгань в доручення губернатора Вільямса, п. Підгайний від Світ. Фед. Політв'язнів (він прочитав при цьому вступ сен. Керстена до 2 тому „Білої Книги"), п. Плескач (від білорусинів), о. прот. Білецький у своєму імені і від сп. Володимира, пастор Борецький, І. Білоус (від У.-Ам. Федерації від ОбВУ), С. Білий (від ОДВУ), П. Маляр (від „Українського Прометея"), В. Несторович (Т-во Українських Інженерів), Зубаль (Літ.-Мист. Клюб) п-ні Селеґень (Золотий Хрест), М. Смик (філія УРДП) і Вовенко, почесний фундатор Білої Книги, який подав особисті спогади з заслання в Красноярську і на Мурмані. Товстмайстром був молодий інженер П. Шисенко.

Вручення грамот фундаторам „Білої Книги" дало цікавий перегляд ідейного кадру людей праці, що жертвували здебільша по 200 і 100 долярів, а тільки дехто по 50. Приглядаючись тому походові фундаторів до президійного стола колишніх в'язнів або їх нащадків, де п. Підгайний вручував грамоти, можна було впевнитись, що в нас є ще чимало ідейних і жертвенних людей, які люблять Україну теж „до глибини своєї кишені".

Письменниця С. Парфанович залишила шпиталь

Д-р С. Парфанович, про тяжкий випадок якої ми на цьому місці писали, переїхала вже зі шпиталю до свого мешкання. Стан її хоч покращав, то далеко ще незадовільний. Вона мусить послуговуватись при ходженні спеціяльним візочком. Це триватиме ще кілька місяців. Як довідуємось, письменниця викінчила в шпиталі повість, яку вже давніше почала. Наша попередня нотатка про недугу принесла їй багато гарних листів. Вона просила подякувати всім добрим людям, що дали їй цю радість.

Ще про Т-во Українських Інженерів

В доповненні до нашої нотатки в „Хроніці Дітройту" (7-го грудня м. р.) про діяльність тутешнього відділу професійної інженерської організації, хочемо ще згадати, що з доходу з ювілейного балю призначено 60 дол. на національні цілі (катедра українознавства при Вейн університеті, залишенці, стипенд. фонд НТШ й інваліди, всі по 15 дол.). Частину доходу зужито на сфінансування поїздки делеґатів на річні заг. збори Т-ва Українських Інженерів у Ню Йорку. На місячних сходинах Відділу 4-го грудня мин. року, які пройшли, як завжди, цікаво і в гарному настрою, включено до проґрами м. ін. п'ятирічний огляд праці Відділу.

На порозі 25-річчя українських радіопередач

Цим разом пишемо не про 5, а про 24 роки праці, яку має за собою наш відомий громадянин п. Микола Шустакевич у ділянці українського постійного радіомовлення. В січні 1932 р., він разом із дружиною, талановитою театральною артисткою і невсипущою громадською діячкою, Юлією, зорганізували Українську Радіопрограму на станції WMBC в Дітройті. Насправді — то це не вперше з етеру над Америкою вийшли звуки української мови, музики й пісні. Початок був зроблений вже в 1920 році у Ню Йорку, знову ж при діяльній участі супружжя Шустакевичів. Але ті подружжя Шустакевичів. Але ли на 2-3 роки, не могли мати значення і впливу, так як мають частіші і періодичні передачі. І в цьому саме була Радіогодина Шустакевичів від 1932 року переломовою, піонерською. Її треба вважати початком пізніших українських радіомовлень по іншим містах ЗДА.

М. Шустакевич, якому довелось у січні 1952 році розпрощатися навіки з дружиною, що весь час була душею українських радіомовлень, аранжером програм, часто теж їх виконавцем у секторі різних жанрів культурного вияву, не відійшов від українських радіопередач і досі в них активний. Тому дітройчани завдячують авдиції з двох тепер радіовисилень: щоденну з WDOG Мерінсіті — Монт Клеменс в англійській мові з українськими вокальними програмами і щосуботнішню з Понтіяку WPON в українській мові. Його авдиції виявляють не тільки фахове знання діла, але теж тонке відчування потреб і бажань українців у Дітройті, як теж дуже культурне і тактовне насвітлювання проявів нашого життя в т. зв. громадській хроніці. Він вигадливий у програмах, має велику колекцію українських платівок.

24-го грудня мин. року дав Шустакевич різдвяну програму без комерційних анонсів, яка була зразковою. Були в ній 4 колядки в виконанні Кап. Бандуристів, був Леонтовича „Щедрик" в американській версії (Caroll of the bells), міляньська Різдвяна симфонетта з 18 ст. М. Чіясеі, що зближена мотивами до наших колядок, частина монументального „Месії" Гендля у виконанні хору й оркестри лондонської опери й американська „Silent night", хорова, під дириґентурою Фреда Верінґа. Закінчилась авдиція „різдвяним словом" Юлії Шустакевич, написаним нею перед самою смертю.

Цих кільканадцять рядків, хай буде скромним відзначенням М. Шустакевича на порозі 25-річчя його постійної праці в ділянці українських радіомовлень і його заслуг.

Будівельна Спілка Birchcrest

Заснована в травні 1954 року акційна спілка Birchcrest Building Company, Inc., 3513 E. Davison, Detroit 12, Mich., у великій мірі з ініціятиви інженерів, є одним з наших господарських осягів. Свій перший рік будівельної діяльности Спілка закінчила з успіхом і виплатила акціонерам 11% дивіденди. Зі схваленого основного капіталу 50 тисяч видала вона досі акції на половину цієї суми.

В 1-му будівельному сезоні Спілка вибудувала і продала 5 зразкових домів, впроваджуючи себе рівночасно на торговельний і фінансовий ринок. У різних місцях Дітройту вона закупила більші площі, підготовляючи в 1956 році будову цілих комплексів житлових домів. Деякі будівельні площі, що були менш пригожі, відпродала вона корисно. Останніми місяцями Спілка зреорганізувала себе внутрішньо, опираючись на добутому досвіді і запевнила собі співпрацю будівельних ремісників.

Головою ради директорів у Спілці є інж. А. Мілянич, а її президентом адв. С. Луцький.

В. Несторович

Твін Сити, Мінн.

Відзначення ювілею полковника Андрія Мельника

Дня 18-го грудня 1955 року Громадянство Твінситі вшанувало гідно 65-ліття полк. Андрія Мельника.

В просторій залі „ІМКА", удекорованій прапорами й великим портретом Ювілята за столами з вечерею, приготованою дбайливими руками Жіноцтва УЗХ — бачили ми Гостя з Европи — інж. О. Бойдуника, духовенство Українських Церков, представників організованого громадянства і чисельну родину братніх організацій Українського Націоналістичного Руху: членство 32-го Відділу ОДВУ, 15-го Відділу УЗХ й місцевого Відділу МУН.

Святочну вечерю-бенкет відкрив коротким словом голова 32-го Відділу ОДУМ, інж. Янович й покликав на товстмайстра д-ра П. Остапчука. Отець прот. М. Антохій відчитав молитву й поблагословив хліб-сіль.

В короткій доповіді про життьовий шлях Полковника Андрія Мельника культурно-освітній референт ЦУ ОДВУ проф. Михалевич підкреслив, що Декларація Прав України, сформульована Т. Шевченком в тезі: „В своїй хаті, своя правда, і сила, і воля" — лягла в основу світогляду Українського Націоналістичного Руху. І хоч державне відродження України відбувалося „серед лихих обставин і наперекір логіці подій" — покоління Міхновського і Мельника стало формотворчим чинником, який визначив шлях Української Національної Революції. Полковник Андрій Мельник — не лише Голова Проводу ОУН, але Він є також усібленням тих, які з перших днів української революції були творцями самої передумови державности України — її армії.

Він є усібленням ідеї українського Січового Стрілецтва, — одним з тих, кого 16-го січня 1919 року в столичному Києві видвигали кандидатом в Тріюмвірат: ПЕТЛЮРА — КОНОВАЛЕЦЬ — МЕЛЬНИК. І нарешті Він є тим, кому Основоположник ОУН сл. п. полк. Є. Коновалець завіщав свою відповідальну стійку при кермі Руху. Є усібленням України, оспіваної Ольжичем, в якій:

„. . . на міста й хутори ми
Залізну накинули сіть.
Тут скрізь наше військо незриме
У хижих залогах стоїть".

Після доповіді інж. О. Бойдуник, як співробітник полк. Мельника, подав теплу характеристику свого Зверхника, як Людини. Голова ЦУ ОДВУ — проф. О. Грановський-Неприцький оповів про свої зустрічі з Полковником в Европі. Представники Церков і Громадянства — склали свої привіти й побажання, часто підкреслюючи своє розуміння відповідальности позицій Руху у визвольних змаганнях України. Привіти склали: о. С. Віляк від Церкви св. Михаїла; інж. Романенко — від парафії Церкви св. Юрія Переможця; о. прот. М. Антохій — від Карпато - Української Церкви св. Миколая; інж. Филонович — від Комбатантів Української Армії; інж. Каплистий — від УНДС; п. Шаян — Т-ва Прихильників УНРади; проф. Ґрінвальд — від Театральної Групи Твін Сити; проф. Михалевич — від місцевої клітини УСОМистців; С. Коцюба — від Відділу УККА; п. Станиславів — від групи б. вояків УПА; д-р Лютий-Лютенко висловив ряд консолідаційних побажань й п. М. Дербуш поділився споминами про віру в діло Петлюри-Мельника ще з часів його перебування на рідній Кубані перед війною. Листовний привіт наспів від Відділу Українського Народного Союзу. Вечеря-бенкет відбулася в атмосфері „родинної теплої урочистости".

Січовик

УВАГА! НЮАРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ
Філія УККА в Нюарку, Н. Дж.
— і —
Український Громадський Комітет Співпраці Організацій міста Нюарку
запрошують все Українське Громадянство Нюарку й Околиць до участі у

СВЯТІ
Самостійности і Соборности 22-го Січня

22-го СІЧНЯ 1956 року в Українських Церквах м. Нюарку відбудуться Сл. Божі в намірені Українського Народу.

22-го СІЧНЯ 1956 року губернатор стейту Ню Джерзі **Hon. Robert B. Meyner** та мейор міста Нюарку **Hon. Leo P. Carlin** проголошують Українським Днем. На губернаторському державному будинку в столиці стейту місті Трентоні і ратуші міста Нюарку в цей день побіч американського зоряного прапору буде повівати український національний прапор.

22-го СІЧНЯ 1956 року, о годині 6-ій вечора у залі Української Централі (180 Вільям вул., Нюарку, Н. Дж.) відбудеться

СВЯТОЧНА АКАДЕМІЯ

В мистецькій частині Академії беруть участь: Святочне слово: **ред. Б. Кравців; Проф. М. Фоменко** — фортепіян; **І. Орловська** — сольо-спів; **В. Калин** — рецитація; **І. Кононів** — декламація; Хор „Трембіта" під дир. **мґр. І. Городиського; Молодь Пласту, СУМА і ОДУМ.**
Оформлення сцени мистця **М. Радиша.**

Всією Українською Родиною м. Нюарку й Околиць, достойно відзначимо Великі Національні Роковини.

Святочний Комітет

Увага! Джерзі Сити й околиці! Увага!

УКРАЇНСЬКИЙ КОНҐРЕСОВИЙ КОМІТЕТ
Відділ в Джерзі Сити
запрошує все Українське Громадянство Джерзі Сити та околиць на
Українське Національне Свято, з нагоди річниць проґолошення

САМОСТІЙНОСТИ І СОБОРНОСТИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ
— що відбудуться —
в неділю, 22-го січня 1956 р.
У ВЕЛИКІЙ ЗАЛІ ПУБЛІЧНОЇ ШКОЛИ ч. 16
ріг Вашинґтон і Сусекс Стріт (проти Централі УНСоюзу)
в Джерзі Сити.
Початок рівно о 4-ій годині дня.

В ПРОҐРАМІ СВЯТА, яке відкриє голова Філії УКК **А. Шаран,** виступлять посадник міста **дост. Бернард Беррі** і стейтовий сенатор **дост. Джеймс Моррей.** Вступне слово матиме **адв. Марсель Ваґнер,** а промову виголосить **ред. А. Драган.** — Багата мистецька частина з участю Хору СУМА з Ню Йорку під дир. **інж. П. Степаняка,** Анс. бандуристів під дир. **Р. Левицького** та місцевих мистецьких сил.

Надіємось, що не бракуватиме жадного українця нашого міста на цьому Великому Національному Святі.

Відділ УКК в Джерзі Сити

Увага! Трентон та Околиці! Увага!

ОБ'ЄДНАНИЙ ГРОМАДСЬКИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТРЕНТОНУ
в суботу, 21-го січня 1956 р.
в залі Укр. Прав. Громади — 824 Adeline Street
влаштовує

СВЯТО
Державної Самостійности й Соборности
проголошених УНР Актом 22. січня 1918 і 1919 р.р.
Святочну промову виголосить
генерал О. Загродський.
Початок о 7-ій год. вечора.

До участи запрошується все Українське Громадянство Трентону та околиць.

Об'єднаний Громадський Комітет

БІБЛІОГРАФІЯ

● **Наша Праця.** — Релігійно освітний бюлетень парафії св. Юрія Переможця в Міннеаполісі: Рік III., ч. 12, листопад 1955. Міннеаполіс, Мін., 1955, ст. 22 (Циклостиль).

● **Учительське Слово.** — Орган Об'єднання Українських Педагогів в Канаді. Рік I., ч. 1. грудень 1955. Торонто, 1955, ст. 12 (Циклостиль).

● **Розбудова Держави.** — Квартальник. Орган Студійних Комісій „Зарева". Рік VII, ч. 2 (17), II, 1955. Денвер, 1955, ст. 65-128.

● **Вістник.** — Український релігійний двотижневик в Канаді. Рік XXXIII, ч. 1. Вінніпеґ, 1956, ст. 16.

● **Євангельська Правда.** — Рік XVI, ч. 12. Торонто, Онт. 1955, ст. 8.

● Олексій Запорожець - Девлад. — **В одвічній боротьбі.** — Збірка нарисів і оповідань. Накладом автора. Буенос Айрес, 1955, ст. 372. Мистецьке оформлення маляра Володимира Каплуна.

● **Календар „Українського Голосу". 1956. Річник XXXIX.** Видання Видавничої Спілки „Тризуб" в Канаді. Вінніпеґ, Ман. 1955, ст. 192.

● Оксана Лятуринська. — **„Княжа емаль".** Поезії. Об'єднання Українських Письменників „Слово". Ню Йорк — Торонто, 1955, ст. 196. Обгортка мистця М. Михалевича. Видано заходами Громадянського Комітету, Торонто—Ню Йорк для вшанування 25-річчя творчости поетеси при співучасті Інституту Дослідів Волині у Вінніпеґу.

● **Католицька Акція.** — Місячний орган Централі Українців-Католиків Апостольського Едмонтонського Екзархату. Рік VII, ч. 1 (68), січень 1956. Едмонтон, 1956, ст. 8.

● **Вісник.** — Суспільно-політичний місячник. Рік IX, ч. 12, Ню Йорк, 1955, ст. 32.

● **Визвольний Шлях.** — Суспільно - політичний і науково-літературний місячник. Рік II (VII), число 11(97), листопад, 1955, Лондон, 1955, ст. 120.

● Степан Глід: **Фраґменти життя і мук.** — (Спогади з часів німецької окупації України). Видавництво Союзу Українців у Великій Британії. Лондон, 1955, ст. 92.

● **Організація Українських Націоналістів 1929-1954.** — Збірник статтей у 25-ліття ОУН. На чужині, 1955. Видання Першої Української Друкарні у Франції. Обкладинка й графічне оформлення Юрія Кульчицького. (Париж), ст. 446+LII ст. світлин + 4 ст. нот.

● **Календар „Свободи"** на переступний рік 1956. — У 100-ті Роковини народження Івана Франка. Видання Українського Народного Союзу. Обкладинка М. Бутовича, ілюстрації до текстів Мирона Левицького, Петра Холодного, мол., Миколи Бутовича і М. Михалевича. Ню Джерзі, 1955, ст. 134.

● **Календар Альманах на рік 1956.** — Коштом Українського Товариства „Відродження" в Арґентині. Буенос Айрес, 1955, ст. 160.

● **Альманах.** — Календар „Гомону України" на 1956 рік. Накладом Видавництва „Гомін України". Торонто, Онт. Канада, 1955, ст. 252.

● Ярослав Курдидик. **Етюди.** Мініятюри. Видавництво „Наша Слава". Торонто, 1955, ст. 88. Обкладинка мистця Володимира Баляса.

● **Рікардо Ґуйвальдес.** — Дон Секундо Сомбра. Переклад з еспанської мови Олексія Сацюка. Видавництво Миколи Денисюка. Буенос Айрес, 1955, ст. 304. Обкладинка роботи Б. Крюкова.

● Михайло Соневицький. **Гомін давноминулих днів.** — Збірка оповідань. Літературна Бібліотека, ч. 6. Накладом „Рідної Школи", Львів, 1938, ст. 144 (Передрук львівського видання, знищеного большевицькою владою в 1939 році, зроблений в Ню Йорку, 1955 р.).

● **Філателіст.** — Орган Союзу українських філателістів. Рік IV, ч. 14., 1954, Ню Йорк, ст. 16.

● **Філателіст.** — Орган Союзу Українських Філятелістів. Рік V, ч. 15. Ню Йорк, 1955, ст. 16.

● *The Ukrainian Review.* Volume II, No. 4. December 1955. Лондон, 1955, ст. 104. Видавництво СУБ.

● Znic. — Bielaruskaja relihijnaja-adrazenskaja casopis. — Рік VI, ч. 34-35. Рим, 1955, ст. 12.

● **Вістник.** — Український релігійний двотижневик. Вінніпеґ, 1955. Рік XXXII, ч. 25 (1004) ст. 16.

● **Український Вістник.** — Єпархіяльний орган Української Православної Церкви в Америці. Рік XXVI, ч. 3., вересень 1955. Ню Йорк, 1955, ст. 16.

● **Вісник.** — Суспільно-політичний місячник. Рік IX, ч. 11 (85), листопад 1955. Ню Йорк, 1955, ст. 32.

● **Проф. д-р Н. Полонська-Василенко. Українська Академія Наук.** — (Нарис історії). — Частина I (1918-1930). Мюнхен, 1955, ст. 152. Інститут для вивчення історії та культури СССР. Досліди і матеріяли.

● **Голос Спасителя.** — Релігійний місячник. Рік 27,, ч. 11-12, листопад-грудень 1955. — Йорктон, Саск., 1955, ст. 96.

● **Український Вістник.** — Рік XXVI, ч. 4. Квартальник, грудень 1955. Єпархіяльний орган Української Православної Церкви в Америці. Ню Йорк, 1955, ст. 12.

● **Українське Громадське Слово.** — Незалежний орган української суверенно-соборницької трудово-демократичної і республіканської думки. Рік III, ч. 12 (36). Ню Йорк, грудень, 1955, ст. 259-284. (Циклостиль).

● **Свобода.** — Орган послевоєнних емігрантів из СССР. Рік IV, ч. 39, ст. 32. Мюнхен, 1955.

● **В Ню Йорку** проголошено страйк шоферів, які розвозять вугілля і оливу для огрівання домів. Родини, в яких є хтось хворий, можуть телефонувати до уряду здоров'я, і їм вимкново доставлять пальне.

● **Письменник Ірвін Шо,** видає роман п. н. „Люсі Кравн" і вже дістав від кінової фірми 400,000 долярів за право сфільмувати цей твір. Якщо „Люсі Кравн" матиме успіх у читачів, автор дістане 750,000 дол.

ПОДЯКА

Як живі ще учасники першого від часів Мазепи організованого 40 років тому збройного виступу проти Москви та як учасники наших збройних визвольних змагань, завершених добуттям самостійности України, високо оцінюючи значення визвольної традиції, складаємо оцим щиру подяку Українському Громадянству, що причинилося до відзначення 40-ліття збройного виступу Українських Січових Стрільців у різних місцевостях у вільному світі, де перебуває українська еміґрація.

У першу чергу дякуємо Об'єднанню бувших Вояків Українців в Америці за почин до створення Всеамериканського Громадського Комітету, під керівництвом колишнього члена Союзу Визволення України, ВП. П. Володимира Дорошенка, всім організаціям, що входили в склад цього Комітету з визначною участю УКК в Америці, КУК в Канаді та братерським комбатантським організаціям.

Окрему подяку складаємо Українському Всечесному Духовенству, що Богослуженнями, Панахидами, а в деяких місцевостях і святочними промовами причинились до звеличення цього Ювілею.

Сердечна подяка і признання належить нашій пресі й українським радіовисильням, які своїми змістовними інформаціями зацікавили громадянство 40-літтям збройного виступу УСС.

Дякуємо теж нашій молоді, головно організованій у Пласті, за допомогу у відзначенні цих Роковин і за те, що в своїх таборах виявила стільки ентузіязму та прив'язання до нашої визвольної традиції.

Головна Рада Братства УСС: **д-р Н. Гірняк,** голова, **Л. Ленкий,** секретар.

Ювілейний Комітет Б-ва УСС: **д-р В. Білозор,** голова, **д-р В. Налисник,** секретар.

ПОДЯКА

Всім Установам і Громадянам, які були добрі згадати мене з нагоди Нового Року, Різдва Христового та моїх Ім'янин і листовно, або на сторінках часописів чи в іншій формі передали мені свої привітання, складаю отцією дорогою моє сердечне Спасибі.

Степан Витвицький,
Президент Української Народної Республіки в екзилі

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТИТУТ
ВІДДІЛ В НЮАРКУ
— влаштовує —
в суботу, 21-го січня 1956 р.
в Українській Централі при 180 William St.
ДИТЯЧУ МАСКОВУ ЗАБАВУ
Для дітей у віці до 9 років від год. 2-ої до 5-ої, від 9 років вгору — від год. 5-ої.
● Маски мило бачені ●
Вступ для дітей 50 ц. — для старших $1.00
Буфет у заряді ВШ. Пань.
БАТЬКІВСЬКИЙ КОМІТЕТ
при Музичному Інституті

Увага! Рачестер, Н. Й., і околиця! Увага!

З рамени
УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ
— відбудеться —
СВЯТО
ПРОГОЛОШЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ
в неділю, 22-го січня 1956 р.,
в залі Українського Американського Клюбу
о годині 4:15 пополудні.

На цей день прибуде представник УККА Д-р Заваликут і місцеві урядники, заступник мейора і суддя George Ogden. Наш Прапор буде висіти від понеділка аж до п'ятниці разом з американськом Прапором на Ратуші міста Рачестер. В програмі беруть участь всі місцеві мистецькі сили,: національний хор під дир. п. **М. Матковського,** солісти та живий образ.

Просимо загал нашої Громади прибути на час і відсвяткувати наше Велике Свято Проголошення Державности і Злуки наших Земель.

Комітет Свята

УВАГА! БАЙОН й ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ДІЛОВИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ міста БАЙОНУ, Н. ДЖ.
оцим запрошує все Українське Громадянство на

СВЯТОЧНУ АКАДЕМІЮ
в 38. Роковини Злуки Українських Земель,
— яка відбудеться —
в неділю, 22-го січня 1956 р.,
в P. G. V ROOM — SCHOOL AUDITORIUM
26th Street and Broadway, Bayonne, N. J.
о годині 2-ій пополудні.

УЧАСТЬ У ПРОҐРАМІ БЕРУТЬ:

1. Доповідь в англійській мові Достойний Майор **Томас Ді Доменіко**
2. Доповідь в українській мові **п. д-р Петро Мірчук**
3. Хор при Українській Католицькій Церкві під проводом **проф. Івана Задорожного**
4. Хор при Українській Православній Церкві під орудою **о. Протодіякона Павла Пушкаренка**
5. Хор О.О.Ч.С.У. під орудою **п. Миколи Кормелюка**
6. Скрипкове сольо у виконанні **п. Аліції Бучинської** в супроводі фортепіяну **п. д-р Бориса Базалі**
7. Мішаний Квартет „Бандура" у складі: **Галина Хамула** сопран; **Христя Карпевич** — альт; **Володимир Юркевич** тенор; **Роман Левицький** — бас.
8. Духова Оркестра „Сурма" з Джерзі Сити під дириґентурою **проф. В. Задорного.**

Своєю масовою участю гідно вшануємо 38. Роковини Проголошення Злуки Українських Земель.

Діловий Комітет

УКРАЇНСЬКА Ювелірна Крамниця
„МЕТА"
201 East 14th Street
New York 3, N. Y.
Tel. ORegon 4-2590

META Jewelers
WATCHES-JEWELRY
RADIO
201 E 14th ST
NEW YORK 3, N.Y.

Надзвичайна новина! Небувала нагода!

Після наполегливої і тривалої підготовки представництво швайцарської фірми TISSOT, при співпраці з українською ювелірною крамницею в Ню Йорку „МЕТА", вперше випустило годинники TISSOT з жовто-блакитним ТРИЗУБОМ на цифербляті.

По-мистецьки виконаний в золоті та блакитній емалі, ручно ґравірований український ДЕРЖАВНИЙ ГЕРБ рельєфно виділяється на срібному тлі циферблату, створюючи незабутнє враження.

Такий годинник буде цінною пам'яткою для вас на довгі роки.

● **Негайно надсилайте замовлення на адресу „МЕТИ";** ●

Годинники з українським тризубом можуть бути сталеві позолочені, з 14 К. золота, а також з автоматичним накручениям.

Не забудьте, що „МЕТА" є безпосереднім представником фірми TISSOT в Ню Йорку.

► ПІСЛЯСВЯТКОВИЙ РОЗПРОДАЖ ◄

Чоловічі годинники, 17 каменів	**$10.95**
Золоті Годинники, 17 каменів	**14.95**
Золоті Кишенькові годинники „ДОКСА"	**39.95**
Золоті хрестики обох віроісповідань від	**1.50**
Золоті медалики Матері Божої Неустаючої Помочі (власного виробу)	**5.50**
Жіночі золоті перстені від	**6.00**
Намисто з правдивого бурштину	**19.95**
Жіночі Перстені з діямантами від	**19.95**
Золоті масивні браслети від	**14.50**
Годинники з емблемою СУМ-у	**17.95**

Фотографічні апарати, машинки до писання, патефони, радіоприймачі світової слави "GRUNDIG", машинки до голення та багато інших товарів знайдете в „МЕТІ".

Власне виробництво ювелірних виробів в українському стилі. Власний імпорт швайцарських годинників та частин до них. Вигідні сплати без нарахування відсотків!

Українська ювелірна крамниця „МЕТА" відчинена щодня вкл. з суботою — від 10 год. ранку до 10 год. веч.

Клич „МЕТИ" — ШВИДКО—ДОБРОЯКІСНО—ДЕШЕВО!

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ФОНД
— ВИЯВ нашого патріотизму

●

Не на словах, а на ділі!

●

Національний Даток надсилайте:

UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. Box 721, Church St. Sta., New York 7, N. Y.

ЙОРДАН У РІО ДЕ ЖАНЕЙРО

Не зважаючи на те, що Бразилія зачисляється до католицьких країн, Різдво не посідає тут особливих виявів святкування і під оглядом церковних обрядів і народних звичаїв. Властиві різдвяні свята є обмежені до одного дня, а свято Трьох Королів, взагалі не святкується. Такий звичай мені не надто подобався і я старався засягнути вияснення у своїх товаришів праці у підприємстві „Суль-Америка". Вони цілком погоджувалися зо мною, бо через те дуже обмежений святочний відпочинок, однак потішалися, що незабаром буде карнавал. „Починається 15 лютого, аж три дні є феріядо" (вільні від праці дні), — потішав мене співбесідник, а тоді побачищ, як ми уміємо святкувати: скільки радости, фантазії та всіляких несподіванок буває у столиці великої Бразилії".

Такий дивний звичай перешкодив нашому парохові о. Иосифові Скульському відправити йорданське водосвятіє у п'ятницю, за новим календарем, а треба було перенести його на неділю (8 січня)!

У столиці панувала сильна літня спека, понад 40 ступнів Цельсія. Все ж таки, бразилійці громадно зійшлися до церкви Носса Сеньора де Кармо, на Лапі, щоб вислухати нашу Службу Божу, о год. пів до дванадцятої. Під час Богослуження о. Скульський виголосив проповідь бразилійською мовою, вияснюючи вірним велич і красу Йорданського водосвятія на Україні, при участі війська, над рікою покритою ледом, перед престолом, зробленим з ледових криг тощо. З огляду на вийнятковий стан не було можливости відсвяткувати вперше у столиці Бразилії величавіше це традиційне йорданське водосвятіє. Треба було обмежитися до маленького тетрапода, з хрестом і кількома свічками та більшим начинням з водою.

По Службі Божій бразилійці цікаво приглядалися актові водосвятія. По освяченні всі забажали забрати трохи свяченої води додому, однак не мали жадного начиння. В цій справі звернулися до нашого Пан-Отця за порадою. Він звернув їм увагу, що недалеко знаходиться аптека і нехай там позичать пляшок. Всім подобалася порада і рухнули до аптеки. Власти-тель спочатку не хотів і слухати. Коли довідався, що йде про таку благородну річ, як набрати собі трохи свяченої йорданської води додому, що трапилося перший раз у Ріо, радо роздав їм всі порожні пляшки. Хто не зміг добути будь-яке начиння, замочував хусточку у воді і скоренько спішив додому, щоб по дорозі не висохла.

По полудні цієї самої неділі, ми пішли до недалекого передмістя Ріо, щоб узяти участь у процесії з нагоди річного празника у місцевості Бонсуцесо. З огляду на гаряч похід відбувся дещо пізніше, як було заповіджени і ми мали нагоду оглянути каплицю і цілу околицю. Церковця положена на високій горі, звідки простягається прегарний вид на морський залив та довколишні гори. На це свято прибув також молодий португальський переселенець, що являється неначе духовим опікуном парафії і ми мали нагоду почути його опінію про цю широку і простору країну. „Бразилія — це дуже велика і багата країна, — заявив наш співбесідник, — одначе боюся, що вона занадто занедбана під оглядом культури і цивілізації. Хоч би оця місцевість, яка лежить дуже близько від центру столиці, а вона опущена? Скільки треба праці? У цілій Бразилії живе коло 70 до 80% анальфабетів. В одному тільки Естадо Ріо де Жанейро начисляється більше катастроф, вбивств тощо, одного дня, ніж у моїй батьківщині Португалії у цілому році". Один бразилієць, член церковного братства, докладно оповів нам про їх працю над збудуванням каплиці, парафіяльної школи та інших приміщень.

По 6-ій годині святочний похід помалу сходив із гори. Вірні співали набожні пісні в супроводі духової оркестри. Сивоволосий Пан-Отець Скульський бадьоро ступав на чолі походу в оточенні церковних братчиків. У перших рядах ішла шкільна дітвора, а далі старші парафіяни. Заходяче сонце позолочувало своїм промінням учасників походу, міські забудовання і здавалося, що довше затримувалося на маленьких і убогих хатках негрів на узбіччях гори, так званих Фавелі. Вечірній сумерк огортав уже гору, коли похід повертав до церкви. Парох о. Жоао Барето принимав його, виголошуючи при тім довшу промову про культ Божої Матері. По промові відбулися біля церкви різні забави. Музика грала різні пісні. Час від часу вибухали у повітрі ракети та освічували гору.

Пізно вечором ми верталися додому, гуторячи про цілоденні враження. Ми подивляли мудру колонізаційну політику португальців. Хоч їх батьківщина є дуже маленькою країною, то однак вони опанували такі великі простори Нової Землі. Вправді Бразилія більше як 100 літ є незалежною державою, то все таки в ній панує португальська мова і культура. Кожний португальський переселенець почуває себе як у своєму рідному краю. Інші народи, як еспанці, італійці, французи, слов'яни — винародовлюються, приймаючи їх мову і культуру.

Рівночасно ми призадумувалися над характеристичними рисами португальського народу, завдяки яким вони духово панують у Бразилії по нинішній день. До найважніших прикмет їхнього характеру належить їхня єдність, любов і взаємне довір'я. Одиноким бажанням кожного португальця — щоб Бразилія принайменше духово належала до свого материка. Позатим португальці та їх нащадки, замешкалі в Новій Землі, визначаються ощадністю, є працьовиті і з недовір'ям ставляться до чужинців. Їх родини замкнені у собі і чужинцеві дуже важко дістатися в їхнє середовище. Вони тримаються сильно разом і виступають одним фронтом проти будь-якого ворога...

Ми мимоволі порівнювали маленьку Португалію до нашої Батьківщини, що є сьогодні однією з найбагатших і найбільш експлуатованих колоній кровожадної Москви.

Семен Федюк

Українське Лікарське Т-во в Америці
Філія Метрополії Ню Йорк
повідомляє, що
дня 28-го січня 1956 р.
година 7:30 вечора
в домівці Народного Дому, 140 — 2-га Ave., Н. Й.,
— відбудуться —
ЧЕРГОВІ СХОДИНИ Т-ВА
з рефератом
Д-ра Степана Павлинського
на тему:
„РЕВМАТИЧНА ГОРЯЧКА У ДІТЕЙ".
Проситься членів Т-ва численно й точно прибути.
За Управу У.Л.Т. Філія Ню Йорк:
Д-р Марія Сліж, секретар — Д-р Олесандер Сушків, голова

Український Літературно Мистецький Клюб

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю, дня 20-го січня ц. р. відбудеться в приміщенні Клюбу вечір дискусії над книжкою В. Косаренка-Косаревича „Московський Сфінкс" з доповіддю автора. Початок о год. 8-ій вечора.

• ПОВІДОМЛЕННЯ •

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА
302 Вест, 13 вул., в Ню Йорку
Субота, 21-го січня 1956 р.,
година 6-та вечора
Проф. Нестор Король
виголосить доповідь на тему:
200-річчя МОСКОВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
Гостям раді.

З совєтського побуту

Дістали „подяку" від совєтської влади

Нижче передруковуємо з незначними скороченнями лист молодих колгоспниць-комсомолок до редакції „Радянської України" з 10 грудня 1955 року. Нехай цей лист „підчищений" в редакції згаданої газети і вістря його спрямоване проти керівників колгоспу, а не проти самої колгоспної протинародної системи, суть його від цього не змінюється, бо колгоспні керівники — лише слухняні слуги режиму. Дяка, яку дістали колгоспниці за свою самовіддану працю, як виходить з їхнього листа, відкрила їм очі на дещо більше як хрущовська кукурудза, бо „засмучені просиділи вони вдома дні Жовтневих свят", а не бігали з червоними прапорами по вулицях свого села, як то звичайно мусять робити комсомолки. А ще виходить з цього листа, що автори його таки признають рацію тим колгоспникам, які сміялися з „кукурудзяних ентузіястів", і тим богомольним бабусям, які лаяли їх за те, що „працювали в дні релігійних свят".

„Дорога Редакціє! По допомогу звертається до газети група комсомолок колгоспу ім. Сталіна села Калити, Броварського району, Київської області. Ми хочемо розповісти вам про ту образу, якої ми незаслужено зазнали від керівників нашого колгоспу.

Рішення Пленуму ЦК Комуністичної партії і доповідь товариша Хрущова відкрили нам, як і багатьом іншим, очі на значення кукурудзи. Порадившись одна з одною, ми вирішили створити комсомольську ланку для вирощування кукурудзи. Комсомольська ланка була створена з 5 осіб. Ми з гордістю взяли приділені нам 11 гектарів землі і зобов'язалися виростити по 40 центнерів кукурудзи з гектара. Повірте, що ми познаходили навіть ще довоєнні запаси перегною, вивезли на свою ділянку, підібрали також те, чого не забрали інші ланки на фармах. З нас дехто сміявся, а старі богомольні бабусі лаяли за те, що ми працюємо і в дні релігійних свят.

Під час збирання допомогти нашій ланці прийшли і молоді колгоспники — не комсомольці. Кожний, бачачи, що ми працюємо з захопленням, хотів нам допомогти. Всі, хто нам допомагав, говорили, що прийдуть у Жовтневі свята, щоб разом з нами відзначити нашу трудову перемогу.

На нашій ділянці не лишилося жадного листочка, жадного стебельця. Ми все зібрали. Пообіцяли дати по 40 центнерів кукурудзи з гектара, а дали по 70.

З великим хвилюванням чекали на Жовтневі свята. Надіялися, що наш голова і секретар партійної організації на урочистих зборах згадають про нас і відзначать нашу працю. Та наші надії не справдилися. Як тільки кукурудза була зібрана, про нас забули. На урочистих зборах, присвячених 38 роковинам Жовтня, видавали колгоспникам премії, похвальні грамоти, виносили подяки, давали гроші ланковим на ланку, давали навіть таким, у яких картопля не була зібрана і померзла на полі. Але про нас, кукурудзоводів, навіть доброго слова не сказали. Тут же в клюбі на зборах дехто з ледарів почав сміятися: „Ну, комсомолки, потрудилися, — тепер получайте!"

Ми були прикро вражені, із сльозами пішли з урочистих зборів і, засмучені, просиділи вдома дні Жовтневих свят.

Дорога Редакціє! Тепер наша ланка розпадається, і ми дуже шкодуємо про це. Роз'ясніть, що нам робити і як далі бути?

І ми хочемо, щоб ви все через газету описали. Коли не вірите тому, що ми написали, приїздіть і перевірте. Від Києва до нас лише 50 кілометрів по Чернігівському шосе.

Валентина Зубченко,
Поліна Дмитренко,
Поліна Панченко,
Валентина Авраменко".

МАРІЯ ВАВРИКІВ — НАЙВИЗНАЧНІША ЖІНКА У ВІННІПЕҐУ В 1955 РОЦІ

Вінніпеґ. — Жіноцтво Вінніпеґу кожного року відзначає жінок, які були найбільш активними на протязі року. За минулий 1955 рік відзначено 11 жінок, перше місце між якими зайняла українка пані Марія Вавриків, що працює в тому місті як адвокат і є одночасно матір'ю трьох дітей. Пані Вавриків належить до кільканадцятьох місцевих світських і церковних українських товариств і загальних канадійських суспільних і добродійних організацій. Між іншим, вона є головою одного місцевого відділу Ліґи Українських Католицьких Жінок, членом Центрального Комітету Українок Канади, членом жіночої секції Канадійського Інституту Міжнародних Справ, директором Товариства Допомоги Дітям і президентом Асоціяції Жінок-Адвокатів Манітоби.

ПРОТОКОЛ

з нарад Головного Екзекутивного Комітету У.Н.Союзу, які відбулися дня 31-го грудня 1955 р., в головній канцелярії У.Н.Союзу, ч. 81-83 Гренд Стріт, Джерзі Ситі, Н. Дж.

На зборах були приявні члени Екзекутиви, а саме: Головний предсідник Д. Галичин, заступник головного предсідника М. Пізнак, заступниця головного предсідника Геновефа Жеребняк, головний секретар Г. Герман, і головний касир Р. Слободян.

Збори відкрив в год. 11:00 рано головний предсідник та подав до відома ці справи, які були полагоджені від останніх зборів Екзекутивного Комітету, а опісля предложив справи, що їх треба вирішити на цих зборах. Ці справи були такі:

Купно Бондів. — Закуплено отсі бонди:

Long Island Lighting Co., 1st Mtge Bonds, Series "H" 3⅜% за	$25,000.00
Worcester County Electric Co., 1st Mtge Bonds Series "D" 3⅜% за	25,355.00
San Diego Gas & Electric Co., 1st Mtge Bonds, Series "F" за	49,809.50
Consolidated Edison Co. of N.Y., Inc., 1st & Refdg. Mtge Bonds, Series "K", 3⅜% за	80,800.00
Connecticut Light & Power Co. 1st & Refdg. Mtge Bond Series "N", 3¼% за	24,875.00

Союзівка. — Обговорено справу приміщення для дітей та прийнято відповідні пляни щодо будови такого приміщення на „Союзівці".

Організаційні справи. З огляду на те, що багато Відділів не виповнили призначеної квоти нових членів, рішено продовжити кампанію за приєднання нових членів на 6 місяців.

На цім вичерпано програму нарад, а головний предсідник закрив збори о год. 2:30 пополудні.

Г. Герман, гол. секр. УНСоюзу

УВАГА! ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.! УВАГА!

Т-ВО „РІДНА ШКОЛА" В ДЖЕРЗІ СИТІ
СУБОТА, 21-го СІЧНЯ 1956 Р.
ВЕЛИКІ ВЕЧЕРНИЦІ
в залі THE ALL SAINTS HALL
при 301 Whiton & Lafayette Sts., в Джерзі Ситі
доїзд автобусами Central, Local і 16.
Музика Йосипа СНІГУРА. — Буфет у заряді Вп. Пань.
Початок о годині 8-ій вечора. Вступ $1.00
Управа просить Українське Громадянство своєю участю і матеріяльною піддержкою допомогти в корисній і відповідальній праці Т-ва.

ЛІТЕРАТУРНО МИСТЕЦЬКИЙ КЛЮБ в НЮ ЙОРКУ
В П'ЯТНИЦЮ, 20-го СІЧНЯ 1956 Р.
— відбудеться —
ДИСКУСІЙНИЙ ВЕЧІР
навколо книжки
В. КОСАРЕНКА - КОСАРЕВИЧА
„МОСКОВСЬКИЙ СФІНКС"
з доповіддю автора.
Початок о годині 8-ій вечора.

---

25 *З нагоди 25-літнього існування в тім самім будинку фірми* 25

П. СТАСЮК

під ч. **124 Перша Евня** *(між 7 і 8 вул.)* **Ню Йорк 9, Н. Й.**

СВЯТКУВАТИМЕ ФІРМА 25-літній ЮВІЛЕЙ ЗНИЖКОЮ ЦІН НА М'ЯСНІ ПРОДУКТИ ЧЕРЕЗ 25 ДНІВ, ДО 18-го ЛЮТОГО ВКЛЮЧНО

ЗМІНА ЦІН НАСТУПИТЬ КОЖНОГО ТИЖНЯ! — ПРОГОЛОШЕНІ ЦІНИ СЬОГОДНІ, ВАЖНІ НА ЦІЛИЙ ТИЖДЕНЬ!

Склеп відчинений кожного дня до год. 6-ої вечора, п'ятниця і субота до год. 8-ої вечора

КОВБАСА краяна, першого сорта — 85¢ lb	ІМПОРТОВАНІ З ПОЛЬЩІ **ШИНКИ** (задні) (KRAKUS і ATALANTA) — 87¢ lb
ВУДЖЕНКА (Bacon) з реберками або без в цілім кавалку 38¢ lb	**КИШКИ** кашані або рижові 29¢ lb
КОВБАСА мелена 50¢ lb	**ПОЛЯДВИЦЯ** свіжа з наших вепрів в цілім кавалку 39¢ lb
СОЛОНИНА солена — груба 17¢ lb	**САЛО** свіже 10¢ lb
КОВБАСА сардельова без чісника 85¢ lb	**ЯЗИКИ** волові — вуджені першої якості 40¢ lb
ШИНКИ в кенах тутешні, різної марки — 67¢ lb	**ШИНКИ** свіжі - задні (з наших вепрів) — 45¢ lb

Важне для всіх покупців! В п'ятницю і суботу!
1) ХТО КУПИТЬ ТОВАРУ ЗА 3 ДОЛ. АБО ВИЩЕ, ДІСТАНЕ ФУНТОВУ ПАШТЕТІВКУ В ПРЕЗЕНТІ
2) ХТО КУПИТЬ ТОВАРУ ЗА 6 ДОЛ. АБО ВИЩЕ, ДІСТАНЕ СПЕЦІЯЛЬНУ КОВБАСУ В ПРЕЗЕНТІ
3) ХТО КУПИТЬ ТОВАРУ ЗА 10 ДОЛ. АБО ВИЩЕ ДІСТАНЕ КРАКІВСЬКУ КОВБАСУ ВАРТОСТИ ПОНАД 2 ДОЛ. В ПРЕЗЕНТІ
➧ УВАГА! ПРЕЗЕНТ НЕ ВІДНОСИТЬСЯ ДО ЗАКУПЛЕНИХ ШИНОК В КЕНАХ!

Важне для покупців з-поза Ню Йорку!
ПОКУПЦІ З-ПОЗА НЮ ЙОРКУ, ЯКІ КУПЛЯТЬ ТОВАРУ НА 15 ДОЛ. АБО ВИЩЕ, ДІСТАНУТЬ ЗВОРОТ ПЕРЕЇЗДУ ТУНЕЛЕМ, МОСТОМ ЧИ РОГАЧКУ.
ЗВОРОТ КОШТІВ ПЕРЕЇЗДУ, ВИПЛАТИТЬ ОБСЛУГУЮЧИЙ ВАС ПРОДАВЕЦЬ.

P. STASIUK, 124 First Ave., *(Bet. 7th & 8th Sts.)* **New York 9, N. Y.**

• ПРАЦЯ •
• Help Wanted—Male •

ЗАГАЛЬНІ МАШИНІСТИ
MILLING HANDS
Потрібно до General Machine Shop work, Milling, Surface Grinding, Shaping, Turning, Assembly, Bench Work. Модерно, гарно влаштована фабрика. Робочі користі.
ACME TOOL & MACHINE CO.
580 Davis Avenue, Kearny, N. J.
KE 2-5200-1

РОБІТНИКИ при МЕТАЛЕВИХ АРКУШАХ,
які вміють зварювати металі. Постійна праця з „овертаймами" in Progressive air conditioning industry. — Голоситись:
TRU - AIR CORP.
168 — 4th Street
Passaic, N. J.

SET - UP MAN
Electronic Metal Stampings
з повним досвідом в орудуванні
Making Foot Press
Operation Set-Ups
for close tolerance parts, direct from blueprint using universal tooling
Телеф. до Mr. F. Press, щоб домовитись в год. 8 a.m. до 4 p.m. за вимком суботи.
Hawthorne 7-1775 in New Jersey

• Sales Help Wanted—Male •

УКРАЇНСЬКА СПОЖИВЧА КООПЕРАТИВА в НЮ ЙОРКУ
пошукує
ПРОДАВЦЯ
для ведення кооперативи.
За інформаціями просимо звертатися, писемно або особисто до орг. референта кооперативи,
п. Миколи Шпитка,
при 80 E. 1st St. New York 9, N.Y.

• ПРАЦЯ •
• Help Wanted—Female •

MERROW OPERATORS
з досвідом при робленні светерів.
Постійна праця, добра платня.
KNITWEAR CREATORS
5731 Hudson Blvd.
New Brunswick, N. J. . . . .
Union 6-6100

Є ЗАРАЗ ДО ЗАЙНЯТТЯ ПРАЦЯ ДЛЯ
EDIPHONE OPERATOR
для дуже добрих жіночих працівниць в загальновідомому всеамериканському концерні. Платня залежно від досвіду. Постійна праця з добрими користями для працюючого.
SEeley 8-1660
THERMOID CO.
2018 S. Halsted St.
Chicago, Illinois

Вступайте в члени УНСоюзу!

Ол. Неприцький-Грановський:
ІСКРИ ВІРИ
Поезії, том 5
Ціна $1.50
Замовляти:
SVOBODA
81-83 Grand St. (Box 346)
Jersey City 3, N. J.

Короткі Вістки

● **48 відсотків** виборців у у стейті Айова твердять, що республіканці програють вибори, якщо не буде кандидувати президент Айзенгавер.

● **Ватикан** ще раз рішуче спростовує поголоски, що їх очевидячки розпускали комуністи, начебто між ним і Москвою відбувалися якісь таємні закулісові наради. „Оссерваторе Романо" пригадала всім католикам у світі, щоб вони в жадній формі не підтримували комуністів, не видавали, не розповсюджували й не читали часописів та інших публікацій, що пропагують комуністичні доктрини, і активно протиставились теорії, начебто комунізм є одною з нормальних чи потрібних стадій в еволюції ідей.

● **Джіл Канарек** — це наймолодша людська істота, яка попала в автову катастрофу. Вона народилася в авті, яким її матір везли до шпиталю. За кілька секунд по її народженні авто поковзнулося на льодовій вулиці і наїхало на дерево. Мати була легко поранена.

● **Ніколай Генералов** — перший совєтський амбасадор у північно - африканському арабському королівстві Лібія. Він мав нещастя бути совєт. амбасадором в Австралії тоді, коли Владімір Петров, „дипломат" з його амбасади, а фактично шеф совєтської шпигунської організації, втік і передав австралійській поліції масу документів.

● **Петро Капиця**, чільний совєтський фізик, виступив як головний промовець на офіційному вечорі з нагоди 250-ліття народин Бенджаміна Франкліна, влаштованому заходами совєтської Академії наук і Московського університету. Президент Академії Несмєянов виголосив вступне слово. Франклін був почесним членом Російської Академії Наук в Петербурзі.

● **Стейт Міссурі** подарував Айзенгаверові крісло, щоб він користувався ним на своїй фармі в Геттисбурґу. Але конґресмен Дюї Шорт з того стейту заявив, що Айзенгавер буде користуватися цим кріслом аж через п'ять років, бо цього року мусить кандидувати на президента для добра ЗДА і всього вільного світу.

• ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ •

Жадайте нашого найновішого КАТАЛОГА Українських платівок Спеціяльно Коломийок. В СУРМІ ще Коломийка в поважнівку. — Пишіть
"S U R M A"
11 East 7th St., New York 3, N. Y.

АРКА, 48 E. 7-ма вул. Ню Йорк (GR. 3-3550)
висилає ДАРОМ
новий повний каталог українських ПЛАТІВОК

Тисячі людей хорують і терплять на РЕВМАТИЧНІ БОЛІ, НА БОЛІ В КРИЖАХ, НА ПРОСТУДИ, НА БОЛІ ГОЛОВИ І НА УТОМЛЕНІ СТОПИ.
Їм усім, українська лабораторія
"DEKENS PRODUCTS"
поручає дуже добру мaсть
"Dekens Ointment"
яка гріє багато години і усуває біль чи простуду. Вистарчить натерти! — Прошу спробуйте самі і розкажіть другим.
16 oz — $5.00 (економічний на ввесь зимний сезон) 4 oz — $2.00
2 oz — $1.00.
Замовлення прошу посилати на адресу:
DEKENS PRODUCTS
P. O.Box 666
Newark 1, New Jersey
Якщо оплачене згори, ми покриваємо кошта пересилки.
Пошукуємо агентів до продавання.

• REAL ESTATE •

3-РОД. 20 КІМНАТНИЙ ДІМ
6 - 7 - 7 кімн. і 3 лазнички.
1-ий поверх— парове огрівання.
Дім вільний до зайняття.
Купується прямо від власника.
Телеф. Newark ESsex 3-9152

Доми на продаж

3 родин. муров. дім з садом на Квінсі за $20,000, готівки $5,000.
9 родин. дім (52 кімн.) з гаражем в гарн. районі Бронксу за $18,000, готівки $4,500. Добрий дохід.
11 родин. мур. дім недалеко Зоопарку за $28,000. Добрий дохід.
3 родин. дім на Вест Бронксі в доброму стані за $8,500.
Дзвонити до 10 ранку і 7-9 веч.
AU 1-0194

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ДЖАНСТАВН, Па. — Відділ 300 УНСоюзу повідомляє всіх своїх членів, місцевих і позамісцевих, що **річні збори** відбудуться в неділю 22-го січня 1956, зараз по Службі Божій в Укр. Нар. Домі на Мейпел Ев. Просимо всіх членів, щоб прибули на збори вислухати справоздання контрольної Комісії секретаря і касієра за 1955 р. **М. Губернович, Предс., Ф. Кавчак, касієр і секретар.**

РОМ, Н. Й. — Б-во св. Михаїла, Відд. 121 подає до відома своїм місцевим і позамісцевим членам, що **місячні збори** відбуватимуться кожньої третьої неділі, по першім кожного місяця в році. Слідуючі збори відбудуться 22-го січня, о год. 2-ій попол. в УНДомі. Проситься членів приходити на збори та платити свої вкладки. Пригадується довжним членам вирівняти свій довг. Перевибрано уряд на рік 1956: . Іванців — предс., В. Чуйко — кас. О. Гадз — секр., Н. Бойко і М. Гадз — контроля. З. Фицик і В. Губаль — хоружні.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. — Місячні збори Відд. 181 ім. М. Драгоманова, відбудуться в суботу 21 січня, о год. 6:30 веч. в Укр. Горож. Клюбі. Буде заприсяження нової Управи, тому присутність всіх побажана. — В. Любинський —секр.

ЮТИКА, Н. Й. — Повідомляється членів Відд. 484 ім. Тараса Шевченка, що чергові **місячні збори** відбудуться, в суботу 21-го січня 1956 р., о год. 7-ій веч., в Церковній залі при 1108 Стейт Ст. На річних зборах, 1-го січня постановлено, щоб місячні збори відбувалися кожної другої суботи по першому, з уваги на святковий день Н. Року, який припав, в другу суботу, збори перенесено на тиждень пізніше. В настпних місяцях, збори будуть відбуватися, в призначену кожну другу суботу по першому, а кожний член зобов'язаний вплатити свою членську премію на зборах. Нова Управа на 1956 рік: Ф. Фалінський — предс., М. Худик — заст. предс., В. Запаранюк, ф. секр., М. Драґош — р. секр., І. Длядик — кас.; Контр. Комісія: пп. Є. Кахникевич, Е. Ґреґа і В. Рабарський.

НЮАРК, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва „Зап. Січ", Відд. 371 відбудуться в п'ятницю 20-го січня 1956, в год. 8-ій веч., в Січовій залі при 506 S.18-th Ave., Попередні місячні збори, які були проголошені не відбулися з причини Нового Року. Тому проситься всіх членів, які залягають з вкладками, вирівняти довг на цих зборах. — І. Оверко — предс., П. Заболоцький — кас., Ю. Баранюк — секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — С-во Рож. Преч. Діви Марії, Відд. 259 повідомляє, що **річні збори** відбудуться в неділю 22-го січня о год. 1-ій в церковній залі 4952 So. Paulina St. Присутність обов'язкова, з огляду на вибір нової Управи. — П. Трусяк — рек. секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Управа 131-го Відд. ім. Митрополита А. Шептицького подає до відома своїм членам, що **Річні Загальні Збори** Відд. відбудуться в дні 22-го січня 1956 р., в приміщенні СУМА, при 2457 Вест Чікаґо Авеню, о год. 1-ій впол. Присутність всіх членів обов'язкова. В програмі, крім вибору Управи, ряд актуальних справ. — Л. Боднар — секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Повідомляється членів Відд. 123, що **Річні Збори** відбудуться 22 січня 1956 в Церковній залі, зараз по Службі Божій. Проситься членів прибути на збори, з огляду на важливі справи. Звертається увагу членам, які мають довг до заплачення, щоб його заплатили перед зборами, бо довжний член не матиме голосу при виборі нового уряду. — Михаїл Євашцев, предс., Т. Назар, секр.

ПАССЕЙК, Н. Дж. — Т-во ім. Т. Шевченка, 42-ий Відд. повідомляє своїх членів, що **річні Загальні Збори** відбудуться в неділю 22-го січня о год. 2-ій попол. в УНДомі, при 237 Говп Евеню. На збори просимо прийти всіх членів. Буде звіт уступаючої Управи і вибір нової на 1956 р. Хто з членів не прийде на збори підлягає карі заплати 1 доляр, а члени Управи — 5 дол. — Ф. Ґулька — предс., П. Головачук — фін. секр., В. Новацький — кас., В. Марущак — рек. секр.

ДЖАНСТАВН, ПА. — Б-во св. Арх. Михаїла, Відд. 11, повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 22-го січня, в церковній залі на Мейпел Евеню, зараз по Службі Божій. Будуть звіти та вибір уряду на біжучий рік. Проситься членів, щоб вирівняли залеглі вкладки, а рівночасно пригадується, що обов'язком кожного члена є приєднати хоч одного члена до свого Відділу, як також вписати своїх дітей до УНС. — Т. Волощук — пред., А. Дида — кас., П. Сціпений — секр.

ВИПАНІ, Н. Дж. — Відд. 172 ім. І. Франка повідомляє усіх членів, що **річні збори** відбудуться 22-го січня в залі Народного Дому, при вул. Рут 10, о год. 2-ій попол. На зборах будуть звіти з діяльности за 1955 рік та вибір нової Управи на 1956 рік. — Мороз — секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Т-во „Запорозька Січ", Відд. 388 повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що **річні збори** відбудуться в неділю 22-го січня в УНДомі, 4-та вул. і Ward, о год. 2-ій попол. Присутність всіх обов'язкова. Буде річний звіт діловодства, контролі та вибір нової Управи на 1956 рік. Проситься на зборах вирівняти всі залеглості. — Т. Весоловський — предс., В. Паньків — кас., Є. Воловняк — секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Повідомляється всіх членів, що **збори** Т-ва „Любов" відбудуться в неділю, 22-го січня 1956 р., зараз по Богослуженні около 12-ої год. впол. Повідомляємо членів про вислід річних зборів, які відбулися 1-го січня 1956 р. Загал ухвалив, що наше Т-во буде поступати після статуту. В минулих роках було забагато членів, які занедбували вплачувати місячні вкладки, тому: 1) вкладки будеться збирати по Великій Службі Божій. Ніяких вкладок не збирається перед зборами; 2) член, який не заплатить свою залеглість в другий місяць буде суспендований, без огляду на його становище, чи скількість років його членства; 3) посмертне й інші товариські обов'язки збирається відразу, без ніяких перенесень на другий місяць. Маємо 72 членів, які мають залеглість в своїх вкладках. Т-во кожного місяця докладало вкладки, щоб ці члени не були суспендовані. Якщо ці члени не заплатять тепер своїх довгів, будуть суспендовані. — В. Гіна — секр.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством українських працівників збільшити кадри ідейних

Посмертна Згадка

ГРИГОРІЙ КОРПІТА, довголітній член Б-ва Сош. св. Духа, Відд. 296 УНСоюзу в Акрон, Огайо, помер 8-го січня 1956 р. в 68 році життя. Покійний походив з села Жукова, пов. Золочів, Галичина і був доброї вдачі. Залишив в смутку дружину Марію, трьох синів Григорія, Івана і Павла, дві доньки Анну і Ольгу; сім внуків; одного брата і одну сестру. Похорон відбувся 10-го січня з погреб. заведення до укр. грек.-кат. Церкви св. Духа, відтак на цвинтар св. Хреста. — В. Й. П.!
В. Пулк, секр.

†

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Друзями та Знайомими, що в неділю дня 15-го січня 1956 року по короткій недузі у 52-му році життя упокоївся в Бозі заосмотрений Найсвятішими Тайнами.

Найдорожчий наш Муж та Батько
Дипл. Інж. - Лісник
ЗИНОВІЙ БОГДАН ДИБУЛЯК
ПАНАХИДА
відбудеться в п'ятницю, дня 20-го січня ц. р., о год. 8-ій увечорі, в похоронному заведенні п. В. Креденсора, вул. 25 і Брави у Филаделфії, а Похорони в суботу, 21-го січня о год. 9-ій рано з того ж заведення до Церкви св. о. Николая та на цвинтар у Факс Чейзі у Филаделфії.
Вічна Йому Пам'ять!
Горем прибиті
Дружина КАЗИМИРА і донька ХРИСТИНА

†

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЛІСНИКІВ І ДЕРЕВНИКІВ (ОБУЛІД)
повідомляє з сумом своїх Членів і Громадянство що дня 15-го січня 1956 року у Филаделфії упокоївся в Бозі активний член ОБУЛІД-у
Дипломований Інженер - Лісник
ЗИНОВІЙ БОГДАН ДИБУЛЯК
кол. надлісничий надлісництва Голинь в Калуському повіті, співавтор великого словника лісівницької номенклятури.
ПАНАХИДА відбудеться в п'ятницю дня 20-го січня ц.р., о год. 8-ій у вечорі в похороннім заведенні п. В. Креденсора при 25-ій і Брави Стріт у Филаделфії і похорони в суботу, 21-го січня, о год. 9-ій рано з того ж заведення до церкви св. о. Николая та на цвинтар у Факс Чейзі, Филаделфія.
УПРАВА ОБУЛІД-у

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

➤ ТЕПЕР ПОРА
замовляти
ФУТРО!

Українська
ФУТРЯНА РОБІТНЯ
НОВІ ФУТРА
ПЕРЕМОДЕЛЮВАННЯ ФУТЕР
НАПРАВИ ФУТЕР
Найновіші фасони
Найкращі матеріяли
Roman Kussoff
1420 Avenue of the Americas
Between 58 & 59th Sts.
New York, N. Y.
PLaza 9-4238

• FARMS FOR SALE •

З причини смерти мого мужа продаю
ФАРМУ з худобою
ТА ВСІМ ФАРМЕРСЬКИМ ПРИЛАДДЯМ,
по дуже приступній ціні. Фарма є близько стейтової дороги, шкільний автобус і пошта на місці, хата в доброму стані, та нова забудова, дуже близько міста Bath, де є укр. громада і церква.
Заінтересовані в купні прошу звертатися до:
Mrs. NALLIE-MELNYK, R. D. 3, Bath, N. Y.
або телефоном до J. OLIJNYK — Bath — PR. 6-2693

• INCOME TAX •

УВАГА!
ДО ВСІХ МОЇХ КЛІЄНТІВ БУВШИХ І МАЙБУТНІХ!
Повідомляю, що щоденно — від 9 години ранку і до 9 години вечора — буду виповнювати податкові звіти (ІНКОМ-ТЕКС)
в своїм бюрі, що міститься в фотографічному заведенні, адреса: 34 Іст 7 вулиця.
Крім цього виповнюю всі зголошення чужинців, друки на другі горожанські папери, афідавіти і т.д. та полагоджую всілякі асекураційні і нотаріяльні справи та переклади.
НОТАРІЯЛЬНЕ БЮРО
ОЛЯ РЕДЧУК - ЛУЦЬКІВ
34 E. 7th St., New York 3, N. Y. — Phone AL. 4-2763

KOWBASNIUK AGENCY
НОТАРІЯЛЬНЕ БЮРО
277 EAST 10th STREET, (Біля Avenue-A) — NEW YORK 9, N. Y. Tel.: ALgonquin 4-8779
ШИФКАРТИ продаємо на всі кораблі.
ГРОШІ посилаємо до всіх країн і виплачуємо на останній пошті.
АФІДЕВІТИ, прохання та інші потрібні документи на спровадження рідних і знайомих до Америки
ОБЕЗПЕЧЕННЯ (асекурація) всіх родів у стейтах Ню Йорк і Ню Джерзі. — Асекурація знижки 15% для кваліфікованих автоводіїв.
ПРОДАЄМО доми та всякого роду бизнеси.
ПЕКАО — Пачки до всіх країн Европи.
Віра Ковбаснюк-Шумейко — Антін Шумейко
Відкрито щоденно від 9:30 рано до 7 веч — суботи: від 10:00 рано до 1:00 попол.

HANUSEY MUSIC CO.
244 WEST GIRARD AVE., PHILA. 23, PA
НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР ПЛАТІВОК В АМЕРИЦІ
Найкращі патефони — найліпших марок.
Відчинено щоденно від 9:30 рано до 9-ої вечора.

УКРАЇНСЬКА АГЕНЦІЯ НА ПЕНСИЛВЕНІЮ, ОГАЙО і ВЕСТ ВИРДЖІНІЮ!
Висилка пачок з Харчами, Одягом, Ліками і іншими потрібними товарами
ДО ВСІХ КРАЇН ЕВРОПИ.
Мито оплачуване в ЗДА. — Ґарантія для доставки.
CHESTER'S
1717 E. Carson Street, Pittsburgh 3, Pa.
год. денно від 12 до 6 веч.
Пишіть по наші безплатні каталоги.

➤ Вже вийшов друком ілюстрований
Календар - Альманах „МІТЛА"
на 1956 рік.
• В цій книзі (на 128) стр.) ви знайдете справжній, щирий, шляхетний гумор та сатиру українських письменників Ів. Евентуального, Ікера, Ів. Манила, М. Понеділка, Ст. Вусатого та інш. Є також твори перекладені з чужих літератур. Ілюстрації — на високому мистецькому рівні, зокрема обкладинку виконав відомий мистець Борис Крюків.
Ціна АЛЬМАНАХУ — ОДИН ДОЛЯР.
Надсилайте замовлення разом з належною готівкою на адресу:
"SVOBODA" 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

НОВИЙ ЦІННИК
з революційною знижкою ціни на ґарантовані
ПАЧКИ
ДО ВСІХ КРАЇН ЕВРОПИ
дає Вам можливість найтаншим способом висилати ПАЧКИ Вашим Рідним.
Вимагайте нашого нового
➤ ЦІННИКА ◀
Найбільша фірма на американському континенті
ІВАНА КАМІНСЬКОГО
JANIQUE TRADING CO.
Централя:
835 QUEEN ST. W.
TORONTO 3, ONT
Tel. EM 4-4025
Відділи:
BUFFALO, N. Y. — 1162 Broadway — Tel. FI-1272
CLEVELAND 13, Ohio — 1029 Fairfield Ave. — Tel. CH 1-5547
CHICAGO 22, Ill. — 2314 W. Chicago Ave. — Tel. BR 8-6780
NEWARK, N. J. — 102 — 16th Avenue — Tel. BI 2-6816
• І крім цього 6 інших відділів. •

„НОВИЙ ОБРІЙ"
З нагоди п'ятилітнього життя і праці українців у Австралії, появився друком ілюстрований
АЛЬМАНАХ „НОВИЙ ОБРІЙ"
(література, мистецтво, культурне життя).
В альманасі „НОВИЙ ОБРІЙ" використані вартісні твори В. Русальського, Дм. Чуба, І. Стоцького, С. Гарана, Г. Чорнобицької, Р. Василенка, Р. Драґана та багатьох інших. З перекладної літератури — твори Н. МекДоналда, Р. Кровфорда, Г. Кендала.
Також чимало відведено місця для сильветок українських артистів та мистців у Австралії. Спогади. Дружні шаржі. Нотатки про українське життя тощо.
Ціна $1.00.
Замовляти:
"SVOBODA" 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

• РОЗШУКИ •

ПОШУКУЮ брата Йосипа КІДОН. Остання вістка про нього була, що він був поліц. офіцером в польській армії в Криниці, пов. Новий Санч. Відомості слати на адресу:
DIMITRI KIDON
Wyant Road, Seymour, Conn.

• BUSINESS OPPORTUNITY •

НА ПРОДАЖ ҐРОСЕРНЯ
Добре поставлена в догіднім положенні в дільниці українців, поляків, росіян, що вживають свої мови. Помір. ціна.
142 E. 4th St., New York, N. Y.
Phone GRamercy 5-8650

• ЮВЕЛІР •

УКРАЇНСЬКИЙ ЮВЕЛІР
ІВАН СЯРЧИНСЬКИЙ
має на продаж всякого роду годинники так муж. як жіночі. Можна дістати різнородні перстені і шлюбні обручки, столове срібло, перстень з тризубом. Ціна дуже приступна, а для нових імігрантів спеціяльні полегші. — Адреса:
ІВАН СЯРЧИНСЬКИЙ
2928 Poplar St., Phila. 30, Pa.
Tel. ST 2-7602

• НАПРАВКИ •

ВСІ ЧАСТИ до направи печей, вуглевих, ґазових, нафтових, огрівачів парою й гарячою водою, як також усякі нові печі можете дістати в
STOVE MFRS CORP.,
182-186 Mulberry Street,
Newark 1, N. J.

Перероблені
МАШИНКИ ДО ПИСАННЯ
англійські, ціна $25.00. Маємо також нові і перероблені українські машинки. Рахункові машини. Офісові приряди. Потрібно агентів.
ALL LANGUAGES
TYPEWRITER COMPANY
119 W. 23rd St. (6—7 Ave.)
New York, N. Y.
Phone: CHelsea 3-8086

КОСМЕТИКА
До набуття РІЗНІ КРЕМИ; від плям, веснянок, прищів, затовщення, вугрів та на загальну поправу цери.
M. MALA
3510 W. Evergreen Avenue
Chicago 51, Illinois
Заступництво на Ню Йорк і околицю:
Фірма „АРКА"
48 E. 7th St., NewYork City
Tel. GRamercy 3-3550

ДОКІЯ ГУМЕННА
МАНА
Цікава повість з життя підсовєтської інтелігенції!
ЦІНА $1.50
Замовляти в книгарні „Свободи" на адресу:
"SVOBODA"
P. O. BOX 346,
JERSEY CITY 3, N. J.

Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга Щира і Чесна
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey
801 SPRINGFIELD AVENUE
IRVINGTON, N. J.
NEWARK, N. J.
ESsex 5-5555

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Обслуга чесна і найкраща
ЦІНИ ПРИСТУПНІ
John Bunko
Licensed Undertaker & Embalmer
REASONABLE PRICES
437 EAST 5th STREET
New York City
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і околицях
Контрольована температура, Модерна каплиця до ужитку даром.
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

Тарзан, ч. 3602. Небезпечна павза

Коли бик знову заатакував Тарзана, він продовжував ролю матадора. Він поклав свою плахту посередині арени, визначаючи місце для остаточного удару меча.

Розлючена колючими ударами, тварюка ще раз обернулася. Тоді Тарзан рішуче витягнув меча, — але коли він ударив, лезо зломалося при держакові! Новий підступ Лазаря!